

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจและทักษะเชิงพฤติกรรม
เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม
(SEX EDUCATION LEARNING MANAGEMENT USING INFORMATION, MOTIVATION AND
BEHAVIORAL SKILLS MODEL TO ENHANCE LIFE SKILLS IN DECISION MAKING
AND PROBLEM SOLVING OF GRADE 6 STUDENTS IN CHULALONGKORN UNIVERSITY
DEMONSTRATION ELEMENTARY SCHOOL)

โดย

จินตนา บรรลือศักดิ์
JINTANA BUNLUESAK

สนับสนุนโดย

เงินทุนเพื่อการวิจัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปี 2558

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปี 2558

จินตนา บรรลือศักดิ์ : การจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจและทักษะเชิงพฤติกรรม เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

(SEX EDUCATION LEARNING MANAGEMENT USING INFORMATION, MOTIVATION AND BEHAVIORAL SKILLS MODEL TO ENHANCE LIFE SKILLS IN DECISION MAKING AND PROBLEM SOLVING OF GRADE 6 STUDENTS IN CHULALONGKORN UNIVERSITY DEMONSTRATION ELEMENTARY SCHOOL)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจและทักษะเชิงพฤติกรรมที่มีต่อการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม จำนวน 75 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ นักเรียนกลุ่มทดลอง จำนวน 37 คน ได้รับการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจ และทักษะเชิงพฤติกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศ เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 50 นาที และนักเรียนกลุ่มควบคุมจำนวน 38 คน ที่เรียนด้วยวิธีปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 8 แผน และแบบวัดทักษะด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบค่าที ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ผลการวิจัยพบว่า

1. ค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศ ในกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา โดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจ และทักษะเชิงพฤติกรรมสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศ ในกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจ และทักษะเชิงพฤติกรรมสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

RESEARCH PROJECT : SEX EDUCATION LEARNING MANAGEMENT USING INFORMATION, MOTIVATION AND BEHAVIORAL SKILLS MODEL TO ENHANCE LIFE SKILLS IN DECISION MAKING AND PROBLEM SOLVING OF GRADE 6 STUDENTS IN CHULALONGKORN UNIVERSITY DEMONSTRATION ELEMENTARY SCHOOL

RESERCHER : JINTANA BUNLUESAK

YEAR : 2015

Abstract

The purpose of this quasi-experimental research was to study effects of sex education learning management using Information, Motivation and Behavioral skills (IMB) model to enhance life skills in decision making and problem solving of grade 6 students in Chulalongkorn University Demonstration Elementary School.

The sample of the study consisted of 75 grade 6 students, and were divided into 2 groups. The time frame for the experiment was a 50 minute lesson each week over a period of 8 weeks. The experimental group consisted of 37 students who were taught about sex education using the learning management model which focused on giving Information, Motivation and Behavioral skills and the 38 students were a control group using the normal lesson plan. The research instrument were 8 lesson plans and a test form life skill in dication making and problem solving test. The obtained data were then analyzed in terms of percentages, mean, standard diviation and the t-test which was used to compare the resalts. The research findings were as follows :

1. The students who were taught by IMB Model had higher mean scores on pre-test at the statistically significant differences at .05 level.
2. The students who were taught by IMB Model had higher mean scores post-test than the control group at the statistically significant differences at .05 level.

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือของ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ ที่ได้ให้ความเมตตา ให้คำแนะนำ ให้ข้อคิดแนวทางต่างๆ ในการทำวิจัย ครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุชาติ โสมประยูร อาจารย์พิรุณเทพ เพชรบุรี และ อาจารย์สรินญา รอดพิพัฒน์ ที่ได้กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ตลอดจนให้ คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยฉบับนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม และ รองคณบดีคณะครุศาสตร์ รองศาสตราจารย์สุพร ชัยเดชสุริยะ รวมทั้งฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการโรงเรียน สาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ได้จัดโครงการเพื่อสนับสนุนการทำวิจัย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณบดีคณะครุศาสตร์ รองศาสตราจารย์ ดร.บัญชา ชลาภิรมย์ และ งานวิจัยและบริการวิชาการ ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ ที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์รุ่งอรุณ ลีระวนิชย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนิษฐา พวงไพบุลย์ อาจารย์อัญชุลี ศิริประพนธ์โรจน์ อาจารย์นพมาศ ว่องวิทย์สกุล คุณนุศรา อาลัยสุข และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทุก ๆ ท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจตลอดมา ขอขอบคุณนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลครั้งนี้

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ครอบครัว ครูบาอาจารย์ ญาติพี่น้อง เพื่อน ๆ ลูกศิษย์ ตลอดจนคณาจารย์และเจ้าหน้าที่โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจอย่างดียิ่งเสมอมา

จินตนา บรรลือศักดิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญแผนภูมิ.....	ฉ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย.....	5
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
1. แนวคิดเกี่ยวกับการสอนเพศศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา.....	7
1.1 จุดมุ่งหมายของการสอนเพศศึกษา.....	7
1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนเพศศึกษา.....	8
1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการสอนเพศศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา.....	10
1.4 แนวคิดในการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาแบบรอบด้าน	11
2. แนวคิดเกี่ยวกับการให้ข้อมูล การสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาทักษะของ William A. Fisher & Jeffrey D. Fisher ในปี ค.ศ. 1992.....	13
3. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิต.....	15
3.1 ความหมายของทักษะชีวิต.....	15
3.2 องค์ประกอบของทักษะชีวิต.....	16
3.3 แนวคิดเรื่องทักษะชีวิตและการพัฒนาทักษะชีวิตในหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	18

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหา.....	22
4.1 แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจ (Decision making).....	22
4.2 แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหา (Problem Solving).....	23
5. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการปฏิเสธ.....	25
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	26
7. กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	29
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	30
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	30
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	31
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	37
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	40
1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภูมิภาค.....	40
1.2 การวิเคราะห์คะแนนแบบวัดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศ.....	43
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง.....	44
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดทักษะด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	46
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	47
สรุปผลการวิจัย.....	48
อภิปรายผลการวิจัย.....	48
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	50
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	51

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
รายการอ้างอิง.....	52
ภาคผนวก.....	55
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือ.....	56
แบบประเมินคุณภาพของแบบวัดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศ สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ.....	57
ตารางแสดงค่า IOC แบบวัดทักษะด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาในเรื่องเพศ.....	68
ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้.....	69
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	88
ตารางแสดงคะแนนทักษะด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศก่อนการทดลองของ กลุ่มทดลอง.....	95
ตารางแสดงคะแนนทักษะด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศหลังการทดลองของ กลุ่มทดลอง.....	97
ตารางแสดงคะแนนทักษะด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศก่อนการทดลอง ของกลุ่มควบคุม.....	99
ตารางแสดงคะแนนทักษะด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศหลังทดลองของ กลุ่มควบคุม.....	101

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงพฤติกรรมที่วัดการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น.....	19
2 แสดงพฤติกรรมที่วัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์.....	19
3 แสดงพฤติกรรมที่วัดทักษะการจัดการเก็บอารมณ์และความเครียด.....	20
4 แสดงพฤติกรรมที่วัดทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น.....	21
5 ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศของ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	31
6 ผลการตัดสินใจตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน	37
7 จำนวนและร้อยละของลักษณะทั่วไปของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจำแนกตามภูมิภาคหลัง	42
8 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศของ นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	43
9 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศก่อน และหลังทดลองของกลุ่มทดลอง.....	44
10 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศก่อน และหลังทดลองของกลุ่มควบคุม.....	45
11 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดทักษะการตัดสินใจและ การแก้ปัญหาเรื่องเพศหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	46

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 รูปแบบของการให้ข้อมูล การสร้างแรงจูงใจ และทักษะพฤติกรรมเพื่อนำไปสู่การมีพฤติกรรมในการป้องกันโรคเอดส์.....	13
2 รูปแบบของการให้ข้อมูลข่าวสาร การสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาทักษะที่นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ.....	14
3 ขั้นตอนการแก้ปัญหา.....	24
4 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	29
5 สรุปขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	38

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพการดำเนินชีวิตของคนในสังคมปัจจุบัน เป็นยุคของความเร็วและความล้ำสมัยของเทคโนโลยี การสื่อสารที่เข้าถึงได้ง่าย ความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม การหลอหลอมรวมความคิดและความเชื่อของกลุ่มคน ตลอดจนการเผชิญสิ่งยั่วยุหรือตัวแบบที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ รอบตัว ก่อให้เกิดปัญหาต่อเด็ก และเยาวชนเป็นอย่างมาก (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) ทั้งปัญหา ด้านอารมณ์ ปัญหาสุขภาพจิต ปัญหาความรุนแรง ปัญหาสุขภาพ และที่สำคัญคือปัญหาทางเพศ ปัจจุบันพบว่า อายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น และเยาวชนไทยลดน้อยลง และยังมีพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องเพศ จาก ข้อมูลสถิติการเกิดมีชีพ พบว่า ตั้งแต่อดีต (พ.ศ.2502 – 2555) เห็นได้ชัดเจนว่าแนวโน้มแม่วัยรุ่น คือ กลุ่ม มารดาที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 5.44 ในปี พ.ศ. 2503 เป็นร้อยละ 16.59 ในปี พ.ศ. 2555 ในขณะเดียวกัน อายุของแม่วัยรุ่นก็ลดลงเรื่อย ๆ โดยในปี พ.ศ. 2555 พบคุณแม่อายุต่ำสุด เพียง 10 ปี เท่านั้น ซึ่งข้อมูลในกลุ่มมารดาที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เช่นเดียวกัน โดย เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.03 ในปี พ.ศ. 2503 เป็นร้อยละ 0.46 ในปี พ.ศ. 2555 (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข, 2557) ที่น่าตกใจก็คือ พบเด็ก 10 ขวบคลอดลูกแล้ว และยังมีพบว่า มีนักเรียนมัธยมมี เพศสัมพันธ์กันในห้องเรียนด้วย (ไทยรัฐออนไลน์, 2556) จากปัญหาดังกล่าวยังส่งผลให้เกิดปัญหาการป่วยด้วย โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์มากขึ้นทุกปี รวมทั้งการติดเชื้อเอชไอวีตั้งแต่วัยรุ่น ซึ่งพบว่าวัยรุ่นเสี่ยงติดเชื้อเอชไอวี สูงกว่าคนปกติ 3 – 9 เท่า โดยมีอัตราการใช้ถุงยางอนามัยต่ำไม่ถึงร้อยละ 50 (ผู้จัดการออนไลน์, 2557) ข้อมูลปี 2555 จากการสำรวจข้อมูลการคลอดในโรงพยาบาลรัฐทั่วประเทศ โดยกองทุนประชากรแห่ง สหประชาชาติ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่าแม่วัยรุ่นอายุ 15 – 19 ปี ที่คลอดลูกมีจำนวน 130,000 คน โดย 15,000 คน มีการคลอดลูกซ้ำ ในจำนวนดังกล่าวมี 800 คน คลอดลูกซ้ำเป็นท้องที่ 3 และทุก 1 ชั่วโมง มีวัยรุ่นคลอดซ้ำ 1 คน ทุก 2 วัน มีเด็กคลอดซ้ำ 1 คน โดย เฉลี่ยแม่วัยรุ่นทุก 9 คน คลอดซ้ำ 1 คน (ผู้จัดการออนไลน์, 2557) ปัจจุบันประเทศไทยมีสถิติแม่วัยรุ่นสูงที่สุดในภูมิภาคเอเชีย และเป็นอันดับ 2 ของโลก รองจากประเทศแอฟริกาใต้ (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข, 2557) ซึ่งเป็นเรื่องน่าเป็นห่วงสำหรับอนาคต ประกอบกับเทคโนโลยีทางการสื่อสาร ต่าง ๆ ที่พัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้การติดต่อสื่อสารทางสังคมออนไลน์ การท่องโลกอินเทอร์เน็ต มีผลทำให้วัยรุ่น มีพฤติกรรมก้าวข้ามผ่านวัยใส ๆ อย่างที่ควรจะเป็นก่อนเวลาที่เหมาะสม

วัลลภ ปิยะมโนธรรม (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2555) กล่าวว่า การมี พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมของเด็กวัยรุ่นไทยในปัจจุบัน ด้านหนึ่งเกิดจากการแพร่ระบาดของหนักของ สื่อลามกในช่องทางต่าง ๆ ที่เป็นตัวกระตุ้นและทำให้เกิดความเชื่อในค่านิยมผิด ๆ เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ จนนำไปสู่การแสดงออกถึงความหมกมุ่นเรื่องเพศและคิดว่าเป็นความสุขที่แท้จริงในชีวิต ซึ่งเป็นเรื่อง ที่ผู้เกี่ยวข้องและครอบครัวต้องคอยดูแลและสั่งสอนเยาวชนให้เข้าใจเรื่องเพศตั้งแต่เล็ก เพื่อเสริมความรู้และ ป้องกันปัจจัยเสี่ยง

ณัฐยา บุญภักดี (ผู้จัดการออนไลน์, 2557) กล่าวว่า การป้องกันปัญหาตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร และป้องกันแม่วัยรุ่นเพิ่มสูงขึ้น จะต้องให้ความรู้เพศศึกษาอย่างเหมาะสม ไม่ปล่อยให้วัยรุ่นเรียนรู้ผ่านอินเทอร์เน็ตด้วยตนเอง และต้องรู้เท่าทันโลกด้วย

จากสภาพปัญหาทางเพศที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน ถือเป็นปัญหาเร่งด่วนที่จะต้องป้องกันและแก้ไข และเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยป้องกันปัญหาทางเพศ ก็คือ การศึกษา โดยเฉพาะในเด็กและเยาวชนที่มีทักษะชีวิตต่ำ โรจนะ กฤษเจริญ (ผู้จัดการออนไลน์, 2557) กล่าวว่า กระทรวงศึกษาธิการได้เร่งรัดพัฒนาการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาบรรจุในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา รวมทั้งเร่งรัดการเสริมสร้างทักษะชีวิต (Lifeskills Education) ให้รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น รวมทั้งรู้จักคิดวิเคราะห์ตัดสินใจอย่างสร้างสรรค์ ดังนั้นครูจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่จะต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตเป็นภูมิคุ้มกัน การเรียนรู้เรื่องเพศจึงเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ชีวิต ต้องอาศัยการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ของการได้เผชิญปัญหา และคิดใคร่ครวญด้วยตนเอง จึงจะเข้าใจในสถานการณ์ และสร้างข้อสรุปการเรียนรู้ที่จะจัดการกับเหตุปัจจัยทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับวิถีเพศให้เกิดผลดีต่อชีวิตของตนเอง (องค์การแพธ, 2550 : 14) ดังนั้นการให้ข้อมูลความรู้ที่ถูกต้องในเรื่องเพศจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เด็กเกิดความเข้าใจ เห็นคุณค่าของตนเอง และมีทัศนคติที่ถูกต้องในเรื่องเพศ รวมถึงการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้คิดวิเคราะห์ ได้ใคร่ครวญโต้แย้งอย่างเปิดเผย ฝึกทักษะการตัดสินใจ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการปฏิเสธ รวมถึงทักษะการแก้ปัญหาต่าง ๆ จะช่วยให้เด็กมีทักษะชีวิตที่จะเป็นเกราะป้องกันตนเองจากปัจจัยเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดภัยและปัญหาทางเพศได้

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการให้ข้อมูล การสร้างแรงจูงใจและการพัฒนาทักษะของ William A.Fisher & Jeffrey D.Fisher ในปี ค.ศ.1992 (Fisher&Fisher, 1992) ที่กล่าวว่ารูปแบบการให้ข้อมูลข่าวสาร การสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาทักษะ (Information Motivation and Behavioral Skills Model : IMB Model) ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่าข้อมูลหรือความรู้ด้านสุขภาพ แรงจูงใจ และทักษะทางพฤติกรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดว่าจะมีพฤติกรรมสุขภาพหรือไม่ หากบุคคลได้รับข้อมูลที่ดี ความรู้ที่ถูกต้อง ได้รับแรงจูงใจจนเกิดทัศนคติที่ถูกต้องในเรื่องสุขภาพหรือรับรู้ความเสี่ยงที่จะเกิดผลเสียด้านสุขภาพ ได้ฝึกทักษะต่าง ๆ และมีความเชื่อมั่นที่จะกระทำพฤติกรรมจะส่งผลให้เกิดผลลัพธ์คือการมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนสุขศึกษา จึงสนใจที่จะทำการวิจัยเพื่อทดลองจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจ และทักษะเชิงพฤติกรรม เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาเรื่องเพศ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ซึ่งเด็กในวัยนี้เป็นช่วงวัยหัวเลี้ยวหัวต่อที่กำลังจะเข้าสู่วัยรุ่น เรื่องเพศเป็นเรื่องใกล้ตัว ยิ่งในปัจจุบันเด็กเข้าถึงสื่อและแหล่งการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วด้วยแล้ว ยิ่งต้องสอนเพศศึกษาตั้งแต่ระดับประถม ดังที่สุชาติ โสมประยูร และ วรณี โสมประยูร (2541) ได้เสนอเหตุผลที่ควรสอนเพศศึกษาให้เด็กประถมไว้ว่า เด็กวัยนี้อาจจะได้รับความรู้ที่ผิดพลาดได้ง่าย โดยเฉพาะจากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสม อาจทำให้เกิดทัศนคติทางเพศที่ผิด และแก้ไขได้ยากเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น ประกอบกับเรื่องเพศเป็นประสบการณ์ใหม่ เด็กประถมจึงมีความพร้อมและสนใจเรียนเป็นธรรมชาติมากกว่าเด็กมัธยม เพราะไม่มีปัญหาทางอารมณ์มาเกี่ยวข้อง ถ้าเด็กมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องตั้งแต่แรกก็จะส่งผลให้มีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม เมื่อถึงวัยเจริญพันธุ์จะได้ไม่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา โดยผู้วิจัยคาดหวังว่าการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวจะช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนมีทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาในเรื่องเพศ รวมถึงมีทักษะการปฏิเสธสิ่งสิ่งยั่วยุต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดผลเสียต่อตนเอง มีทักษะชีวิตพร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้ถูกต้องเหมาะสม สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่า และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจ และทักษะเชิงพฤติกรรมที่มีต่อการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างกลุ่มที่เรียนโดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจ และทักษะเชิงพฤติกรรม และกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีปกติ

คำถามวิจัย

1. ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศในกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจ และทักษะเชิงพฤติกรรม ก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้แตกต่างจากหลังได้รับการจัดการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร
2. ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศในกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา โดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจ และทักษะเชิงพฤติกรรม หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แตกต่างจากกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีปกติหรือไม่ อย่างไร

สมมุติฐานของการวิจัย

1. คะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศในกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจ และทักษะเชิงพฤติกรรม หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้
2. คะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศในกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา โดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจ และทักษะเชิงพฤติกรรมสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีปกติ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้เพศศึกษา แบ่งเป็น 2 แบบ คือ 1. จัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจ และทักษะเชิงพฤติกรรม 2. การจัดการเรียนรู้แบบปกติ

ตัวแปรตาม คือ ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศ

2. ประชากร

ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ปีการศึกษา 2557 จำนวน 7 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 261 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ปีการศึกษา 2557 จำนวน 75 คน

3. บริบทอื่น ๆ

ดำเนินการวิจัยในชั่วโมงวิชาสุขศึกษา ซึ่งกำหนดให้เรียนห้องละ 1 คาบ/สัปดาห์ คาบละ 50 นาที

คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย

1. การจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจและทักษะเชิงพฤติกรรม หมายถึง การจัดการเรียนรู้โดยใช้องค์ประกอบ 3 ประการดังนี้

1. **ข้อมูล** คือ การให้ข้อมูลความรู้ที่ถูกต้องในเรื่องเพศกับนักเรียนโดยใช้เอกสาร หนังสือเรียนวิชา สุขศึกษา ใบความรู้ ข่าว คลิปวีดิทัศน์ รูปภาพ ฯลฯ

2. **แรงจูงใจ** คือ กระบวนการกระตุ้นความสนใจ ความต้องการ ความรู้สึกนึกคิดเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมที่เหมาะสมในเรื่องเพศ โดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การสำรวจการเปลี่ยนแปลงของตนเอง เขียนถึงความภูมิใจในการเป็นเพศของตน ประเมินทัศนคติในเรื่องเพศ การตั้งคำถาม และอภิปรายกลุ่ม ฯลฯ

3. **ทักษะเชิงพฤติกรรม** คือ การฝึกให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะต่าง ๆ ได้แก่ ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการต่อรอง ทักษะการปฏิเสธ เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาหรือสถานการณ์เสี่ยงในเรื่องเพศ โดยให้นักเรียนอภิปรายกลุ่ม แสดงบทบาทสมมติ แสดงละคร ฝึกพูด เป็นต้น

2. **ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา** หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในเรื่องทักษะชีวิตที่จำเป็นในการเผชิญสถานการณ์เสี่ยงในเรื่องเพศ ซึ่งประกอบด้วยทักษะชีวิตดังต่อไปนี้

1. ทักษะการตัดสินใจ คือ ความสามารถของนักเรียนในการคิดอย่างมีเหตุผลเพื่อเลือกแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้องและเหมาะสมเมื่อเผชิญปัญหาเรื่องสถานการณ์เสี่ยงในเรื่องเพศ

2. ทักษะการแก้ปัญหา คือ ความสามารถของนักเรียนในการวิเคราะห์ปัญหา และระบุแนวทางการแก้ปัญหาเมื่อเผชิญปัญหาหรือสถานการณ์เสี่ยงในเรื่องเพศ

3. ทักษะการปฏิเสธ คือ ความสามารถของนักเรียนในการใช้คำพูดและท่าทางเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตน ในการปฏิเสธพฤติกรรมที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ การติดเชื้อเอดส์ และการตั้งครรรภ์ก่อนวัยอันควร และหาทางออกได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

เนื่องจากทักษะการปฏิเสธเป็นทักษะที่จำเป็นที่ควรฝึกเพื่อช่วยให้นักเรียนหลีกเลี่ยงจากกิจกรรมหรือการกระทำที่อาจนำผลเสียมาสู่ตนเอง ดังนั้นในการฝึกทักษะด้านตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศควรมีการฝึกทักษะการปฏิเสธด้วย เพราะทักษะการปฏิเสธเป็นสิทธิส่วนบุคคลในการป้องกันตนเองจากสิ่งที่ไม่สมควรกระทำ และการปฏิเสธที่เหมาะสมจะช่วยรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีไว้ได้

3. **เรื่องเพศ** หมายถึง เนื้อหาเรื่องของการเปลี่ยนแปลงเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นและการปฏิบัติตนที่เหมาะสม การล่วงละเมิดทางเพศและการป้องกัน ภัยจากสื่อทางเพศและการป้องกัน ทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหา สถานการณ์เสี่ยงเรื่องเพศ พฤติกรรมเสี่ยงที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ การติดเชื้อเอดส์ และการตั้งครรรภ์ก่อนวัยอันควร ผลกระทบของการตั้งครรรภ์ในวัยเรียน การป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์

4. **นักเรียน** หมายถึง นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2557

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางให้ครูสุศึกษาและนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาสุศึกษาและพลศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องเพศศึกษา

2. นักเรียนมีทักษะด้านการตัดสินใจและแก้ปัญหาเรื่องเพศ สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจ และทักษะเชิงพฤติกรรม เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาในเรื่องทางเพศของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการสอนเพศศึกษา

- 1.1 จุดมุ่งหมายของการสอนเพศศึกษา
- 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนเพศศึกษา
- 1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการสอนเพศศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา
- 1.4 แนวคิดในการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาแบบรอบด้าน (Comprehensive Sexuality Education)

2. แนวคิดเกี่ยวกับการให้ข้อมูล การสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาทักษะของ William A. Fisher & Jeffrey D. Fisher ในปี ค.ศ. 1992 (Fisher&Fisher, 1992)

3. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิต

- 3.1 ความหมายของทักษะชีวิต
- 3.2 องค์ประกอบของทักษะชีวิต
- 3.3 แนวคิดเรื่องทักษะชีวิตและการพัฒนาทักษะชีวิตในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

4. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหา

- 4.1 แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจ
- 4.2 แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหา

5. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการปฏิเสธ

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับการสอนเพศศึกษา

1.1 จุดมุ่งหมายของการสอนเพศศึกษา

ได้มีผู้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสอนเพศศึกษาไว้หลายท่าน ดังนี้

มยุรี ภูงามทอง (2533) กล่าวว่า การสอนเพศศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มีความรู้ในเรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและสรีระของเพศชายและเพศหญิง ซึ่งมีผลต่อความคิด สติปัญญา อารมณ์ และจิตใจ ช่วยขจัดความกังวลเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนา การปรับตัวและการวางตัวให้เหมาะสมทุกทาง

ในด้านเพศ เสริมสร้างให้เกิดทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศ ทั้งในเรื่องที่เกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น ตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ถูกต้องเพื่อการดำรงชีวิตที่ราบรื่นของแต่ละบุคคล ครอบครัวและสังคม สามารถตัดสินใจที่ชอบด้วยเหตุผลตามหลักศีลธรรมเพื่อจะได้รู้จักป้องกันตนเองจากอันตรายในเรื่องเพศ และเกิดความตระหนักว่าการกระทำทางเพศส่วนตัวมีผลกระทบต่อสังคม รวมทั้งเกิดความเข้าใจและฝึกการคิดให้เคยชินในการใช้ความเป็นเพศชายหรือเพศหญิงของตนมาพัฒนาตนเอง ครอบครัว และสังคมให้มีความสุขได้ต่อไป

Carrol and Wolpe (1996) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสอนเพศศึกษาไว้ว่า การสอนเพศศึกษาเป็นการเตรียมข้อมูลที่ต้องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเพศของมนุษย์ เป็นการให้โอกาสสำหรับนักเรียนในการถามคำถาม และได้รับคำตอบเกี่ยวกับเรื่องเพศ ช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะส่วนบุคคล เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการปฏิเสธเพื่อน ได้พัฒนาความสามารถในการรับผิดชอบถึงเรื่องของการสัมพันธ์ภาพทางเพศ ให้ความรู้ในเรื่องเพศ เพื่อให้นักเรียนได้เปลี่ยนแปลงเจตคติที่ถูกต้องอันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และลดพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม

สุชาติ โสมประยูร และวรรณิ โสมประยูร (2541) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสอนเพศศึกษาในทัศนะของครู ไว้ว่าเป็นการสร้างทัศนคติหรือค่านิยม และแนวคิดที่ดีงามต่อเรื่องเพศให้แก่เด็กซึ่งจะเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งในการตัดสินใจได้อย่างฉลาด สร้างเสริมลักษณะนิสัยและความประพฤติทางเพศ รวมทั้งความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการกระทำต่าง ๆ เหล่านั้น ทั้งในด้านส่วนตัวและส่วนรวม ทำให้เกิดความรู้และความเข้าใจในเรื่องกระบวนการทางด้านกายวิภาค สรีรวิทยา สภาพของจิตใจ วุฒิภาวะทางอารมณ์ ลักษณะทางสุขวิทยา และบทบาทของสังคม ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศและชีวิตครอบครัว เข้าใจและรู้จักใช้คำศัพท์หรือประมวลคำที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ และสามารถนำไปใช้สื่อความหมายกับผู้อื่นในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจนในผลที่สืบเนื่องมาจากการปฏิบัติตนและการแสดงความประพฤติหรือพฤติกรรมทางเพศในลักษณะต่าง ๆ ของบุคคลว่า อาจเกิดผลลัพธ์ต่อบุคคลและสังคมได้ ทั้งในทางที่ดีและไม่ดี ช่วยแก้ไขความเชื่อและความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ รวมทั้งแนวคิดหรืออิทธิพลอื่น ๆ ที่อาจจะนำมาซึ่งความวิตกกังวลใจและปมด้อยต่าง ๆ ให้ลดน้อยลงหรือหมดสิ้นไป รวมทั้งช่วยสร้างเสริมความสมบูรณ์ของจิตใจและอารมณ์ทางเพศของนักเรียน ให้เจริญงอกงามและพัฒนาไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสม โดยมุ่งที่บุคลิกภาพและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งจะช่วยให้เด็กเป็นสมาชิกที่พึงปรารถนายิ่งขึ้นของครอบครัว และเป็นบิดามารดาที่ดีในอนาคต

นอกจากนี้สุชาติ โสมประยูร และวรรณิ โสมประยูร (2541) ยังได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการสอนเพศศึกษาในทัศนะของบุคคลทั่วไป ว่าช่วยลดปัญหาอาชญากรรมทางเพศ เช่น คดีข่มขืน กระทำชำเรา การฉุดคร่าอนาจาร และคดีอื่นเนื่องมาจากความผิดปกติทางเพศอื่น ๆ ปัญหาโสเภณี คำประเวณี การปล่อยตัวปล่อยใจให้เป็นสาธารณะหรือการสำส่อนทางเพศ ปัญหาการได้เสียกันก่อนแต่งงาน การหนีตามกัน การท้องก่อนแต่งงาน การทำแท้ง หรือการรีดลูก และปัญหาลูกไม่มีพ่อ ปัญหาการขัดแย้งกันภายในครอบครัว การหึงหวง การแยกกันอยู่ บ้านแตกสาแหรกขาด (Broken home) การมีชู้ การมีภรรยาบ่อย และปัญหาการหย่าร้าง นอกจากนี้ยังเป็น การวางรากฐานที่ดีสำหรับชีวิตครอบครัวในอนาคต ตามขนบธรรมเนียมและประเพณีอันดีงามของชาติ เพื่อสร้างคุณภาพของมนุษย์ให้สมบูรณ์ในทุก ๆ ด้านอันจะช่วยให้มนุษย์มีความสุขอย่างแท้จริง และมีชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบเรียบร้อย

องค์การแพธ (2550) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของเพศศึกษาว่าควรครอบคลุมถึงเรื่องการให้ข้อมูลที่ถูกต้องและรอบด้านเกี่ยวกับพัฒนาการทางเพศ พฤติกรรมทางเพศ สุขภาพทางเพศ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะส่วนบุคคล สังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง จัดโอกาสที่เปิดกว้างและปลอดภัยที่ผู้เรียนจะได้ซักถาม แลกเปลี่ยนความคิดและประเมินทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ เพื่อบ่มเพาะทัศนคติ สร้างความตระหนักถึงคุณค่าของตน และมีความสัมพันธ์ได้กับทุกเพศอย่างรู้จักรับผิดชอบทั้งต่อตัวเองและผู้อื่น พัฒนาทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร การตัดสินใจ การบอกยืนยันความคิดเห็น การต่อรอง การสร้างสัมพันธ์ไมตรีที่ทุกฝ่ายพึงพอใจและการแก้ปัญหา รวมทั้งการหาความช่วยเหลือ และพัฒนาความรับผิดชอบทางเพศต่อตัวเองและผู้อื่นในทุกแง่มุม ไม่ว่าจะเป็นการเลือกที่จะไม่มีเพศสัมพันธ์ หรือการมีเพศสัมพันธ์โดยมีการป้องกันโรคและการตั้งครรภ์ รวมถึงการคาดการณ์และจัดการกับแรงกดดันที่จะนำไปสู่เพศสัมพันธ์ที่ไม่ได้เกิดจากความพร้อมและความยินยอมพร้อมใจ

กล่าวโดยสรุป จุดมุ่งหมายของการสอนเพศศึกษา ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ ได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง และเกิดทัศนคติที่ถูกต้องในเรื่องเพศ นำไปสู่การมีทักษะการปฏิบัติตนที่เหมาะสมในเรื่องเพศ เพื่อที่จะสามารถปรับตัว ตัดสินใจ หรือแก้ไขปัญหในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับครอบครัว และบุคคลอื่น ๆ ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนเพศศึกษา

สุชาติ โสมประยูร (2557) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนเพศศึกษาไว้ดังนี้

1. จัดเตรียมครูให้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับเนื้อหาและวิธีสอนเพศศึกษา

ในการสอนเพศศึกษานั้นเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีสอนมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ตามปกติผู้สอนเพศศึกษาควรจะเป็นผู้ที่เคยเรียนเพศศึกษามาก่อนเช่นเดียวกับครูสอนวิชาอื่น ๆ นอกจากนี้ความประพฤติและพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพของครูนั้นเป็นสิ่งสำคัญมากในการสอนเพศศึกษา โรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูได้รับการอบรมหรือประชุมสัมมนาเกี่ยวกับเพศศึกษา เนื่องจากเป็นความจริงที่ว่า “การพัฒนาการเรียนการสอนเพศศึกษาจะไม่วันสำเร็จหากไม่เริ่มต้นจากการพัฒนาครู”

2. จัดสอนเพศศึกษาในหลักสูตรวิชาสุขศึกษา

การสอนเพศศึกษาในโรงเรียนควรเป็นเพียงบทเรียนหนึ่งเท่านั้น ไม่ควรแยกเพศศึกษาออกมาเป็นวิชาอิสระ เพราะความรู้เรื่องเพศมีอยู่หลายลักษณะด้วยกัน

3. จัดสอนเพศศึกษาสอดแทรกผสมผสานหรือบูรณาการเข้าไปในเนื้อหาสาระของวิชาหรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การสอนเพศศึกษาในรูปแบบบูรณาการนี้ นอกจากนักเรียนจะได้เรียนรู้เรื่องเพศครบลักษณะตามธรรมชาติอย่างสมบูรณ์แล้ว ยังช่วยให้นักเรียนมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องเพศวิถีกับชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี และสามารถประยุกต์ประสบการณ์ที่ได้รับเข้ากับชีวิตจริงได้ หากมีโปรแกรมเพศศึกษาในโรงเรียน การประสานงานเกี่ยวกับเรื่องนี้จะง่ายขึ้น

4. จัดกิจกรรมพิเศษเกี่ยวกับเพศศึกษาเพื่อเสริมหลักสูตรตามโอกาสอันควร

กิจกรรมพิเศษ เช่น การจัดนิทรรศการ การอภิปราย การโต้วาที การบรรยายของวิทยากร การอยู่ค่ายพักแรม การจัดทัศนศึกษาหรือทัศนจร รวมทั้งโครงการพัฒนาทักษะชีวิตรอบด้านและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอื่น ๆ เพื่อความมุ่งหมายในการส่งเสริมเพศศึกษาเป็นกรณีพิเศษนั้นนับว่าเป็นประโยชน์ต่อเด็กมาก

5. จัดเนื้อหาสาระหรือโอกาสการเรียนรู้ให้มีความยืดหยุ่น (flexibility) สอดคล้องกับเหตุการณ์บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงที่เกี่ยวกับเพศวิถีหรือเพศศึกษา

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสอนตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือ Incidental Teaching จะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจและตั้งใจเรียนดีมาก ทำให้เกิดประสบการณ์และการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง ครูจึงไม่จำเป็นต้องสอนตามหนังสือหรือตำราทุกเรื่อง เพราะชีวิตจริงมิได้เป็นตามตำราเสมอไป

6. จัดหนังสืออ่านประกอบ หนังสืออ่านเพิ่มเติม และเอกสารอื่น ๆ รวมทั้งสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเพศศึกษาไว้ในห้องสมุดของโรงเรียน

7. จัดบางบทเรียนเพศศึกษาให้เอื้อต่อคุณภาพการเรียนรู้ เช่น (1) ควรสอนเพศศึกษาต่อบทเรียนสุขภาพจิต (2) การจัดสอนเรื่องโรคทางเพศปนไปกับโรคอื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันทั้งโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ เพื่อให้นักเรียนเห็นว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องธรรมดาที่ควรเรียนรู้ (ไม่ควรเน้นเรื่องเพศไปในทางลบ)

8. จัดให้เรียนรู้และรู้จักบริบทข้อมูลข่าวสารเรื่องเพศและเพศศึกษา

ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องเพศและเพศศึกษาในยุคปัจจุบันมีอยู่มากมายและหลากหลายทั้งด้านบวกและด้านลบ ครูควรสอนให้นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์และรู้จักเลือกรับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ อย่างฉลาด โดยเฉพาะในสุขภาพผู้บริโภครวมถึงเรื่องเพศ เช่น การโฆษณาชวนเชื่อ การหลอกลวงผลิตภัณฑ์อันตราย การใช้บริการจากแหล่งที่ไม่สมควร ฯลฯ ซึ่งมักจะมียูทูบทุกบทเรียนเพศศึกษา เมื่อสอนจบบทเรียนหากครูได้เพิ่มในเรื่องเหล่านี้จะเป็นที่น่าสนใจและช่วยเสริมทัศนคติที่เติมเต็มทักษะชีวิตได้อย่างดี

9. จัดกิจกรรมเสริมบทเรียนเรื่องความเชื่อถือที่ผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศในระหว่างการสอนหรือก่อนจบบทเรียน (ถ้าหากมีเวลามากพอ)

ความรู้เรื่องเพศ เช่นเดียวกับบทเรียนสุขศึกษาเรื่องอื่น ๆ ที่มักจะมีเชื่อถือที่ผิดเกี่ยวกับเรื่องอยู่ด้วย ซึ่งเป็นโอกาสดีที่ครูควรจะได้นำมาอภิปราย ยกตัวอย่างประกอบ พร้อมสรุปเหตุผลที่ถูกต้องตามหลักวิทยาศาสตร์ เพื่อเสริมความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนให้ครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

10. จัดการประเมินผลโปรแกรมเพศศึกษาในโรงเรียนให้สมบูรณ์และต่อเนื่อง

กิจกรรมทางการศึกษาทั้งในด้านการจัดสิ่งแวดล้อม การจัดบริการและการจัดการเรียนการสอนเพศศึกษาต่าง ๆ เหล่านี้ โรงเรียนจำเป็นต้องมีการประเมินผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งเอาไว้ เพื่อให้ครูอาจารย์ พ่อแม่ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้ทราบความเป็นไปของพฤติกรรมทางเพศและการปรับตัวทางเพศของนักเรียน แล้วนำผลที่ได้จากการประเมินมาทำการปรับปรุงโปรแกรมเพศศึกษาในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการสอนเพศศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

Crow, L.D. & Crow, A. (1956) ได้เสนอแนวการสอนเพศศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาว่า ควรจะประกอบด้วยหลักการทั่ว ๆ ไป ดังนี้

1. การสอนเพศศึกษาในโรงเรียนเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับตัวเด็ก ครูสามารถอธิบายให้เด็กเข้าใจได้

2. การสอนเพศศึกษาในโรงเรียน ควรจะเริ่มสอนตั้งแต่วันแรกเมื่อเด็กเข้าโรงเรียน และทางโรงเรียนควรจะสอนต่อเนื่องกันไปเมื่ออยู่ชั้นสูงขึ้น โดยขอความร่วมมือจากทางบ้านด้วย

3. โรงเรียนประถมศึกษาจะไม่มีหลักสูตรเพศศึกษาโดยเฉพาะ แต่จะแทรกอยู่ในวิชาต่าง ๆ ที่โรงเรียนสอน ซึ่งจะทำให้มีการเรียนอย่างธรรมชาติและปกติที่สุด

4. โรงเรียนและทางบ้านควรร่วมมือกันศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ

5. การสอนเพศศึกษาเป็นจุดมุ่งหมายหนึ่งของการศึกษา แต่ก็ไม่ได้เสนอแนะเนื้อหาเพศศึกษาเป็นรายวิชา
6. พฤติกรรมทางเพศมีผลต่ออารมณ์ของเด็ก ดังนั้นการสอนเพศศึกษาจะต้องเป็นการพัฒนาทัศนคติและอารมณ์ของเด็กด้วย
7. ครูควรให้คำตอบในเรื่องเพศที่ถูกต้องแก่เด็กเมื่อเด็กถามและควรจะมีหลักเกณฑ์ในการตอบควรใช้ถ้อยคำง่าย ๆ ซึ่งจะเป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียน
8. ในการสอนเพศศึกษา ต้องอธิบายความหมายให้ชัดเจนและสร้างความเข้าใจให้ถูกต้อง
9. ครูจะต้องมีความระมัดระวัง และรับรู้ความรู้สึกที่เกิดขึ้นต่อผลกระทบจากสถานการณ์ต่าง ๆ และเสริมด้วยโปรแกรมเพศศึกษา
10. อุปกรณ์ในการเรียนเพศศึกษา ได้แก่ หนังสือพิมพ์ รูปภาพ ภาพเคลื่อนไหว ภาพยนตร์ วิดีโอ โทรทัศน์ และหนังสือเกี่ยวกับเพศศึกษาโดยเฉพาะ
11. การสอนเพศศึกษาต้องพัฒนาความรู้ให้ทันกับสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงจากยุคที่กลัวในเรื่องเพศสู่ยุคแห่งการยอมรับอย่างใช้สติปัญญา
12. บ้าน โรงเรียน ชุมชน ต้องช่วยกันปลูกฝังให้เด็กมีทัศนคติที่ดี และเข้าใจในเรื่องเพศศึกษา
13. การอบรมเพื่อป้องกันปัญหาทางเพศ ควรอยู่บนพื้นฐานของการหาสาเหตุเพื่อหาหนทางที่จะควบคุม
14. การสอนเพศศึกษา ครูจะต้องสอนเนื้อหาให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของเด็กแต่ละระดับ

สุชาติ และวรรณิ โสมประยูร (2541) ได้เสนอเหตุผลที่ควรสอนเพศศึกษาให้เด็กประถมศึกษา ดังนี้

1. การสอนเพศศึกษาในชั้นประถมศึกษาไม่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ เพราะเด็กประถมศึกษาจะไม่มีปัญหาทางอารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้องในการเรียนเหมือนกับเด็กมัธยมศึกษา
2. เด็กประถมศึกษามีความโน้มเอียงที่จะได้รับความรู้ที่ผิดพลาดได้ง่ายกว่า ซึ่งอาจจะทำให้เป็นภัยหรือเกิดอันตรายขึ้นแก่เด็กได้ง่ายเช่นเดียวกัน
3. ถ้าเด็ก ๆ ได้รับเพศศึกษาจากแหล่งที่ไม่เหมาะสม อาจจะทำให้เด็กมีทัศนคติทางเพศที่ไม่ดี อาจมองเรื่องเพศไปในแง่ร้าย แก้ไขได้ยากและอาจจะสายเกินไป
4. ความรู้เรื่องเพศเป็นประสบการณ์ใหม่ เด็กประถมศึกษาจึงมีความพร้อมในการเรียนเพศศึกษาได้มากกว่าและเรียนเป็นธรรมชาติได้ดีกว่าเด็กมัธยมศึกษา
5. โดยทั่วไป การสอนเพศศึกษาในชั้นประถมศึกษากระทำได้ง่าย สะดวกและประสบผลสำเร็จได้มากกว่าในชั้นมัธยมศึกษา ยิ่งกว่านั้น การเรียนในระดับประถมศึกษายังเป็นการศึกษาภาคบังคับ เด็กส่วนใหญ่ของประเทศจึงมีโอกาสเรียนเพศศึกษาได้ ถ้าหากโรงเรียนประถมศึกษาทุกแห่งจะจัดสอนเพศศึกษาให้แก่เด็ก

1.4 แนวคิดในการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาแบบรอบด้าน (Comprehensive Sexuality Education)

องค์การแพธ (2550) ได้ให้แนวคิดว่าการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาควรจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยให้เยาวชนมีข้อมูลที่ถูกต้อง รอบด้าน เพียงพอและครบถ้วนในเรื่องเพศ ได้ทบทวนค่านิยมทางเพศ ความเชื่อต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น รวมทั้งมีทักษะที่จำเป็นในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งแนวคิดในการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาแบบรอบด้านมีดังนี้

1. ข้อมูล

การให้ข้อมูลที่ถูกต้องกับเยาวชนในเรื่องวิถีเรื่องเพศของมนุษย์ รวมถึงการเติบโตและการพัฒนาการตามช่วงวัย การเจริญพันธุ์ การเรียนรู้เกี่ยวกับสรีระร่างกาย การจัดการอารมณ์เพศ การช่วยตัวเอง ชีวิตครอบครัว การตั้งครรรค์ การให้กำเนิดทารก การดูแลเลี้ยงดูเด็ก การตอบสนองทางเพศ อัตลักษณ์ทางเพศ การคุมกำเนิด การยุติการตั้งครรรค์ การใช้ความรุนแรงทางเพศ เอดส์ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อื่น ๆ

2. ทักษะ การให้คุณค่า และความเข้าใจในตน

การให้โอกาสเยาวชนได้ตั้งคำถาม สำรวจ และประเมินทักษะของตนเองในเรื่องเพศ เพื่อทำความเข้าใจที่มาจากการเรียนรู้ การให้คุณค่าในเรื่องต่าง ๆ จากครอบครัว การพัฒนาวิธีคิดในการให้คุณค่าของตนเอง การสร้างคุณค่าในตัวเอง การพัฒนาความเข้าใจในเรื่องความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว และความสัมพันธ์กับคนแต่ละเพศ รวมทั้งการเรียนรู้และทำความเข้าใจถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อครอบครัวและผู้อื่น

3. ความสัมพันธ์และทักษะในการปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น

การช่วยให้เยาวชนพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ และมีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร การตัดสินใจ การบอกความต้องการของตนเอง การจัดการความขัดแย้งที่อาจมีกับเพื่อน การปฏิเสธ รวมถึงความสามารถในการสร้าง พัฒนา และรักษาความสัมพันธ์ที่เป็นที่พึงพอใจ การให้การศึกษาเรื่องเพศแบบรอบด้าน ควรเตรียมเยาวชนให้เข้าใจเรื่องวิถีทางเพศเมื่อเข้าสู่ผู้ใหญ่อย่างสร้างสรรค์ และมีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึงการช่วยให้เยาวชนเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพในการดูแลคนอื่น การสนับสนุนช่วยเหลือ การไม่ใช้ความรุนแรง หรือกำลังบังคับคนอื่น และการพัฒนาความสัมพันธ์ใกล้ชิดและสัมพันธ์ภาพทางเพศที่ทั้งสองฝ่ายต่างพึงใจ ยินยอมและเคารพกัน

4. ความรับผิดชอบ

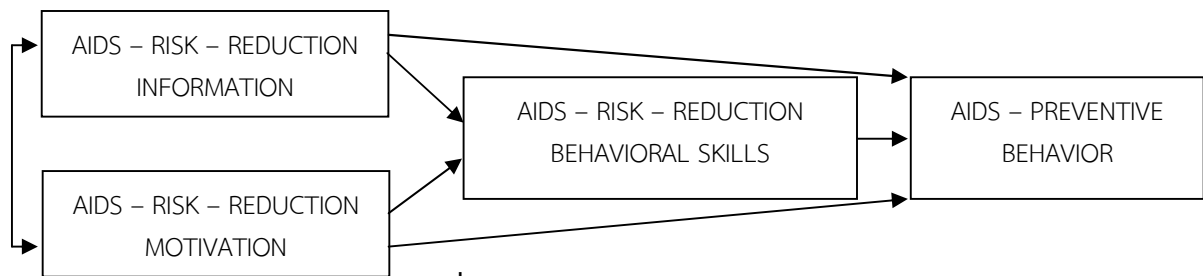
การช่วยให้เยาวชนได้ฝึกฝนความรับผิดชอบในเรื่องสัมพันธ์ภาพ และความสัมพันธ์ทางเพศ ซึ่งรวมถึงการเลือกมีหรือไม่มีเพศสัมพันธ์ การจัดการกับแรงกดดันให้มีเพศสัมพันธ์โดยไม่พร้อม การส่งเสริมให้รู้จักใช้วิธีการคุมกำเนิดและการป้องกันโรคเพื่อดูแลสุขภาพทางเพศ การจัดการการศึกษาเรื่องเพศ ควรเป็นส่วนหนึ่งของการออกแบบการเรียนรู้เพื่อช่วยในการลดผลกระทบในทางลบจากเพศสัมพันธ์ ได้แก่ การตั้งครรรค์ในวัยรุ่น การติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการติดเชื้อเอชไอวี ตลอดจนความรุนแรงทางเพศ

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า การสอนเพศศึกษาในโรงเรียนเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะการสอนเพศศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา เพราะจะช่วยให้เด็กมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเพศอย่างถูกต้องตั้งแต่เริ่มแรก การจัดการเรียนการสอน ควรฝึกทักษะการคิด การแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวและมีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนเพศตรงข้ามอย่างเหมาะสมเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น รวมทั้งสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามบทบาททางเพศของตนเองเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ต่อไป

2. แนวคิดเกี่ยวกับการให้ข้อมูล การสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาทักษะของ William A. Fisher & Jeffrey D. Fisher ในปี ค.ศ. 1992 (Fisher&Fisher, 1992)

Fisher & Fisher (1992) ได้ศึกษาการเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงต่อโรคเอดส์ โดยเสนอข้อแนะนำและการใช้แนวทางเบื้องต้นสำหรับทดสอบรูปแบบการลดความเสี่ยงต่อโรคเอดส์ ป้องกันพฤติกรรมที่มีส่วนทำให้เกิดโรคเอดส์ ใช้วิธีการให้ข้อมูลกับประชาชนในเรื่องพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงต่อโรคเอดส์ สร้างแรงจูงใจในการลดความเสี่ยงต่อโรคเอดส์ รวมถึงทักษะที่จำเป็นต่อการแสดงออกในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อโรคเอดส์ โดยมีกรอบแนวคิดที่มีความเจาะจงด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อลดพฤติกรรมต่อโรคเอดส์และ 3 กระบวนการสำคัญประกอบด้วย การให้ข้อมูล การสร้างแรงจูงใจ และทักษะพฤติกรรม ซึ่งมีรูปแบบดังนี้

แผนภูมิที่ 1 รูปแบบของการให้ข้อมูล การสร้างแรงจูงใจ และทักษะพฤติกรรมเพื่อนำไปสู่การมีพฤติกรรมในการป้องกันโรคเอดส์

แหล่งที่มา Fisher & Fisher (1992)

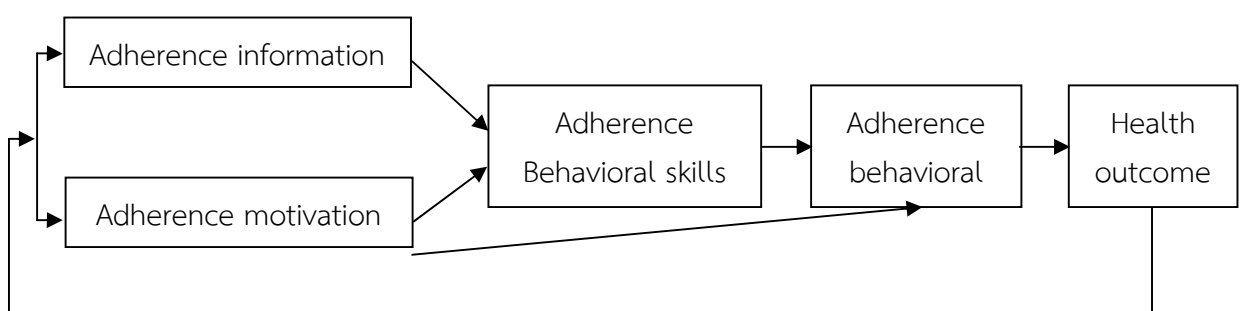
รูปแบบการให้ข้อมูล การสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาทักษะทางพฤติกรรม (Information Motivation and Behavioral Skill Model : IMB Model) ตั้งอยู่บนสมมุติฐานที่ว่า ข้อมูลหรือความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ มีความจำเป็นที่มีส่วนในการลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อโรคเอดส์ ต่อมาต้องสร้างแรงจูงใจเพื่อให้รู้ถึงผลกระทบของการกระทำจากข้อมูลที่ได้รับ ถ้ามีแรงจูงใจสูงที่จะลดพฤติกรรมเสี่ยง ก็จะสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคเอดส์ได้

นอกจากนี้ Fisher & Fisher ยังได้ทำการศึกษารูปแบบของ IMB Model ในเวลาต่อมาดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับแบบแผนการให้ข้อมูล การสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาทักษะความร่วมมือในการรักษา (Fisher et al., 2003)

เป็นกรอบแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพและความร่วมมือในการรักษาของบุคคล เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวตามข้อกำหนดการใช้ยา มีลักษณะเฉพาะตัว โดยสัมพันธ์กับการให้ข้อมูล (Information) การสร้างแรงจูงใจ (Motivation) และการพัฒนาทักษะ (Behavioral Skills)

แผนภูมิที่ 2 รูปแบบของการให้ข้อมูลข่าวสาร การสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาทักษะที่นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ

แหล่งที่มา Fisher, Fisher & Harman, (2003)

รูปแบบของ Information-Motivation-Behavioral Skills model ที่แสดงในรูปข้างต้น เป็นการแสดงรูปแบบของการให้ข้อมูลที่มีลักษณะเฉพาะกับความร่วมมือในการรักษา (Adherence information) ร่วมกับการสร้างแรงจูงใจเพื่อให้ความร่วมมือในการรักษา (Adherence behavioral skills) ก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมความร่วมมือ (Adherence behavioral) ซึ่งส่งผลต่อผลลัพธ์ด้านสุขภาพ (Health outcome) อย่างไรก็ตามเมื่อมีการพัฒนาทักษะจนเกิดความชำนาญ หรือไม่ยุ่งยากลำบากในการปฏิบัติ การให้ข้อมูล และการเสริมแรงจูงใจก็สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมความร่วมมือในการรักษาได้ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อผลลัพธ์ด้านสุขภาพของแต่ละบุคคล โดยแนวคิดของการให้ข้อมูลและการสร้างแรงจูงใจที่ฝังรากลึกพอ จะส่งเสริมให้เกิดผลคือการพัฒนาทักษะในการให้ความร่วมมือในการรักษา และรักษาพฤติกรรมนั้นไว้ให้คงอยู่ตลอดไป นอกจากนี้การให้ข้อมูลและการสร้างแรงจูงใจในการให้ความร่วมมือในการรักษา เป็นการส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาทักษะ ในขณะที่การฝึกทักษะที่ยุ่ยาก ซับซ้อน อาจไม่จำเป็นต่อความร่วมมือในการรักษา ดังเช่นการให้ข้อมูลที่ฝังรากลึกพอ จะส่งผลโดยตรงต่อการปฏิบัติ ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลเพื่อให้เกิดความรู้ที่ต้องการปฏิบัติ การสร้างแรงจูงใจก็เช่นเดียวกัน เป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อการกระทำ พฤติกรรมความร่วมมือในการรักษา เช่น การสร้างแรงจูงใจที่ฝังลึกพอจะช่วยให้บุคคลเกิดพฤติกรรมในขณะที่การฝึกทักษะมีความซับซ้อนยุ่งยาก กรอบแนวคิดพื้นฐานมีลักษณะทั่วไป และเป็นแบบแผนที่ง่ายไม่สลับซับซ้อนประกอบด้วย

1) การให้ข้อมูล (Information) เป็นสิ่งจำเป็นประการแรกสำหรับความร่วมมือในการรักษา ได้แก่ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้เรื่องโรค ประโยชน์ของการใช้ยา วิธีการใช้ยาตามข้อกำหนด อาการข้างเคียงและปฏิกิริยาจากยา ระดับของความร่วมมือที่เหมาะสม ข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงของความไม่ร่วมมือ ประโยชน์/อุปสรรคของความร่วมมือในการรักษา และกลวิธีในการบริหารจัดการ เพื่อให้การรักษาประสบผลสำเร็จ การให้ข้อมูลเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดการเรียนรู้ เน้นการจำและการระลึกได้ถึงข้อมูล เกิดการรับรู้ถึงอันตรายของการไม่ร่วมมือในการรักษา ช่วยให้ผู้ป่วยมีการรับรู้ และตัดสินใจให้ความร่วมมือในการรักษา

2) การสร้างแรงจูงใจเพื่อนำไปสู่ความร่วมมือในการรักษา (Motivation) ประกอบด้วยแรงจูงใจส่วนบุคคล (Personal Motivation) เกิดจากทัศนคติของบุคคลต่อความร่วมมือในการรักษา การรับรู้ความเสี่ยงของการไม่ร่วมมือในการรักษา การรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคของความร่วมมือในการรักษา โดยประเมินได้จากพฤติกรรมความร่วมมือในการรักษา และความเต็มใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม นอกจากนี้การเน้นให้เห็นความสำคัญ และสร้างความมั่นใจ พบว่าช่วยส่งเสริมให้ผู้ป่วยร่วมมือในการรักษา ส่วนแรงจูงใจทางสังคม (Social Motivation) เกิดจากการรับรู้แรงผลักดันของสังคม ในบรรทัดฐานของบุคคลหรือกลุ่มคน ที่มีต่อการกระทำพฤติกรรมความร่วมมือ รับรู้ถึงความสำคัญของการสนับสนุนจากบุคคล และหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งการสร้างแรงจูงใจจะช่วยให้เกิดทัศนคติ สร้างความเชื่อมั่นที่จะแก้ไขปัญหา และคิดพิจารณาเหตุผลของการปฏิบัติพฤติกรรมความร่วมมือในการรักษา

3) การพัฒนาทักษะ (Behavioral Skills) ในการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุถึงพฤติกรรมความร่วมมือในการรักษา ประกอบด้วย การรับยาที่เหมาะสมทั้งเวลา วิธีการ และการเก็บรักษาให้เหมาะสมกับชีวิตประจำวัน การหลีกเลี่ยงหรือลดอาการข้างเคียงจากยา และปฏิกิริยาจากยา การได้รับความรู้ที่ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง และการเสริมแรงให้กับตนเอง (Self-reinforcement) ซึ่งเป็นความสามารถส่วนบุคคลที่จะกระทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ และการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อบรรลุพฤติกรรมความร่วมมือในการรักษา

กล่าวโดยสรุป รูปแบบของการให้ข้อมูล (Information) การสร้างแรงจูงใจ (Motivation) และการพัฒนาทักษะทางพฤติกรรม (Behavioral Skill) หรือ IMB Model เป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดว่าจะมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดีหรือไม่ หากบุคคลได้รับข้อมูลความรู้ที่ดี ได้รับแรงจูงใจจนเกิดทัศนคติหรือรับรู้ความเสี่ยงจะเกิดผลเสียต่อสุขภาพ รวมถึงได้ฝึกทักษะ และมีความเชื่อมั่นที่จะกระทำพฤติกรรม ก็ย่อมส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ คือ การมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี หรือมีการกระทำที่ถูกต้องเหมาะสมต่อไป

3. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิต

3.1 ความหมายของทักษะชีวิต

ผู้เชี่ยวชาญให้ความหมายของทักษะชีวิตไว้ดังนี้

World Health Organization (1994) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตไว้ว่า เป็นความสามารถทางสังคม ความคิดอ่าน ความพยายามเพิ่มพูนปฏิสัมพันธ์ของตนเองกับผู้อื่น สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จ สามารถแก้ไขปัญหาในสถานการณ์วิกฤตที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ตลอดจนจนเป็นความสามารถที่จะส่งเสริมสุขภาพของบุคคลและชุมชนด้วย

Darden, Gazda and Ginter (1996) ได้ให้ความหมายทักษะชีวิตไว้ว่า เป็นทักษะและองค์ความรู้ ซึ่งเป็นส่วนของทักษะทางวิชาการและทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข

นรลักษณ์ เอื้อกิจ (2541) ได้ให้ความหมายทักษะชีวิตไว้ว่า ความสามารถของบุคคลในการจัดการกับปัญหาต่างๆ รอบตัวในชีวิตประจำวันได้สำเร็จ เป็นความสามารถที่บุคคลสร้างขึ้นได้จากการเรียนรู้ ประสบการณ์และการฝึกฝน สามารถปรับตัวและมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์นำไปสู่การมีพฤติกรรมที่ดีทั้งทางร่างกาย จิตใจ และมีชีวิตในสังคมอย่างเป็นสุข

ดวงกมล มงคลศิลป์ (2550) ให้ความหมายว่า ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการเผชิญปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถจัดการกับสถานการณ์แวดล้อมในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม เป็นความสามารถที่บุคคลสร้างขึ้นได้จากการเรียนรู้ ประสบการณ์และการฝึกฝน เพื่อนำไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์

กันทิมา กัลยาวิมลพิงศ์ (2555) ได้ให้ความหมายว่า ทักษะชีวิตหมายถึง ความรู้ ความสามารถ เจตคติ และพฤติกรรมในการดำรงชีวิตในตัวของบุคคลเพื่อให้แต่ละบุคคลสามารถปรับตัวและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ที่ต้องเผชิญ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558) ให้ความหมายว่า ทักษะชีวิต คือ ความสมบูรณ์ของบุคคลที่จะจัดการกับปัญหาต่าง ๆ รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมความพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า ทักษะชีวิต คือ ความสามารถในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารหรือความรู้ต่างๆ และสามารถวิเคราะห์ พิจารณา ตัดสินใจ เพื่อที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน รวมทั้งมีพฤติกรรมที่ช่วยให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

3.2 องค์ประกอบของทักษะชีวิต

World Health Organization (1994) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของทักษะชีวิตไว้ 10 องค์ประกอบ จัดเป็น 3 ด้าน ดังนี้

องค์ประกอบของทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัย (ทักษะด้านความคิด) หมายถึงการรู้จักใช้เหตุและผล โดยรู้สาเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น ผลย่อมมาจากเหตุเมื่ออยากให้ผลของการกระทำออกมาดีเป็นที่พึงประสงค์แก่

ทั้งของตนเองและส่วนรวมก็ควรคิดกระทำเหตุที่จะทำให้เกิดผลที่ดีเพื่อจุดประสงค์ที่จะพัฒนาชีวิตให้มีความเจริญก้าวหน้าสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคมของมนุษย์ ประกอบด้วยทักษะต่อไปนี้

1. **ทักษะการคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking)** เป็นความสามารถในการคิดที่จะเป็นส่วนช่วยในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาโดยการคิดสร้างสรรค์ เพื่อค้นหาทางเลือกต่าง ๆ รวมทั้งผลที่จะเกิดขึ้นในแต่ละทางเลือก และสามารถนำประสบการณ์มาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

2. **ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking)** เป็นความสามารถในการคิดออกไปอย่างกว้างขวางโดยไม่ยึดติดอยู่ในกรอบ

องค์ประกอบของทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย หรือเจตคติ (ทักษะด้านจิตใจ) หมายถึง การฝึกฝนควบคุมนึกคิดให้อยู่ในสภาพที่มั่นคงมีจิตใจที่ดีงาม ประกอบด้วยคุณธรรมต่าง ๆ เช่น ความรัก ความมีเมตตา กรุณา ความเป็นมิตร ความมีน้ำใจ ความมีสัมมาคารวะ การรู้จักยอมรับ และเห็นความสำคัญของผู้อื่น ความกตัญญู ความเพียรพยายาม ความซื่อสัตย์สุจริต ประกอบด้วยทักษะต่อไปนี้

3. **ทักษะการตระหนักรู้ในตน (Self awareness)** เป็นความสามารถในการค้นหารู้จักและเข้าใจตนเอง เช่น รู้ข้อดี ข้อเสียของตนเอง รู้ความต้องการ และสิ่งที่ไม่ต้องการของตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เรารู้ตัวเองเวลาเผชิญกับความเครียดหรือสถานการณ์ต่าง ๆ และทักษะนี้ยังเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทักษะอื่น ๆ เช่น การสื่อสาร การสร้างสัมพันธภาพ การตัดสินใจ ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

4. **ทักษะการเข้าใจผู้อื่น (Empathy)** เป็นความสามารถในการเข้าใจความเหมือนหรือความแตกต่างระหว่างบุคคล ในด้านความสามารถ เพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา ความเชื่อ สีมิว อาชีพ ฯลฯ ช่วยให้สามารถยอมรับบุคคลอื่นที่ต่างจากเรา เกิดการช่วยเหลือบุคคลอื่นที่ด้อยกว่า หรือได้รับความเดือดร้อน เช่น ผู้ติดยาเสพติด ผู้ติดเชื้อเอชไอวี

องค์ประกอบของทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย หรือทักษะสังคม (ทักษะด้านการกระทำ) หมายถึง การฝึกฝนตนเองให้มีทักษะด้านวินัยให้ตนเองเพื่อควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้เหมาะสมไม่เบียดเบียน ไม่สร้างความรำคาญ ไม่สร้างความเดือดร้อน ไม่สร้างความลำบากให้แก่ตนเองและสังคม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดี เป็นประโยชน์ต่อสังคม เน้นความสุจริตทางกายและวาจา

5. **ทักษะการตัดสินใจ (Decision making)** เป็นความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิตได้อย่างมีระบบ เช่น ถ้าบุคคลสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการกระทำของตนเองที่เกี่ยวกับพฤติกรรมด้านสุขภาพ หรือความปลอดภัยในชีวิต โดยประเมินทางเลือกและผลที่ได้จากการตัดสินใจเลือกทางที่ถูกต้องเหมาะสม ก็จะมีผลต่อการมีสุขภาพที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจ

6. **ทักษะการแก้ปัญหา (Problem solving)** เป็นความสามารถในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างมีระบบ ไม่เกิดความเครียดทางกายและจิตใจ จนอาจลุกลามเป็นปัญหาใหญ่โตเกินแก้ไข

7. **ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective communication)** เป็นความสามารถในการใช้คำพูดและท่าทางเพื่อแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับวัฒนธรรม และสถานการณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิดเห็น การแสดงความต้องการ การแสดงความชื่นชม การขอร้อง การเจรจาต่อรอง การตักเตือน การช่วยเหลือ การปฏิเสธ ฯลฯ

8. **ทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationship)** เป็นความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันและกัน และสามารถรักษาสัมพันธภาพไว้ได้ยืนยาว

9. **ทักษะการจัดการกับอารมณ์ (Coping with emotion)** เป็นความสามารถในการรับรู้อารมณ์ของตนเองและผู้อื่น รู้ว่าอารมณ์มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมอย่างไร รู้วิธีการจัดการกับอารมณ์โกรธและความเศร้าโศก ที่ส่งผลทางลบต่อร่างกาย และจิตใจได้อย่างเหมาะสม

10. ทักษะการจัดการกับความเครียด (Coping with stress) เป็นความสามารถในการรับรู้ถึงสาเหตุของความเครียด รู้วิธีผ่อนคลายความเครียด และแนวทางในการควบคุมระดับความเครียด เพื่อให้เกิดการเบี่ยงเบนพฤติกรรมไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสม และไม่เกิดปัญหาด้านสุขภาพ

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงศึกษาธิการ (อ้างถึงใน วโรชา คล้ายแจ้ง, 2552) ได้มีการนำเอาทักษะชีวิตไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอตส์ จึงได้มีการพัฒนาทักษะชีวิตโดยการปรับโครงสร้างและองค์ประกอบของทักษะชีวิตให้สอดคล้องกับการดำเนินงานด้านการป้องกันเอตส์ โดยกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ได้กำหนดองค์ประกอบของทักษะชีวิตไว้ 12 ทักษะ ซึ่งประกอบด้วย

1. ทักษะความคิดวิเคราะห์วิจารณ์
2. ทักษะความคิดสร้างสรรค์
3. ทักษะความตระหนักรู้ในตน
4. ทักษะความเห็นใจผู้อื่น
5. ทักษะความภูมิใจในตนเอง
6. ทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม
7. ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ
8. ทักษะการสื่อสาร
9. ทักษะการตัดสินใจ
10. ทักษะการแก้ไขปัญหา
11. ทักษะการจัดการกับอารมณ์
12. ทักษะในการจัดการกับความเครียด

3.3 แนวคิดเรื่องทักษะชีวิตและการพัฒนาทักษะชีวิตในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

ความหมายของทักษะชีวิต

ทักษะชีวิตคือความสามารถของบุคคลที่จะจัดการกับปัญหาต่าง ๆ รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต

องค์ประกอบของทักษะชีวิต

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) ได้กำหนดองค์ประกอบทักษะชีวิตที่สำคัญที่จะสร้างและพัฒนาเป็นภูมิคุ้มกันชีวิตให้กับเด็กและเยาวชนในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับอนาคตไว้ 4 องค์ประกอบ พร้อมทั้งพฤติกรรมที่คาดหวังและตัวชี้วัดทักษะชีวิตในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบทักษะชีวิต พฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวัง และตัวชี้วัดระดับประถมศึกษา

องค์ประกอบที่ 1 การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น หมายถึง การรู้ความถนัด ความสามารถ รู้จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง เข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล รู้จักตนเอง ยอมรับ เห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในตนเองและผู้อื่น มีเป้าหมายในชีวิต และมีความรับผิดชอบต่อสังคม

ตารางที่ 1 แสดงพฤติกรรมที่วัดทักษะการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

พฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวัง	ตัวชี้วัด
1. รู้ความชอบ ความถนัด และความสามารถของตนเอง	1.1 บอกสิ่งที่ตนเองชื่นชอบและภาคภูมิใจ 1.2 แสดงความสามารถของตนเองให้ผู้อื่นรับรู้
2. ค้นพบจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง	2.1 บอกจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง 2.2 เลือกทำกิจกรรมตามความสนใจของตนเองร่วมกับผู้อื่นได้
3. ยอมรับความแตกต่างระหว่างตนเองและผู้อื่น	ยอมรับในความแตกต่างทางกาย ทางความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น
4. มองตนเองและผู้อื่นในแง่บวก	แสดงความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
5. เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น	5.1 ใช้สิทธิของตนเองในโอกาสต่าง ๆ 5.2 ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น
6. รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น	6.1 ชื่นชมในความสำเร็จของตนเองและผู้อื่น 6.2 แสดงความรู้สึกรักตนเองและผู้อื่น 6.3 ปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อครอบครัวและสังคม
7. มีความภาคภูมิใจในตนเอง และผู้อื่น	7.1 แสดงออกในสิ่งที่ตนเองภาคภูมิใจอย่างเหมาะสม 7.2 บอก/บรรยาย/เล่าความดีหรือความภาคภูมิใจของเพื่อนให้ผู้อื่นรับรู้
8. มีความเชื่อมั่นในตนเองและผู้อื่น	8.1 กล้าแสดงออกทางความคิด ความรู้สึกและการกระทำของตนเองด้วยความมั่นใจ 8.2 ยอมรับในความคิด ความรู้สึกและการกระทำที่ดีของผู้อื่น

องค์ประกอบที่ 2 การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การแยกแยะข้อมูล ข่าวสาร ปัญหา และสถานการณ์รอบตัว วิพากษ์วิจารณ์และประเมินสถานการณ์รอบตัวด้วยหลักเหตุผลและข้อมูลที่ถูกต้อง รับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือกและตัดสินใจในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์

ตารางที่ 2 แสดงพฤติกรรมที่วัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

พฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวัง	ตัวชี้วัด
1. รู้จักสังเกต ตั้งคำถาม และแสวงหาคำตอบ	1.1 ตั้งคำถามที่นำไปสู่คำตอบที่เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ 1.2 มีทักษะในการสังเกต และมีแนวทางหาคำตอบ
พฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวัง	ตัวชี้วัด
2. วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล ข่าวสารได้สมเหตุสมผล	วิเคราะห์จำแนกแยกแยะข้อมูลข่าวสารและสถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัวด้วยเหตุผลที่เชื่อถือได้
3. ประเมินสถานการณ์และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	คาดคะเนความเสี่ยงจากสถานการณ์ที่เผชิญในชีวิตประจำวันอย่างมีเหตุผล

4. มีจินตนาการและมีความสามารถในการคิดเชื่อมโยง	สร้างผลงานและแสดงผลงานที่เกิดจากการคิดเชื่อมโยงและจินตนาการ
5. รู้จักวิพากษ์วิจารณ์บนพื้นฐานของข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้อง	วิพากษ์วิจารณ์ตามหลักการเหตุผลและใช้ข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องสนับสนุน
6. รู้จักวิธีการขั้นตอนการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาที่ถูกต้อง	วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เลือกแก้ไขปัญหาได้หลากหลายวิธี และตัดสินใจเลือกแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ถูกต้อง เหมาะสมและสร้างสรรค์

องค์ประกอบที่ 3 การจัดการกับอารมณ์และความเครียด

การจัดการกับอารมณ์และความเครียด หมายถึง ความเข้าใจและรู้เท่าทันภาวะอารมณ์ของบุคคล รู้สาเหตุของความเครียด รู้วิธีการควบคุมอารมณ์และความเครียด รู้วิธีผ่อนคลายหลักเล็ง และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดอารมณ์ไม่พึงประสงค์ไปในทางที่ดี

ตารางที่ 3 แสดงพฤติกรรมที่วัดทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด

พฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวัง	ตัวชี้วัด
1. รู้เท่าทันอารมณ์ตนเอง	1.1 จำแนกอารมณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ 1.2 แสดงอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองได้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ
2. ควบคุมอารมณ์ของตนเองได้	ควบคุมอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้
3. จัดการกับอารมณ์ตนเองได้อย่างเหมาะสม	จัดการกับอารมณ์ตนเองที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันที่อาจก่อให้เกิดปัญหาด้วยวิธีการที่เหมาะสมและสร้างสรรค์
พฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวัง	ตัวชี้วัด
4. มีวิธีผ่อนคลายอารมณ์และความเครียดให้กับตนเอง	ผ่อนคลายอารมณ์และความเครียดด้วยวิธีการที่เหมาะสมและสร้างสรรค์
5. สร้างแรงจูงใจให้ตนเอง	กำหนดแนวทางหรือวิธีการสร้างกำลังใจให้กับตนเอง
6. ยุติข้อขัดแย้งในกลุ่มเพื่อนด้วยสันติวิธี	เสนอทางออกของข้อขัดแย้งในกลุ่มเพื่อนด้วยเหตุผลและข้อเท็จจริงที่ถูกต้องและใช้วิธีเชิงบวก
พฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวัง	ตัวชี้วัด
7. รู้จักสร้างความสุขให้กับตนเอง	7.1 วิเคราะห์และเลือกวิธีการ/กิจกรรม ที่ทำให้ตนเองมีความสุขได้อย่างเหมาะสม 7.2 มีอารมณ์ขัน

องค์ประกอบที่ 4 การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น หมายถึง การเข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น ใช้ภาษาพูดและภาษากายเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง รับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น วางตัวได้ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ใช้การสื่อสารที่สร้างสัมพันธภาพที่ดี สร้างความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ตารางที่ 4 แสดงพฤติกรรมที่วัดทักษะการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

พฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวัง	ตัวชี้วัด
1. เป็นผู้ฟังที่ดี	1.1 ฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจและรับรู้ถึงความรู้สึกและความต้องการของผู้พูด 1.2 รักษาความลับของเพื่อน
2. ใช้ภาษาและกิริยาที่เหมาะสมในการสื่อสาร	ใช้ภาษาพูด ภาษากาย ที่ทำให้ผู้อื่นผ่อนคลาย สบายใจ ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือความรุนแรงได้
3. รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา	แสดงออกหรือสะท้อนความรู้สึกหรือการกระทำของตนเองที่แสดงว่าเข้าใจและใส่ใจผู้อื่น
4. รู้จักแสดงความคิด ความรู้สึก ความชื่นชม และการกระทำ ที่ดีงามให้ผู้อื่นรับรู้	4.1 ชื่นชมความสำเร็จ ความสามารถ และการกระทำที่ดีของเพื่อนด้วยคำพูด ภาษากาย หรือสัญลักษณ์ได้ 4.2 กล้ายืนยันความคิด ความรู้สึก และเหตุผลที่ดีให้ผู้อื่นรับรู้ได้
5. รู้จักปฏิเสธ ต่อรอง และร้องขอความช่วยเหลือในสถานการณ์เสี่ยง	5.1 หลีกเสี่ยงสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อความปลอดภัยของตนเอง 5.2 ปฏิเสธในสิ่งที่ควรปฏิเสธได้โดยไม่เสียสัมพันธภาพ หรือเสียใจ 5.3 ขอความช่วยเหลือเมื่ออยู่ในภาวะวิกฤติได้
6. ให้ความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์	6.1 ทำงานร่วมกับผู้อื่นบนพื้นฐานความเป็นประชาธิปไตย 6.2 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ราบรื่นและมีความสำเร็จหรือมีผลงานจากการสร้างสรรค์ร่วมกัน
7. ปฏิบัติตามกฎหมาย กติกา และระเบียบของสังคม	ปฏิบัติตามกฎ ข้อตกลงของกลุ่ม/ชั้นเรียน/สังคม

4 แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหา

4.1 แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจ (Decision making)

มีผู้เชี่ยวชาญหลายท่านได้ให้ความหมายของการตัดสินใจไว้ดังนี้

Hicks (1991) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจไว้ว่า เป็นการใช้ความคิดเพื่อทำการคัดเลือกระหว่างแนวทางในการปฏิบัติที่มีอยู่หลายทาง

Yates (2003) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจไว้ว่า เป็นการเลือกแนวทางปฏิบัติเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์ต่าง ๆ

องค์การอนามัยโลก (1994) กล่าวว่า การตัดสินใจเป็นสิ่งที่นำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิต ซึ่งถ้าบุคคลมีการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพในการกระทำต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ โดยมีการประเมินทางเลือกและผลจากการตัดสินใจ จะก่อให้เกิดผลดีต่อสุขภาพอนามัยของบุคคลนั้น ๆ

ดวงกมล มงคลศิลป์ (2550) ได้ให้ความหมายของทักษะการตัดสินใจว่าเป็นความสามารถของบุคคลที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ในการคิดตัดสินใจอย่างมีเหตุผลตามขั้นตอน เพื่อเลือกแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมและบรรลุตามเป้าหมาย

วโรชา คล้ายแจ้ง (2552) ได้ให้ความหมายว่า การตัดสินใจ หมายถึง การพิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหา โดยพิจารณาข้อดีและข้อเสียก่อนตัดสินใจเลือกแนวทางที่เหมาะสม

กันทิมา กัลยาธุตพงศ์ (2555) ได้ให้ความหมายว่า การตัดสินใจ หมายถึง การพิจารณาอย่างเป็นระบบ เพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหา โดยพิจารณาถึงข้อดี ข้อเสีย และผลกระทบก่อนตัดสินใจเลือกแนวทางที่เหมาะสมตามความต้องการและเป้าหมายที่กำหนดไว้

กล่าวโดยสรุป ทักษะการตัดสินใจ คือ ความสามารถของบุคคลในการคิดพิจารณาอย่างมีเหตุผล เพื่อเลือกทางเลือกที่ก่อให้เกิดผลดีหรือเป็นประโยชน์กับตัวเอง

ขั้นตอนการตัดสินใจ

มีผู้กำหนดขั้นตอนการตัดสินใจไว้หลายวิธี ดังต่อไปนี้

กรมสุขภาพจิต (2541) ก็ได้กำหนดขั้นตอนของทักษะการตัดสินใจ เพื่อใช้ในการเผชิญกับสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจเลือกทางหนึ่งทางใดไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. กำหนดทางเลือกเพื่อตัดสินใจ 2 ทาง เช่น ไป/ไม่ไป เอา/ไม่เอา เป็นต้น
2. วิเคราะห์ผลดี – ผลเสียของทางเลือกทั้งสองทาง
3. ตัดสินใจเลือกทางเลือกหนึ่ง
4. หาทางแก้ไขข้อเสียของทางเลือกที่เกิดจากการตัดสินใจนั้น ๆ

สุนน อมรวิวัฒน์ (2547) ได้กำหนดขั้นตอนการตัดสินใจ ไว้ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลที่ดีทำให้สามารถกำหนด และอธิบายประเด็นสำคัญของปัญหาได้
2. การประเมินค่าตามเกณฑ์ที่ถูกต้อง ดีงาม เหมาะสม ทำให้สามารถคิดถึงผลดี ผลเสียในการเลือก และตัดสินใจ
3. การวิเคราะห์ และเปรียบเทียบประเด็นที่ประเมินค่าแล้วทำให้สามารถกำหนดทางเลือก (alternative) และทางออก (assumption) ของสถานการณ์ และปัญหาได้
4. เมื่อมีทางเลือกหลายทาง บุคคลต้องอาศัยหลักการ ประสพการณ์ และการทำนายผลมาสร้างเกณฑ์ เพื่อเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด
5. ถ้าไม่มีทางเลือก หรือมีทางเลือกทางเดียวที่ไม่สามารถปฏิบัติได้ต้องหาทางออกใหม่ (new assumption) ที่น่าจะเป็นไปได้
6. ตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ได้ผล
7. วางแผนปฏิบัติที่ได้ผล

4.2 แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหา (Problem Solving)

ได้มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับทักษะการแก้ปัญหาไว้ดังนี้

Eysenck & Arnold (1972) ได้ให้ความหมายของการแก้ปัญหาคือเป็นกระบวนการที่จำเป็นต้องอาศัยความรู้ในการพิจารณาสังเกตปรากฏการณ์และโครงสร้างของปัญหารวมทั้งต้องใช้กระบวนการคิดเพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายที่ต้องการ

สุนน อมรวิวัฒน์ (2547) ได้ให้ความหมายของการแก้ไขปัญหาคือว่า เป็นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวัง หรือสถานการณ์ที่ทำให้เกิดภาวะที่ต้องเลือกทางใดทางหนึ่ง การแก้ไขปัญหาคือเป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อน

กันทิมา กัลยาธุตพงศ์ (2555) ให้ความหมายการแก้ปัญหาคือการแก้ปัญหาคือเป็นกระบวนการในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยใช้ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และประสพการณ์มาเป็นตัวช่วยในการวาง

แผนการแก้ปัญหา เพื่อให้การแก้ปัญหานั้นประสบผลสำเร็จตรงตามเป้าหมายมากที่สุด และสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหา สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้

กล่าวโดยสรุป ทักษะการแก้ปัญหา คือ ความสามารถของบุคคลในการรับรู้ปัญหา วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ระบุแนวทางในการแก้ปัญหา และเลือกแนวทางที่เหมาะสมเพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

ขั้นตอนการแก้ปัญหา

Dewey (1976) ได้เสนอวิธีการแก้ปัญหาว່ว่าประกอบด้วยกระบวนการต่าง 5 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ (Preparation) หมายถึงขั้นในการตั้งปัญหาหรือค้นหาว่าปัญหาที่แท้จริงของเหตุการณ์นั้น ๆ คืออะไรหรือค้นหาข้อมูลที่แท้จริงของปัญหานั้น ๆ
2. ขั้นวิเคราะห์ปัญหา (Analysis) หมายถึงขั้นในการพิจารณาว่าสิ่งใดบ้างที่เป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาหรือมีสิ่งใดบ้างที่ไม่ได้เป็นสาเหตุที่สำคัญของปัญหา
3. ขั้นตอนในการเสนอแนวทางในการคิดแก้ปัญหา (Production) หมายถึงวิธีแก้ปัญหาให้ตรงกับสาเหตุของปัญหา
4. ขั้นตรวจสอบผลลัพธ์ (Verification) เพื่อตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้จากการเสนอวิธีการคิดแก้ปัญหา ถ้าพบว่าผลลัพธ์ได้มานั้นยังไม่ใช่ผลที่ถูกต้องก็ต้องมีการเสนอวิธีการแก้ปัญหานี้ใหม่จนกว่าจะได้วิธีการที่ดีที่สุดหรือวิธีที่ถูกต้องที่สุด
5. ขั้นการนำไปประยุกต์ใช้ใหม่ (Reapplication) หมายถึง การนำเอาวิธีการแก้ปัญหานั้นไปใช้ไปในโอกาสข้างหน้าในปัญหาที่คล้ายคลึงกัน

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2541) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการแก้ปัญหาไว้ดังนี้

1. พิจารณาขอบเขตและสาเหตุของปัญหา
2. พิจารณาวิธีการแก้ปัญหาที่จะเป็นไปได้
3. เลือกทางเลือกที่ดีที่สุด
4. สร้างแผนการดำเนินงาน เพื่อแก้ไขปัญหาลงและติดตามผล
5. ประเมินสิทธิผลของการแก้ไขปัญหา

แผนภูมิที่ 3 ขั้นตอนการแก้ปัญหา

กระทรวงศึกษาของนิวซีแลนด์ (อ้างใน ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2541) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการแก้ปัญหาไว้ดังนี้

1. คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดด้วยเหตุและผล ยืดหยุ่น
2. ระบุปัญหาและหาสาเหตุ
3. สร้างทางเลือกที่จะแก้ปัญหาด้วยแนวคิดใหม่ ๆ
4. ทดสอบทางเลือก ข้อดี ข้อเสีย
5. เลือกทางเลือกที่ปฏิบัติ
6. ลงมือปฏิบัติ
7. ประเมินกระบวนการปฏิบัติและหาข้อสรุปเพื่อยึดเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

แนวคิดในการตัดสินใจและแก้ปัญหาโดยใช้เทคนิค 3Cs

การตัดสินใจและการแก้ปัญหา สามารถใช้เทคนิค 3Cs (เอมอัชมา วัฒนบูรานนท์, 2548) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. Clarify คือ กำหนดปัญหาหรือสิ่งที่จะต้องตัดสินใจให้ชัดเจน
2. Consider คือ พิจารณาทางเลือกหลาย ๆ ทางที่เป็นไปได้และคาดเดาผลที่เกิดขึ้น
3. Choose คือ เลือกทางเลือกที่ดีที่สุด

การใช้เทคนิค 3Cs จะมีการกำหนดสถานการณ์แล้วให้ผู้เรียนคิดตัดสินใจตามขั้นตอน

5. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการปฏิเสธ

มีผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความหมายของทักษะการปฏิเสธไว้ดังนี้

ดวงกมล มงคลศิลป์ (2552) กล่าวว่า ทักษะการปฏิเสธ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนจากเพื่อน เพื่อหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่มีผลกระทบในแง่ลบและสามารถหาทางออกเมื่อถูกเข้าซื้อหรือสบบประมาทได้อย่างเหมาะสม โดยไม่เสียสัมพันธภาพในกลุ่มเพื่อน

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2554) ให้ความหมายว่า ทักษะปฏิเสธเป็นทักษะการสื่อสารที่สำคัญที่วัยรุ่นควรฝึกฝนให้เกิดความเคยชิน เพื่อนำมาช่วยแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ ทักษะการปฏิเสธเป็นสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่เราควรให้ความเคารพในสิทธิ ความคิด ทัศนคติ ความ

คิดเห็นของบุคคลที่แตกต่างกัน เกิดความถูกต้อง เหมาะสมต่อบรรทัดฐานที่ดีของตนเองและผู้อื่นต่อไปในอนาคต

กล่าวโดยสรุป ทักษะการปฏิเสธ เป็นทักษะที่สำคัญและมีความจำเป็นในการที่จะนำมาช่วยแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ โดยเฉพาะเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจทำในสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือเดือดร้อน เป็นสิทธิส่วนบุคคลที่ควรฝึกฝนให้เกิดความเคยชิน สามารถสื่อสารได้อย่างเหมาะสมโดยไม่เสียสัมพันธภาพกับผู้อื่น

วิธีการปฏิเสธ

วิธีการปฏิเสธเมื่อมีผู้มาชวนให้ทำในสิ่งที่ไม่เหมาะสม หรือทำในสิ่งที่เราไม่ชอบหรือยังไม่พร้อมที่จะทำ จะต้องปฏิเสธอย่างจริงจังทั้งท่าทาง คำพูดและน้ำเสียง เพื่อแสดงความตั้งใจอย่างชัดเจนเพื่อจะขอปฏิเสธ โดยสามารถปฏิบัติได้เป็นขั้นตอนดังนี้ (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2554)

1. บอกความรู้สึกที่แท้จริงและเหตุผล จะช่วยให้เพื่อนรู้ว่าเรามีเหตุผลและรู้สึกอย่างไรกับคำชวนของเพื่อน
2. ต้องรวบรวมความกล้าในการกล่าวคำปฏิเสธ
3. การขอความคิดเห็นของเพื่อน เพื่อรักษาน้ำใจเพื่อนโดยการกล่าวขอบคุณ เพื่อเป็นการแสดงความผูกพันไม่ให้เสียมิตรภาพ

บางครั้งเพื่อนชวนโดยการเข้าซื้อ การเข้าเหย้าให้เสียหน้าเพื่อให้ชวนสำเร็จ จึงไม่ควรห้วนไหวไปกับคำพูด เพราะจะทำให้ขาดสมาธิในการหาทางออก ควรยืนยันการปฏิเสธด้วยท่าทีที่มั่นคง และต้องหาทางออกโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- ปฏิเสธซ้ำหรือยืนยันการปฏิเสธแล้วเดินจากไปทันที
- จากนั้นใช้วิธีต่อรอง โดยการชวนไปทำกิจกรรมอื่นแทน เป็นทางเลือกอีกทางหนึ่ง หรือ
- ผัดผ่อน โดยขอยืดระยะเวลา หรือผัดผ่อนเวลาออกไปก่อนเพื่อให้เพื่อนที่ชวนเปลี่ยนความตั้งใจหรือรอคอย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่าทักษะชีวิตเป็นสิ่งจำเป็น ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรื่องเพศต้องจัดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์เพื่อฝึกฝนให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตตั้งแต่วัยเด็ก โดยเฉพาะทักษะด้านการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการปฏิเสธ ซึ่งมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน เพราะในการตัดสินใจหาทางเลือกที่ถูกต้องและเหมาะสมในการเผชิญกับสถานการณ์เสี่ยงหรือปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นอาจต้องใช้ทักษะการปฏิเสธเพื่อทำให้สามารถแก้ไขปัญหา หรือป้องกันการเกิดปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ก่อให้เกิดผลดีต่อการดำรงชีวิตต่อไป

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Fisher & Fisher (1992) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีของประชากรกลุ่มต่าง ๆ กัน โดยแสดงถึงปัจจัยที่สำคัญของพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านข้อมูล (Information) โดยให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกลไกการติดต่อของโรคเอชไอวีและการป้องกันด้านแรงจูงใจ (Motivation) เป็นการอธิบายทัศนคติของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันโรคเอชไอวี และด้านทักษะ (Behavioral) เป็นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการป้องกันโรคเอชไอวี เช่น การใช้ภาษาเจรจาต่อรองเพื่อปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย ผลที่ได้คือ ประชากรที่ได้รับโปรแกรม IMB Model มีพฤติกรรมการป้องกันโรคเอชไอวีดีขึ้น

Fisher, Fisher, Williams, and Malloy (1994) ศึกษาทดลองแบบแผนของการให้ความรู้ การสร้างแรงจูงใจและการฝึกทักษะ (Information-Motivation-Behavioral Skills Model : IMB model) ต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ของชายรักร่วมเพศในชุมชน และชาย-หญิงรักร่วมเพศในนักศึกษามหาวิทยาลัย จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาทดสอบกลุ่มที่ 1 เป็นชายรักร่วมเพศ 126 คน และการศึกษาทดสอบกลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชาย 142 คน นักศึกษาหญิง 148 คน ผลการศึกษาพบว่า การให้ข้อมูล มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาทักษะในกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันทั้งสองกลุ่ม ทั้งนี้เนื่องจาก IMB model เป็นแบบแผนทั่วไปที่มีจุดมุ่งหมายใช้ปรับพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์

ดุษฐิ เจริญสุข (2540) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์พบว่า กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการปฏิเสธและพฤติกรรมการป้องกันเอดส์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการปฏิเสธสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่พบความแตกต่างทางสถิติของคะแนนเฉลี่ยของความรู้สึกต่อคุณค่าในตนเอง ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลในระหว่างก่อนและหลังการทดลองและพบความสำคัญระหว่างความรู้สึกต่อคุณค่าในตนเอง ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ทักษะการปฏิเสธกับพฤติกรรมการป้องกันเอดส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ดวงกมล มงคลศิลป์ (2550) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ในเด็กวัยรุ่นตอนต้น กรุงเทพมหานคร โดยทำการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 60 คน เป็นกลุ่มทดลอง 30 คน กลุ่มควบคุม 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือโปรแกรมการใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบวัดพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของบุหรี่ แบบวัดความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ แบบวัดทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ไขปัญหา และทักษะการปฏิเสธ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ Repeated measure ANOVA และสถิติการทดสอบ ค่าที่ ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ของเด็กวัยรุ่นตอนต้นในกลุ่มที่ได้รับกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ได้รับกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วโรชา คล้ายแจ้ง (2552) ได้ทำการศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา แบบทดสอบความรู้เรื่องเพศศึกษา แบบสอบถามเจตคติเรื่องเพศศึกษา และแบบวัดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศศึกษา นำข้อมูลวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างด้วยค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา หลังการเรียนมีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้และเจตคติสูงขึ้น และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญของสถิติที่ระดับ .05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเพศศึกษาของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหากับการเรียนด้วยวิธีปกติ หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อาริยา ชัยยศ (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของโปรแกรมการให้ข้อมูล การสร้างแรงจูงใจและการพัฒนาทักษะในการป้องกันโรคเอดส์ต่อพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยของพนักงานบริการชายรักร่วมเพศเป็นการวิจัยกึ่งทดลอง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ พนักงานบริการชายรักร่วมเพศที่มีอายุระหว่าง 18 – 35 ปี ที่ทำงาน

ในสถานบริการบาร์เกย์ อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยของพนักงานบริการชายรักชายหลังได้รับโปรแกรมการให้ข้อมูล การสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาทักษะในการป้องกันโรคเอดส์สูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับความรู้ตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

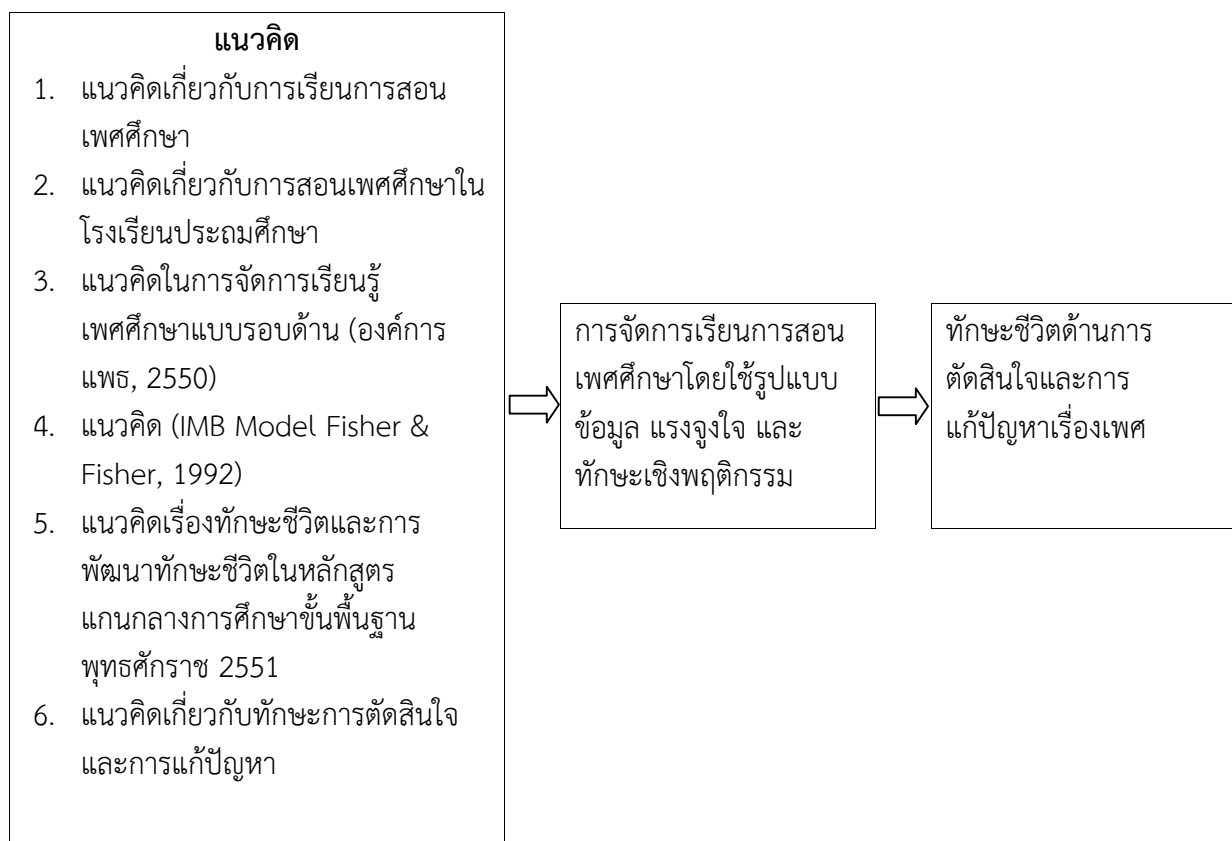
ศรีพรรณ ธาวรรตน์ (2555) ได้ทำการศึกษาผลของโปรแกรมการให้ข้อมูลข่าวสาร การสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาทักษะต่อพฤติกรรมสุขภาพทางเพศของนักเรียนชายมัธยมศึกษาตอนต้น โดยทำการวิจัยกึ่งทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 88 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 43 คน กลุ่มเปรียบเทียบ 45 คน เก็บข้อมูลด้วยการตอบแบบสอบถามประกอบด้วย ความรู้ ทัศนคติ การรับรู้ความสามารถของตนเอง การตัดสินใจ และพฤติกรรมสุขภาพทางเพศ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ Repeated Measures ANOVA and ANCOVA ผลการศึกษาพบว่าหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมสุขภาพทางเพศอยู่ในระดับดีมากวก่อนทดลอง และมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ ทัศนคติ การรับรู้ความสามารถ การตัดสินใจ และพฤติกรรมสุขภาพทางเพศดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < .05$)

กันทิมา กัลยาวิมลพงศ์ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมทักษะชีวิตโดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาของเด็กต่างด้าว ผลการวิจัยพบว่าแผนกิจกรรมทักษะชีวิต โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาสำหรับเด็กต่างด้าวมีขั้นตอนดังนี้ 1. การสร้างและกระตุ้นประสบการณ์ 2. การค้นหาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 3. การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ 4. การสรุปสร้างความรู้ใหม่ 5. การนำไปประยุกต์ใช้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นว่าการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตจะมีการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย และการพัฒนาทักษะชีวิตในเรื่องเพศ สามารถจัดการเรียนรู้โดยการให้ข้อมูลข่าวสาร การสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาทักษะ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเน้นการพัฒนาทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหา รวมถึงทักษะการปฏิเสธ ซึ่งจะทำให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพทางเพศ ถ้าได้รับการฝึกทักษะโดยครูหรือคนในครอบครัว และการใช้แรงจูงใจให้เกิดทัศนคติทางบวกจะส่งผลสำเร็จต่อการฝึกทักษะ ทำให้มีทักษะชีวิตในเรื่องเพศ รวมทั้งมีพฤติกรรมในเรื่องเพศที่ถูกต้องและเหมาะสม

7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภูมิที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจและทักษะเชิงพฤติกรรม เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่นำมาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ปีการศึกษา 2557 จำนวน 7 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 261 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ปีการศึกษา 2557 จำนวน 75 คน

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยจึงเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยการจับสลาก 2 ห้องเรียน จากห้องที่ผู้วิจัยสอน 5 ห้อง (6/3, 6/4, 6/5, 6/6 และ 6/7) ได้ห้อง 6/3 เป็นกลุ่มทดลองมีนักเรียนทั้งหมด 37 คน เป็นนักเรียนชาย 20 คน นักเรียนหญิง 17 คน และห้อง 6/4 เป็นกลุ่มควบคุม มีนักเรียนทั้งหมด 38 คน เป็นนักเรียนชาย 21 คน และนักเรียนหญิง 17 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 75 คน

ทั้งนี้โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม มีการจัดห้องเรียนใหม่ทุกปีการศึกษา การจัดชั้นเรียนในแต่ละครั้งจะใช้เทคนิคการจับคู่ (Matching) ทั้งเพศ ประเภทการรับนักเรียนเข้าเรียน และผลการเรียนเฉลี่ยในแต่ละห้องในจำนวนที่เท่ากัน จึงทำให้ทุกห้องเรียนมีลักษณะพื้นฐานของนักเรียนในแต่ละห้องมีความใกล้เคียงหรือคล้ายคลึงกันและใช้วิธีการนี้ไปเรื่อยๆจนครบจำนวนนักเรียนในกลุ่มย่อยๆนั้น โดยจะใช้วิธีนี้กับกลุ่มย่อยทุกกลุ่ม จนได้จำนวนนักเรียนครบ 1 ห้องเรียน ซึ่งวิธีการนี้ทำให้นักเรียนในแต่ละห้องเรียนมีจำนวนเท่าๆกัน คือประมาณ 36 - 38 คน รวมถึงมีความหลากหลายทั้งเพศ ประเภทนักเรียน และความสามารถ ดังนั้นนักเรียนในแต่ละห้อง จึงมีความหลากหลายและมีความสามารถใกล้เคียงกัน รวมถึงเมื่อพิจารณาจากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสุขศึกษาของภาคต้น ครั้งที่ 1 ปีการศึกษา 2557 พบว่าคะแนนเฉลี่ยของทั้ง 7 ห้อง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยเลือกมา 2 ห้อง จึงสามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรและสะท้อนลักษณะต่างๆได้เช่นเดียวกับนักเรียนอีก 5 ห้องเช่นกัน

การตรวจสอบความเท่าเทียมกันของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

การตรวจสอบความเท่าเทียมกันของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ใช้การทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศจากการทดสอบก่อนเรียน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการทดสอบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระ (Independent-Sample t-test) ผลการทดสอบ พบว่าคะแนนเฉลี่ยทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 1.81$, Sig. = .08) ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

การวัดทักษะ	กลุ่มทดลอง (N = 37)		กลุ่มควบคุม (N = 38)		Levene's Test		t - test	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	F	Sig	t	Sig
การตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศ	51.46	2.79	49.74	5.23	6.98	.01	1.81	.08

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจและทักษะเชิงพฤติกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม” ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา จำนวน 8 แผน โดยจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการให้ข้อมูลข่าวสาร การสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาทักษะ (Information Motivation and Behavioral Skills Model) หรือ IMB Model ตามแนวคิดของวิลเลียม ฟิชเชอร์ และเจฟเฟอร์รี่ ฟิชเชอร์ (Fisher & Fisher, 1992) ดังต่อไปนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การเปลี่ยนแปลงเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น

1. การให้ข้อมูล (Information) ประกอบด้วย

1.1 สันทนาการกับนักเรียนโดยถามคำถามว่า “ปัจจุบันนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงไปจากวัยเด็กอย่างไร”

1.2 อธิบายความรู้ในหัวข้อ “การเปลี่ยนแปลงเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น”

2. การสร้างแรงจูงใจ (Motivation) ประกอบด้วย

2.1 จัดกิจกรรม “การเปลี่ยนแปลงของฉัน และการเปลี่ยนแปลงของเธอ” ครูให้แผ่นภาพวาดหุ่นเพศชายกับนักเรียนชาย และให้แผ่นภาพวาดหุ่นเพศหญิงกับนักเรียนหญิง แล้วให้นักเรียนเขียนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของตัวเองในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม รวมทั้งวาดเสื้อผ้า ทรงผมตามแบบที่

ตัวเองชอบใส่ให้กับหุ่นด้วย เมื่อเสร็จแล้วจะมีการเวียนไปกิจกรรมนี้ให้ทุกคนดูจนครบ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนเกิดความภูมิใจในเพศของตน และไม่กังวลกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

3. การพัฒนาทักษะเชิงพฤติกรรม (Behavioral) ประกอบด้วย

3.1 แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ที่เป็นปัญหาหรือความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นแล้วร่วมกันอภิปรายถึงการแก้ปัญหาดังกล่าว จากนั้นให้ออกมาแสดงบทบาทสมมติ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับเพศตามวัฒนธรรมไทย

1. การให้ข้อมูล (Information) ประกอบด้วย

1.1 ให้นักเรียนดูภาพวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงนั่งกอดกันในสวนสาธารณะแล้วร่วมกันอภิปรายว่าเหมาะสมหรือไม่

1.2 อธิบายความรู้ในหัวข้อ “การปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับเพศตามวัฒนธรรมไทย”

2. การสร้างแรงจูงใจ (Motivation) ประกอบด้วย

2.1 ให้นักเรียนเขียนความประทับใจในการคบเพื่อนต่างเพศ แล้วครูสรุปประเด็นลักษณะของเพื่อนเพศชาย และเพศหญิงที่เพื่อนประทับใจ

3. การพัฒนาทักษะเชิงพฤติกรรม (Behavioral) ประกอบด้วย

3.1 ฝึกทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ปฏิบัติตนที่ไม่เหมาะสมกับเพศตามวัฒนธรรม

ไทย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 การล่วงละเมิดทางเพศและการป้องกัน

1. การให้ข้อมูล (Information) ประกอบด้วย

1.1 กิจกรรมระดมความคิดในหัวข้อ “เมื่อพูดถึงการล่วงละเมิดทางเพศ นักเรียนนึกถึง...”

1.2 อธิบายความรู้ในหัวข้อ “การล่วงละเมิดทางเพศและการป้องกัน”

2. การสร้างแรงจูงใจ (Motivation) ประกอบด้วย

2.1 แบ่งกลุ่มให้นักเรียนระดมสมองในหัวข้อ “การป้องกันการถูกล่วงละเมิดทางเพศแล้วออกมานำเสนอหน้าชั้น

3. การพัฒนาทักษะเชิงพฤติกรรม (Behavioral) ประกอบด้วย

3.1 ฝึกทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ข่าวที่กำหนดให้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ภัยจากสื่อทางเพศและการป้องกัน

1. การให้ข้อมูล (Information) ประกอบด้วย

1.1 ถามนักเรียนว่า “เมื่อพูดถึงสื่อทางเพศ นักเรียนนึกถึงอะไร”

1.2 อธิบายให้ความรู้กับนักเรียนในหัวข้อ “ภัยจากสื่อทางเพศและการป้องกัน”

2. การสร้างแรงจูงใจ (Motivation) ประกอบด้วย

2.1 ให้นักเรียนดูภาพสื่อทางเพศต่าง ๆ (หนังสือแบบเรียนเรื่องเพศศึกษา ซีดีลามก ภาพโป๊เว็บไซต์ลามก) แล้วร่วมกันวิเคราะห์ถึงประโยชน์และโทษจากสื่อทางเพศ

3. การพัฒนาทักษะเชิงพฤติกรรม (Behavioral) ประกอบด้วย

3.1 ฝึกทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ดูสื่อลามกอนาจาร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 ทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหาในสถานการณ์เสี่ยงเรื่องเพศ

1. การให้ข้อมูล (Information) ประกอบด้วย

1.1 ให้นักเรียนดูภาพสถานการณ์เสี่ยงในเรื่องเพศ

1.2 ให้ความรู้กับนักเรียนในเรื่อง “ทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหาในสถานการณ์เสี่ยงเรื่องเพศ”

2. การสร้างแรงจูงใจ (Motivation) ประกอบด้วย

2.1 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเพื่ออภิปรายในหัวข้อ “สถานการณ์เสี่ยงเรื่องเพศในชีวิตประจำวัน ที่ฉันทเคยเจอ หรือเคยได้ยิน” พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางป้องกันแก้ไข

3. การพัฒนาทักษะเชิงพฤติกรรม (Behavioral) ประกอบด้วย

3.1 แบ่งนักเรียนเป็น 6 กลุ่ม ฝึกทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาในสถานการณ์เสี่ยงเรื่องเพศ จากใบงานสถานการณ์ที่กำหนดให้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 พฤติกรรมเสี่ยงที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ การติดเชื้อเอชไอวีและการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร

1. การให้ข้อมูล (Information) ประกอบด้วย

1.1 ให้ความรู้ในหัวข้อ “พฤติกรรมเสี่ยงที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ การติดเชื้อเอชไอวี และการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร

2. การสร้างแรงจูงใจ (Motivation) ประกอบด้วย

2.1 การจัดกิจกรรม “แลคน้ำ” ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จำลองการแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวี เพื่อสร้างความตระหนักในการป้องกันตนเอง

3. การพัฒนาทักษะเชิงพฤติกรรม (Behavioral) ประกอบด้วย

3.1 ฝึกทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงที่อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ การติดเชื้อเอชไอวี และการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 ผลกระทบของการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

1. การให้ข้อมูล (Information) ประกอบด้วย

1.1 ให้นักเรียนดูข้อมูลสถิติของการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร แล้วร่วมอภิปรายถึงประเด็นปัญหา

1.2 ให้ความรู้เรื่อง “ผลกระทบของการตั้งครรภ์ในวัยเรียน”

2. การสร้างแรงจูงใจ (Motivation) ประกอบด้วย

2.1 ให้นักเรียนดูคลิปโฆษณาของบริษัทไทยประกันชีวิต ตอน “ลูกสาว”

2.2 การจัดกิจกรรม “คลิปหนีบกระดาษ” โดยแจกคลิปหนีบกระดาษคนละ 1 ตัว ให้นักเรียนดึงให้ตรง ภายใน 30 วินาที และให้ห่อเหมือนเดิม ภายใน 30 วินาที สะท้อนชีวิตว่า หากทำผิดพลาดไปแล้ว เป็นเรื่องยากที่จะกลับมาเหมือนเดิม

3. การพัฒนาทักษะเชิงพฤติกรรม (Behavioral) ประกอบด้วย

3.1 ฝึกทักษะการแก้ปัญหาจากกรณีศึกษา เรื่อง “จะไปดื่มัย”

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 การป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์

1. การให้ข้อมูล (Information) ประกอบด้วย

1.1 ให้อุคคลิปวีดิทัศน์บางส่วนบางตอนในภาพยนตร์ เรื่อง “ฮอว์โมนวัยว้าวุ่น” ที่แสดงถึงพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์

1.2 ให้ความรู้กับนักเรียนในหัวข้อ “การป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์

2. การสร้างแรงจูงใจ (Motivation) ประกอบด้วย

2.1 ให้นักเรียนเขียนเรียงความหัวข้อ “ความคาดหวังในชีวิตของฉัน”

3. การพัฒนาทักษะเชิงพฤติกรรม ประกอบด้วย

3.1 ฝึกทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการปฏิเสธต่อพฤติกรรมเสี่ยงที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดทักษะด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศ เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมประกอบด้วย

2.1 แบบวัดทักษะการตัดสินใจเรื่องเพศ ประกอบด้วยข้อคำถามให้ผู้ตอบพิจารณาเลือกตัดสินใจ จำนวน 5 ข้อ แต่ละข้อมี 4 ตัวเลือก เกณฑ์การให้คะแนน คือ

- 1 คะแนน เลือกตัวเลือกที่ไม่เป็นประโยชน์หรือมีผลเสียต่อตนเอง
- 2 คะแนน เลือกตัวเลือกที่เป็นประโยชน์หรือเป็นผลดีต่อตนเอง แต่ไม่แสดงเหตุผลประกอบ หรือเหตุผลไม่เหมาะสม
- 3 คะแนน เลือกตัวเลือกที่เป็นประโยชน์หรือเป็นผลดีต่อตนเองและแสดงเหตุผลประกอบ โดยเหตุผลทำให้เสียสัมพันธภาพ หรือแสดงเหตุผลประกอบโดยอ้างปัจจัยภายนอกตนเอง
- 4 คะแนน เลือกตัวเลือกที่เป็นประโยชน์หรือเป็นผลดีต่อตนเองและแสดงเหตุผลประกอบ โดยเหตุผลนั้นทำให้เห็นว่าตนเองรู้ถึงอันตรายที่มีผลต่อสุขภาพ อีกทั้งไม่ทำให้เสียสัมพันธภาพ

เกณฑ์คะแนนระดับการตัดสินใจ

ได้คะแนนระหว่าง 0 – 10 คะแนน	(ร้อยละ 0 – 50)	มีทักษะการตัดสินใจระดับต่ำ
ได้คะแนนระหว่าง 11 – 15 คะแนน	(ร้อยละ 51 – 79)	มีทักษะการตัดสินใจระดับปานกลาง
ได้คะแนนระหว่าง 16 – 20 คะแนน	(ร้อยละ 80 – 100)	มีทักษะการตัดสินใจระดับสูง

2.2 แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาเรื่องเพศ ประกอบด้วยสถานการณ์จำลอง มีคำถามทั้งหมด 5 ข้อ แต่ละข้อมี 4 ตัวเลือก เกณฑ์การให้คะแนนคือ

- 1 คะแนน - ถ้าเลือกตัวเลือกที่ระบุปัญหาที่เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์และไม่มีผลต่อปัญหา หรือเป็นเหตุการณ์ที่ไม่มีในสถานการณ์
 - ถ้าเลือกตัวเลือกที่เป็นวิธีการแก้ปัญหาโดยมีพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องเพศ
- 2 คะแนน - ถ้าเลือกตัวเลือกที่ระบุปัญหาที่เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์และมีผลต่อปัญหา
 - ถ้าเลือกตัวเลือกที่เป็นวิธีการแก้ปัญหาไม่ชัดเจนว่าจะมีหรือไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องเพศ
- 3 คะแนน - ถ้าเลือกตัวเลือกที่ระบุปัญหาที่เป็นสาเหตุของปัญหา หรือข้อเสียของทางเลือกหรือกลัวเสียสัมพันธภาพ
 - ถ้าเลือกตัวเลือกที่เป็นวิธีการแก้ปัญหา ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องเพศ แต่มีเหตุผลไม่เหมาะสมหรือไม่มี
4. คะแนน - ถ้าเลือกตัวเลือกที่ระบุปัญหาที่เป็นพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องเพศ
 - ถ้าเลือกตัวเลือกที่เป็นวิธีการแก้ปัญหา ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องเพศและมีเหตุผลเหมาะสม

เกณฑ์คะแนนระดับการแก้ปัญหา

ได้คะแนนระหว่าง 0 – 10 คะแนน	(ร้อยละ 0 – 50)	มีทักษะการแก้ปัญหาระดับต่ำ
------------------------------	-----------------	----------------------------

ได้คะแนนระหว่าง 11 – 15 คะแนน (ร้อยละ 51 – 79) มีทักษะการแก้ปัญหาระดับปานกลาง

ได้คะแนนระหว่าง 16 – 20 คะแนน (ร้อยละ 80 – 100) มีทักษะการแก้ปัญหาระดับสูง

2.3 แบบวัดทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ทำพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องเพศ ประกอบด้วยข้อคำถามที่เป็นสถานการณ์จำลอง ให้ผู้ตอบเลือกตอบจำนวน 5 ข้อ ในแต่ละข้อมี 4 ตัวเลือก เกณฑ์การให้คะแนน คือ

1 คะแนน เมื่อเลือกตัวเลือกที่ยอมรับการชักชวน หรือเลือกตัวเลือกที่ปฏิเสธในครั้งแรก แต่เมื่อถูกเข้าชี้จะยอมรับคำชวน

2 คะแนน เมื่อเลือกตัวเลือกปฏิเสธและทำให้เสียสัมพันธภาพ คือ ปฏิเสธอย่างเดียวโดยไม่มีข้ออ้างใด ๆ

3 คะแนน เมื่อเลือกตัวเลือกปฏิเสธและทำให้เสียสัมพันธภาพ คือ ปฏิเสธโดยมีข้ออ้าง แต่ไม่ได้บอกความรู้สึกของตนเอง หรือไม่มีการผิดผ่อนหรือต่อรองประกอบ

4 คะแนน เมื่อเลือกตัวเลือกปฏิเสธแล้ว ไม่เสียสัมพันธภาพ คือ

- เลือกการปฏิเสธที่มีความรู้สึกเป็นข้ออ้างประกอบเหตุผล และมีการขอความเห็นใจและขอขอบคุณ

- เลือกการปฏิเสธเมื่อถูกเข้าชี้หรือสบประมาท เลือกการปฏิเสธแบบต่อรองหรือการปฏิเสธแบบผิดผ่อน

เกณฑ์คะแนนทักษะการปฏิเสธ

ผู้วิจัยแบ่งคะแนนทักษะการปฏิเสธ เมื่อถูกชักชวนให้ทำพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องเพศ จำนวน 5 ข้อ มีค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 5 – 15 คะแนน ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน 3 ระดับ คือ

ได้คะแนนระหว่าง 0 – 10 คะแนน (ร้อยละ 0 – 50) มีทักษะการปฏิเสธในระดับต่ำ

ได้คะแนนระหว่าง 11 – 15 คะแนน (ร้อยละ 51 – 79) ทักษะการปฏิเสธในระดับปานกลาง

ได้คะแนนระหว่าง 16 – 20 คะแนน (ร้อยละ 80 – 100) ทักษะการปฏิเสธในระดับสูง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity)

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและความถูกต้องของภาษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน (ตั้งรายชื่อในภาคผนวก ก) แล้วนำมาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) โดยมีเงื่อนไขให้ผู้ทรงคุณวุฒิตัดสินอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีลักษณะการให้คะแนน คือ

1 หมายถึง ข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามและเกณฑ์ที่ต้องการวัด

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามและเกณฑ์ที่ต้องการวัด

-1 หมายถึง ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามและเกณฑ์ที่ต้องการวัด

หลังจากให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามและเกณฑ์ที่ต้องการวัดของแบบสอบถามแล้วจึงนำผลการตรวจสอบมาคำนวณหาดัชนี IOC มีสูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามและเกณฑ์ที่ต้องการวัด
	$\sum R$	คือ ผลรวมของคะแนนผลการตัดสินข้อคำถามของผู้ทรงคุณวุฒิ
	N	คือ จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินความตรงเชิงเนื้อหา คือ ข้อคำถามต้องมีค่าดัชนี IOC มากกว่า 0.5 จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับโครงสร้างและนิยามเชิงปฏิบัติการ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556)

จากผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา พบว่า ในทุกข้อมีค่าตั้งแต่ 0.50 – 1.00 โดยมีค่า 0.67 จำนวน 6 ข้อ คือ ข้อที่ 3, 4, 5 ในด้านทักษะการแก้ปัญหา และข้อที่ 2, 4, 5 ในด้านทักษะการปฏิเสชนอกนั้นอีก 9 ข้อมีค่า IOC = 1 และผู้วิจัยได้ปรับแก้ไขภาษาตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิให้สมบูรณ์ดังตาราง 6 (รายละเอียดข้อคำถาม ค่า IOC และการปรับปรุงข้อคำถามแสดงในภาคผนวก)

ตาราง 6 ผลการตัดสินความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

ทักษะ	ค่า IOC (จำนวนข้อ)		
	ต่ำกว่า 0.50	0.50 - 0.80	สูงกว่า 0.80
การตัดสินใจ	0	0	5
การแก้ปัญหา	0	3	2
การปฏิเสธ	0	3	2
รวม	0	6	9

2. การหาความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบวัดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาในเรื่องเพศไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 37 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Cronbach'alpha coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา = .76

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นก่อนดำเนินการทดลอง

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างเครื่องมือ คือ แผนการจัดการเรียนรู้และแบบวัดทักษะด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา จากนั้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่อง และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนทดลองใช้เครื่องมือ

2. ผู้วิจัยทำการวัดทักษะด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศ โดยใช้แบบวัดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาในเรื่องเพศก่อนการทดลองจัดการเรียนรู้ทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

ขั้นดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจ และทักษะเชิงพฤติกรรม จำนวน 8 แผน เฉพาะกลุ่มทดลองเท่านั้น เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 คาบ (คาบเรียนละ 50 นาที) สำหรับกลุ่มควบคุมสอนโดยวิธีปกติ

ขั้นหลังการทดลอง

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบวัดทักษะด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศ ซึ่งใช้แบบวัดฉบับเดียวกันกับแบบวัดก่อนเรียน
2. นำคะแนนจากแบบวัดทักษะด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศไปทดสอบค่าทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

แผนภูมิที่ 4 สรุปขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป กำหนดระดับความมีนัยสำคัญที่ .05 ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 1.1 ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภูมิภาค ด้วยการหาค่าจำนวน ร้อยละ 1.2 ค่าสถิติบรรยายของคะแนนแบบวัดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศ ด้วยการหาเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระหว่างก่อนและหลังการทดลองด้วยการทดสอบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่ไม่เป็นอิสระ (Dependent-Sample t-test)
3. วิเคราะห์และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดทักษะด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยการทดสอบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระ (Independent-Sample t-test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจและทักษะเชิงพฤติกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม จำนวน 75 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 37 คน และกลุ่มควบคุม 38 คน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดทักษะด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งการนำเสนอเป็น 1) ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภูมิภาค และ 2) ค่าสถิติบรรยายของคะแนนแบบวัดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศ รายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภูมิภาค

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภูมิภาค แบ่งเป็นเพศ อายุ และการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องเพศของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่างในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีจำนวนใกล้เคียงกัน ในกลุ่มทดลองมีจำนวนนักเรียนชาย 20 คน และกลุ่มควบคุมมีจำนวนนักเรียนชาย 21 คน คิดเป็นร้อยละ 54.05 และ 55.26 ตามลำดับ ส่วนนักเรียนหญิงในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีจำนวน 17 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 45.95 และ 44.74 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีอายุใกล้เคียงกัน คือ 11 ปี และ 12 ปี โดยส่วนมากมีอายุ 11 ปี ในกลุ่มทดลองคิดเป็นร้อยละ 62.16 และกลุ่มควบคุมคิดเป็นร้อยละ 57.89 ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเคยพูดคุยเรื่องเพศกับเพื่อนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.78 และ 76.32 ตามลำดับ รองลงมาคือ พ่อแม่/ผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 70.27 และ 68.42 ญาติพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 24.32 และ 36.84 ครู/อาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 10.81 และ 15.79 และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 2.70 และ 2.63 ตามลำดับ ในส่วนของบุคคลอื่นๆ ที่นักเรียนเคยพูดคุยเรื่องเพศด้วย นักเรียนกลุ่มทดลอง 1 คนตอบว่า คือ ครูสอนพิเศษที่สนิทมากๆ นักเรียนกลุ่มควบคุม 1 คนตอบว่า พี่เลี้ยง

สื่อที่นักเรียนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องเพศมากที่สุดใน 3 อันดับแรก ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องเพศจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.38 และ 78.95 รองลงมาคือ อินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 75.68 และ 63.16 หนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 56.76 และ 57.89 ตามลำดับ สำหรับสื่ออื่นๆ นักเรียนกลุ่มควบคุมจำนวน 4 คน ตอบว่าได้รับข้อมูลเรื่องเพศจากหนังสือเรียน 2 คน จากโฆษณาบนมือถือ 1 คน และจากคนที่บอกต่อกันมา 1 คน

นักเรียนส่วนมากทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่เคยมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเพศ คิดเป็นร้อยละ 89.19 และ 84.21 ตามลำดับ ในกลุ่มทดลองเคยมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเพศ ร้อยละ 10.81 ในกลุ่มควบคุมมีปัญหาเกี่ยวกับเพศร้อยละ 15.79 ซึ่งในกลุ่มทดลองเคยมีปัญหาเรื่องเพศคือ 1. สงสัยเรื่องเพศ แก้ปัญหาโดยปรึกษาพ่อแม่ 2. กังวลเรื่องการเปลี่ยนแปลง แก้ปัญหาโดยทำให้สบายใจให้สบาย 3. มีหน้าอกขึ้น แก้ปัญหาโดยไปเลือกซื้อเสื้อชั้นใน 4. แอบชอบเพื่อน แก้ปัญหาโดย คอยให้เพื่อนอีกคนหนึ่งรู้ ส่วนในกลุ่มควบคุมเคยมีปัญหาเรื่องเพศ คือ 1. กังวลเรื่องการมีประจำเดือน แก้ปัญหาโดยปรึกษาคุณแม่ 2. โดนกล่าวหาว่าชอบเพศตรงข้าม แก้ปัญหาโดยบอกเพื่อนว่าไม่ได้ชอบ 3. เพศตรงข้ามชอบแกล้งและพูดด้วยคำไม่สุภาพและละลาบละล้วง แก้ปัญหาโดยบอกพ่อแม่และครู 4. ประจำเดือนมาก่อนกำหนด 7 วัน แก้ปัญหาโดยไม่ต้องกังวล เพราะเดือนต่อไปก็เหมือนเดิม 5. กังวลเมื่อมีขนขึ้นที่ส่วนต่างๆ ในร่างกาย แก้ปัญหาโดยปรึกษาพ่อแม่และพี่ 6. ประจำเดือนมาเร็วกว่าปกติ แก้ปัญหาโดยปรึกษาแม่และไปพบแพทย์ ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของลักษณะทั่วไปของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจำแนกตามภูมิหลัง

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มทดลอง (n = 37)		กลุ่มควบคุม (n = 38)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	20	21	55.26
	หญิง	17	17	44.74
อายุ	11 ปี	23	22	57.89
	12 ปี	14	16	42.11
บุคคลที่นักเรียนเคยพูดคุยเรื่องเพศ*				
	พ่อแม่/ผู้ปกครอง	26	26	68.42

ครู/อาจารย์	4	10.81	6	15.79
ญาติพี่น้อง	9	24.32	14	36.84
เพื่อน	31	83.78	29	76.32
อื่น ๆ	1	2.70	1	2.63
สื่อที่นักเรียนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องเพศ*				
วิทยุ	8	21.62	12	31.58
โทรทัศน์	29	78.38	30	78.95
อินเทอร์เน็ต	28	75.68	24	63.16
หนังสือพิมพ์	21	56.76	22	57.89
หนังสือการ์ตูน	12	32.43	9	23.68
นิตยสาร/วารสาร	10	27.03	13	34.21
อื่นๆ	-	-	4	10.53
นักเรียนเคยมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเพศหรือไม่				
ไม่เคย	33	89.19	32	84.21
เคย	4	10.81	6	15.79

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตอนที่ 1.2 การวิเคราะห์คะแนนแบบวัดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศ

ก่อนการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศอยู่ในระดับสูงทุกด้านทั้งด้านทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการปฏิเสธ คือ 17.11 17.43 และ 16.92 ตามลำดับ โดยมีคะแนนรวมเฉลี่ย 51.46 และกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดทักษะการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาเรื่องเพศอยู่ในระดับสูงทุกด้านทั้งด้านทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการปฏิเสธ คือ 16.76 17.08 และ 16.03 ตามลำดับ โดยมีคะแนนรวมเฉลี่ย 49.76

หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศอยู่ในระดับสูงทุกด้านทั้งด้านทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการปฏิเสธ คือ 18.92 19.03 และ 18.95 ตามลำดับ โดยมีคะแนนรวมเฉลี่ย 56.86 และกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศอยู่ในระดับสูงทุกด้านทั้งด้านทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการปฏิเสธ คือ 17.29 17.50 และ 16.21 โดยมีคะแนนรวมเฉลี่ย 51 ดังตารางที่ 8

ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ครั้ง	กลุ่ม	การตัดสินใจ		การแก้ปัญหา		การปฏิเสธ		รวม	
		Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.
ก่อนการทดลอง	ทดลอง	17.11	1.54	17.43	.99	16.92	1.72	51.46	2.81
	ควบคุม	16.76	2.20	17.08	1.99	16.03	2.57	49.76	5.24
หลังการทดลอง	ทดลอง	18.92	1.26	19.03	.83	18.95	1.03	56.86	2.42
	ควบคุม	17.29	2.78	17.50	1.62	16.21	2.76	51.00	6.02

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศของกลุ่มทดลองระหว่างก่อนและหลังการทดลอง พบว่ากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง (Mean = 56.86 และ 51.46 ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = -10.78$, Sig. = .00) เมื่อพิจารณาแยกตามทักษะ 3 ด้าน พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการปฏิเสธ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = -6.43$, -6.82 และ -6.78 ตามลำดับ; Sig. = .00 ตรงกัน) ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

การวัดทักษะ	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		R	Sig	t	Sig
	(n = 37)		(n = 37)					
	Mean	S.D.	Mean	S.D.				
ทักษะการตัดสินใจ	17.11	1.54	18.92	1.26	.26	.12	-6.43	.00
ทักษะการแก้ปัญหา	17.43	.99	19.03	.83	-.22	.20	-6.82	.00
ทักษะการปฏิเสธ	16.92	1.72	18.95	1.03	.20	.23	-6.78	.00
รวม (60 คะแนน)	51.46	2.81	56.86	2.42	.33	.05	-10.78	.00

หมายเหตุ : ทักษะแต่ละด้านมีคะแนนเต็ม 20 คะแนน

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยแบบวัดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศของกลุ่มควบคุมระหว่างก่อนและหลังการทดลอง พบว่ากลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมหลังการทดลองและก่อนการทดลองไม่ต่างกัน เมื่อพิจารณาแยกตามทักษะ 3 ด้าน พบว่านักเรียนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการปฏิเสธ หลังการทดลองไม่แตกต่างกับก่อนการทดลอง ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม

การวัดทักษะ	ก่อนทดลอง (n = 38)		หลังทดลอง (n = 38)		R	Sig	t	Sig
	Mean	S.D.	Mean	S.D.				
ทักษะการตัดสินใจ	16.76	2.20	17.29	2.78	-.10	.55	-.87	.39
ทักษะการแก้ปัญหา	17.08	1.99	17.50	1.62	-.02	.90	-1.00	.32
ทักษะการปฏิเสธ	16.03	2.57	16.21	2.76	-.24	.14	-.27	.79
รวม (60 คะแนน)	49.76	5.24	51.00	6.02	-.23	.17	-.86	.39

หมายเหตุ : ทักษะแต่ละด้านมีคะแนนเต็ม 20 คะแนน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดทักษะด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดทักษะด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่ากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมสูงกว่ากลุ่มควบคุม (Mean = 56.86, 51.00 ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 5.56$, $Sig = .00$) เมื่อพิจารณาแยกตามทักษะ 3 ด้าน พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการปฏิเสธ หลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 3.29$, 5.14 และ 5.71 ตามลำดับ; $Sig. = .00$ ตรงกัน) ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดทักษะด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

การวัดทักษะ	กลุ่มทดลอง (n = 37)		กลุ่มควบคุม (n = 38)		Levene's Test		t-test	
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	F	Sig	t	Sig
ทักษะการตัดสินใจ	18.92	1.26	17.29	2.78	16.38	.00	3.29	.00
ทักษะการแก้ปัญหา	19.03	.83	17.50	1.62	13.31	.00	5.14	.00
ทักษะการปฏิเสธ	18.95	1.03	16.21	2.76	26.23	.00	5.71	.00
รวม (60 คะแนน)	56.86	2.42	51.00	6.02	25.08	.00	5.56	.00

หมายเหตุ : ทักษะแต่ละด้านมีคะแนนเต็ม 20 คะแนน

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจ และทักษะเชิงพฤติกรรมที่มีต่อการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม 2) เปรียบเทียบ ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างกลุ่มที่เรียน โดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจ และทักษะเชิงพฤติกรรม และกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีปกติ ตัวแปรต้นของการวิจัย คือ การจัดการเรียนรู้เพศศึกษา แบ่งเป็น 2 แบบ คือ 1. จัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจ และ ทักษะเชิงพฤติกรรม 2. จัดการเรียนรู้แบบปกติ ตัวแปรตาม คือ ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ และการแก้ปัญหา เรื่องเพศ

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ปีการศึกษา 2557 จำนวน 7 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 261 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ปีการศึกษาปีที่ 2557 จำนวน 75 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบข้อมูล แรงจูงใจ และทักษะเชิงพฤติกรรม (IBM Model) จำนวน 37 คน และกลุ่มควบคุมที่เรียนโดยวิธีปกติ จำนวน 38 คน ซึ่งได้มาโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับสลาก 2 ห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการให้ข้อมูล การสร้างแรงจูงใจและการพัฒนาทักษะเชิงพฤติกรรม จำนวน 8 แผน แบบวัดทักษะด้านการตัดสินใจและการ แก้ปัญหาเรื่องเพศ

วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างโดยการหาค่า จำนวน ร้อยละ และวิเคราะห์คะแนนแบบวัด ทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศ ด้วยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์และ เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศของ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระหว่างก่อนและหลังการทดลองด้วยการทดสอบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่ไม่เป็นอิสระ (Dependent – Sample t-test) วิเคราะห์และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของ คะแนนแบบวัดทักษะด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่ม ควบคุม ด้วยการทดสอบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระ (Independent – Sample – t-test) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป กำหนดระดับความมีนัยสำคัญที่ .05

สรุปผลการวิจัย

ผลของการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจ และทักษะเชิงพฤติกรรมเพื่อ เสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาเรื่องเพศของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 6 โรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม สรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดทักษะด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจ และทักษะเชิงพฤติกรรมมีค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาตามทักษะ 3 ด้าน พบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจ และทักษะเชิงพฤติกรรมมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการปฏิเสธ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีปกติมีค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมหลังการทดลองและก่อนการทดลองไม่ต่างกัน เมื่อพิจารณาแยกตามทักษะ 3 ด้าน พบว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีปกติมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการปฏิเสธ หลังการทดลองไม่แตกต่างกับก่อนการทดลอง

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดทักษะด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดทักษะด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจ และทักษะเชิงพฤติกรรมมีค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาแยกตามทักษะ 3 ด้าน พบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจ และทักษะเชิงพฤติกรรม มีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการปฏิเสธ หลังการทดลองสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการทำวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจและทักษะเชิงพฤติกรรม เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม” ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยจึงขอเสนอการอภิปรายผลในประเด็นสำคัญต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจ และทักษะเชิงพฤติกรรมสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบข้อมูล (Information) แรงจูงใจ (Motivation) และทักษะเชิงพฤติกรรม (Behavioral Skill) หรือ IMB Model ตามแนวคิดของ William A. Fisher & Jeffrey D. Fisher, 1992) ทำให้นักเรียนได้รับข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนความรู้เรื่องเพศที่ถูกต้อง และยังมีการจัดกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการที่จะเรียนรู้ รวมถึงเกิดความตระหนักเกี่ยวกับการปฏิบัติตนหรือมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในเรื่องเพศ ซึ่งสะท้อนถึงการแสดงออกทางด้านทักษะผ่านกิจกรรมที่ครูจัดให้ เมื่อนักเรียนได้ฝึกฝนทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการปฏิเสธ จึงมีคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาเรื่องเพศสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วโรชา คล้ายแจ้ง (2552) ที่ได้ทำการศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งหลังเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาริยา ชัยยศ (2552) ที่ศึกษาผลของโปรแกรมการให้ข้อมูล การสร้าง

แรงจูงใจ และการพัฒนาทักษะในการป้องกันโรคเอดส์ต่อพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยของพนักงานบริการชายรักชาย พบว่าหลังได้รับโปรแกรมการให้ข้อมูล การสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาทักษะในการป้องกันโรคเอดส์ พนักงานบริการชายรักชายมีพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยสูงขึ้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีพรรษ์ ถาวรรัตน์ (2555) ที่ได้ทำการศึกษาผลของโปรแกรมการให้ข้อมูลข่าวสาร การสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาทักษะต่อพฤติกรรมสุขภาพทางเพศของนักเรียนชายมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าหลังการทดลองนักเรียนมีพฤติกรรมสุขภาพทางเพศดีมากกว่าก่อนทดลอง

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศจะพบว่าการก่อนการทดลองทั้งนักเรียนกลุ่มทดลอง และนักเรียนกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยของคะแนนอยู่ในระดับสูงทุกด้านทั้งด้านทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการปฏิเสธ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนให้ความสนใจในเนื้อหาเรื่องเพศศึกษาอยู่แล้ว สังเกตว่าเมื่อมีการเรียนเรื่องเพศนักเรียนจะตั้งใจเรียนมากกว่าปกติ เพราะเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว และเป็นช่วงที่กำลังจะเข้าสู่วัยรุ่น จึงมีความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับเรื่องเพศ ประกอบกับข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง พบว่าทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องเพศจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ อินเทอร์เน็ต ซึ่งสื่อทั้ง 2 ประเภทนี้มีข้อมูลความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศอยู่มากมาย นักเรียนอาจจะมีความรู้และนำมาตอบแบบวัดทักษะ ทำให้มีคะแนนแบบวัดทักษะในระดับสูง แต่หลังการทดลองนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยรูปแบบข้อมูล แรงจูงใจ และทักษะพฤติกรรม จะมีทักษะการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาในเรื่องเพศดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างเห็นได้ชัด

2. ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศในกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจ และทักษะเชิงพฤติกรรมสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยวิธีปกติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา โดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจ และทักษะเชิงพฤติกรรม ได้มีการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ แยกแยะข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทางเพศและสถานการณ์รอบตัว ซึ่งในขั้นของการให้ข้อมูล ก็จะมีกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์ถึงปัญหาและสถานการณ์รอบตัว พร้อมทั้งวิพากษ์วิจารณ์ เช่น ให้นักเรียนดูภาพวัยรุ่นชายหญิงนั่งกอดกันในสวนสาธารณะ แล้วร่วมอภิปรายว่าเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งนักเรียนจะมีการอภิปรายแสดงเหตุผลที่ไม่เหมาะสมในแง่มุมต่าง ๆ โดยครูก็จะให้ความรู้ในเรื่องการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับเพศตามวัฒนธรรมไทย รวมถึงเรื่องของการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ส่วนในขั้นของการสร้างแรงจูงใจเป็นขั้นที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีที่ถูกต้อง พร้อมทั้งจะให้ความร่วมมือในการเรียนเพื่อพัฒนาทักษะพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นต่อไป ดังนั้นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำเป็นต้องสร้างทัศนคติก่อน ดังที่ สุชาติ โสมประยูร และ เอมอัชมา วัฒนบุรานนท์ (2553) ได้กล่าวว่าเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 (อายุประมาณ 10 – 12 ขวบ) เริ่มมีความรู้สึกรู้จักคิด มีอารมณ์และเกิดความประทับใจ จึงสมควรปลูกฝังหรือเน้นการสร้างเสริมทัศนคติเป็นอันดับหนึ่ง ในขั้นการสร้างแรงจูงใจนี้ ผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ให้เขียนความประทับใจในการคบเพื่อนต่างเพศ ร่วมกันวิเคราะห์ถึงประโยชน์และโทษจากสื่อทางเพศ จัดกิจกรรม “แลกน้ำ” เพื่อให้เข้าใจและเกิดความตระหนักในการป้องกันโรคเอดส์ ให้ดูคลิปโฆษณา หรือคลิปวีดิทัศน์บางตอนในภาพยนตร์เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และผลเสียของการตั้งครรรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ พบว่านักเรียนสามารถอภิปราย แสดงเหตุผลได้ดีกว่ากลุ่มที่เรียนโดยวิธีปกติ สำหรับการจัดการเรียนรู้ในขั้นพัฒนาทักษะเชิงพฤติกรรม ผู้วิจัยเน้นการฝึกทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ การแก้ปัญหา และทักษะการปฏิเสธ ซึ่งให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาผ่านกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมุติ ฝึกพูดปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ปฏิบัติตนไม่เหมาะสมในเรื่องเพศ ฝึกทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาจากข่าวเหตุการณ์จริง พบว่านักเรียนสนใจ ให้ความร่วมมือและสนุกสนานกับกิจกรรมเป็นอย่างมาก และนักเรียนยังสามารถถ่ายทอด

ความคิด ให้เหตุผลเกี่ยวกับข้อดีและข้อเสียในการตัดสินใจเลือกทางเลือกในการแก้ปัญหาได้ถูกต้องและชัดเจนกว่ากลุ่มที่เรียนโดยวิธีปกติ

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา โดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจ และทักษะเชิงพฤติกรรม (Information Motivation and Behavioral Skills Model : IMB Model) ช่วยพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศของนักเรียนได้ ซึ่งในปัจจุบันเป็นยุคที่ข้อมูลข่าวสารเรื่องเพศมีอยู่มากมายและหลากหลาย การจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิตจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ดังที่มีคำกล่าวว่าการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อใช้ป้องกันและแก้ปัญหาความเสี่ยงทางเพศเป็นการเรียนรู้ที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเด็กในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่กำลังย่างเข้าสู่วัยรุ่น ทักษะชีวิตจึงควรได้รับการพิจารณาจนถึงขั้นที่สามารถใช้เป็นภูมิคุ้มกันชีวิตของตนเองให้ปลอดภัยจากความเสี่ยงเรื่องเพศได้ (วนิดา ขาวมงคล เอกแสงสี, 2546)

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การวิจัยในครั้งนี้พบว่าการจัดการเรียนการสอนเพศศึกษาโดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจ และทักษะเชิงพฤติกรรม สามารถพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาในเรื่องเพศได้ ครูสุขศึกษารวมทั้งนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาสุขศึกษาอาจจะใช้รูปแบบนี้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตให้เกิดขึ้นกับนักเรียนต่อไป

2. การจัดการเรียนการสอนโดยจัดกิจกรรมให้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง จะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ เลือกการตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ถูกต้องเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ดังกล่าว นอกจากนี้นักเรียนยังมีส่วนร่วมและเกิดความสุขในการเรียนด้วย

3. การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศ ควรคิดสถานการณ์ให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการปฏิเสธด้วย เพราะนักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะการปฏิเสธจะมีเทคนิคการพูดปฏิเสธโดยไม่ทำให้เสียสัมพันธภาพ และปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ในปัจจุบันส่วนหนึ่งเกิดจากการไม่มีทักษะในการปฏิเสธ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพศศึกษาโดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจและทักษะเชิงพฤติกรรมกับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา

2. ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจ และทักษะเชิงพฤติกรรม เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพในเรื่องอื่น ๆ

3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านอื่น ๆ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2541). **คู่มือส่งเสริมสุขภาพจิตนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสำหรับครู**. กรุงเทพมหานคร : กรมสุขภาพจิต.
- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2554). **คู่มือวัยรุ่นและเยาวชน การป้องกันการตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กันทิมา กัลยาณพิพงค์. (2555). **ผลของการจัดกิจกรรมทักษะชีวิตโดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างการตัดสินใจและแก้ปัญหาของเด็กต่างด้าว**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงกมล มงคลศิลป์. (2552). **ผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ในเด็กวัยรุ่นตอนต้น กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดุขฎิ เจริญสุข. (2540). **ผลการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาสุขศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2556). **อึ้ง ! 10 ขวบคลอดลูกแล้ว พบมีเช็ทซ์ในห้องเรียนอื้อ**. สืบค้นวันที่ 21 มกราคม 2558, จาก <http://www.thairath.co.th/content/353701>
- นรลักษณ์ เอื้อกิจ. (2541). **ประสิทธิผลของโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเอกพยาบาลสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2557). **แม่วัยรุ่นท้องซ้ำซาก! พบ 880 คน ป่องซ้ำถึง 3 ครั้ง**. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2557, จาก <http://www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?NewsID=9570000103681>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2557). **“สถิติแม่วัยใส” ไทยติดอันดับ 2 ของอาเซียน เร่งจัดกิจกรรมให้ความรู้เรื่องเพศ**. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2557, จาก <http://www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?NewsID=9570000016342>
- ประภาพัฒน์ สุวรรณ และคณะ. (2541). **พัฒนาทักษะชีวิตเพื่อพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไม่ติดต่อในเด็กและเยาวชน**. กรุงเทพมหานคร.
- มยุรี ภูงามทอง. (2553). **เพศศึกษา และสุขภาพในครอบครัว**. กรุงเทพมหานคร : กรมการฝึกหัดครู.
- วนิดา ขาวมงคล เอกแสงศรี. (2546). **หลักการสอนการพัฒนาทักษะชีวิต**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ด้านสุขภาพการพิมพ์ จำกัด.
- วโรชา คล้ายแจ้ง. (2552). **ผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเพศศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสุขศึกษา ภาควิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ศรีพรรัช ถาวรรัตน์. (2555). ผลของโปรแกรมการให้ข้อมูลข่าวสาร การสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาทักษะต่อพฤติกรรมสุขภาพทางเพศของนักเรียนชายมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเอกการพยาบาลสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม (CLASSICAL TEST THEORY). (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาติ โสภประยูร และวรรณิ โสภประยูร. (2541). เพศศึกษา. กรุงเทพมหานคร : บริษัท โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- สุชาติ โสภประยูร. (2557). สารคดีเพื่อคุณภาพชีวิต. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาติ โสภประยูร และ เอ็มอัชมา วัฒนบุรานนท์. (2553). เทคนิคการสอนสุขศึกษาแบบมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดอกหญ้าวิชาการ.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2547). การพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ : ทักษะกระบวนการเผชิญสถานการณ์. กรุงเทพมหานคร : โครงการกิตติเมธี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2555). หมั่นคุยเรื่องเพศกับลูก. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2557, จาก <http://www.thaihealth.or.th/Content/3765>
- สำนักงานคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อการสร้างภูมิคุ้มกันปัญหาเสพติด. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977) จำกัด.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์. (2557). แม่วัยทีน ประเด็นเก่า...เล่าใหม่. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2557, จาก <http://www.bps.ops.moph.go.th/Healthinformation/statistic55/>
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต บูรณาการการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- องค์การแพธ. (2547) คู่มือการจัดกระบวนการเรียนรู้เพศศึกษาสำหรับเยาวชนในช่วงชั้น 2 – 4. ม.ป.ท., หน้า 47 – 51.
- องค์การแพธ. (2550). แนวคิดในการออกแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับครูและผู้ปฏิบัติงานด้านเพศศึกษาสำหรับเยาวชน. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เออร์เจนท์ แทค จำกัด.
- อาริยา ชัยยศ. (2552). ผลของโปรแกรมการให้ข้อมูล การสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาทักษะในการป้องกันโรคเอดส์ต่อพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยของพนักงานบริการชายรักชาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอ็มอัชมา วัฒนบุรานนท์. (2548). “การจัดการเรียนรู้ทางสุขศึกษา” การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุขภาพในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Carroll, J.L., & Wolpe, P.R. (1996). *Sexuality and gender in society*. New York : Harper Collins College Publishers.
- Crow, L.D., & Crow, A. (1956). *Reading in Education Phychology*. Iowa : Littlefeld Adams.
- Darden, C.A., Gazda, G.M., & Ginter, E.J. (1996). Life skills and mental health counseling. *Journal of mental health counseling*. 18, 134-141.

- Dewey, J. (1976). **How we think**. Messachusett : D.C. Health and Company.
- Eysenck, H.J. and W. Arnold. (1972). **Encyclopedia of Psychology**. London : Search Press.
- Fisher, J.D., & Fisher, W.A. (1992). Changing AIDS – Risk Behavior. **Psychological Bulletin**, 111(3), 455 – 474.
- Fisher, J.D., Fisher, W.A., Williams, S.S., & Malloy T.E. (1994). Empirical Tests of an Information Motivation-Behavioral Skills Model of AIDS-Preventive Behavior With Gay Men and Heterosexual University Students. **Journal of Health Psychology** 13(3). Retrieved. December 3, 2014, from : <https://www.researchgate.net>
- Fisher, W.A., Fisher, J.D., & Harman, J.(2003). The Information-Motivation-Behavioral Skill Model : A General Social Psychological Approach to Understanding and Promoting Health Behavior. In Suls, J., Wallston, K.A., (Ed.), **Social Psychological Foundations of Health and Illness** (pp.82 – 106). Malden : Blackwell Publishing.
- Hicks, M.J. (1991). **Problem solving in business and management**. Singapore : Chapman& Hall.
- World Health Organization. (1994). **Life skills education for Children and Adolescents in school**. Geneva : World Healthy Organization.
- Yates. J.F. (2003). **Decision management how to assure better decisions in your company**. San Francisco : A Wiley Imprint.

ภาคผนวก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือ

- ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุชาติ โสสมประยูร
ปุษนียาจารย์แห่งคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปูชนียจารย์สาขาวิชาสุขศึกษา สมาคมสุขศึกษาแห่งประเทศไทย

2. อาจารย์สรินญา รอดพิพัฒน์
อาจารย์ผู้สอนวิชาสุขศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ฝ่ายประถม
3. อาจารย์พิรุณเทพ เพชรบุรี
อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ฝ่ายประถม

แบบประเมินคุณภาพของแบบวัดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาในเรื่องเพศสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

แบบวัดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาในเรื่องเพศ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัย เรื่อง “การจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจ และทักษะเชิงพฤติกรรม เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม”

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยมีดังนี้

1. เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจ และทักษะเชิงพฤติกรรมที่มีต่อการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างกลุ่มที่เรียนโดยใช้รูปแบบข้อมูล แรงจูงใจ และทักษะเชิงพฤติกรรม และกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีปกติ

คำชี้แจง แบบวัดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาในเรื่องเพศ แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 แบบวัดทักษะด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศ

2.1	แบบวัดทักษะการตัดสินใจเรื่องเพศ	จำนวน 5 ข้อ
2.2	แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาเรื่องเพศ	จำนวน 5 ข้อ
2.3	แบบวัดทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ทำพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องเพศ	จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ ปี

3. นักเรียนเคยพูดคุยเรื่องเพศกับบุคคลใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- พ่อแม่ / ผู้ปกครอง
- ครู / อาจารย์
- ญาติพี่น้อง
- เพื่อน
- อื่น ๆ ระบุ.....

4. นักเรียนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องเพศจากสื่อใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- วิทยุ
- โทรทัศน์
- อินเทอร์เน็ต
- หนังสือพิมพ์
- หนังสือการ์ตูน
- นิตยสาร / วารสาร
- อื่น ๆ ระบุ.....

5. นักเรียนเคยมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเพศบ้างหรือไม่

- ไม่เคย (ไม่ต้องตอบข้อ 6)
- เคย ระบุ.....

6. นักเรียนได้แก้ปัญหาเรื่องเพศที่เกิดขึ้นหรือไม่

- ไม่ได้แก้ปัญหา
- แก้ปัญหาโดยวิธี.....

ตอนที่ 2 แบบวัดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเรื่องเพศ

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านสถานการณ์อย่างละเอียดและพิจารณาข้อคำถามและความเหมาะสมของตัวเลือกว่า สอดคล้องกับเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดหรือไม่ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

- 1 ไม่สอดคล้อง / ไม่เหมาะสม
- 0 ไม่แน่ใจ
- 1 สอดคล้อง / เหมาะสม

2.1 แบบวัดทักษะการตัดสินใจเรื่องเพศ

แบบวัดทักษะการตัดสินใจเรื่องเพศ ประกอบด้วยข้อคำถามให้ผู้ตอบพิจารณาเลือกตัดสินใจ จำนวน 5 ข้อ แต่ละข้อมี 4 ตัวเลือก เกณฑ์การให้คะแนน คือ

- 1 คะแนน เลือกตัวเลือกที่ไม่เป็นประโยชน์หรือมีผลเสียต่อตนเอง
- 2 คะแนน เลือกตัวเลือกที่เป็นประโยชน์หรือเป็นผลดีต่อตนเอง แต่ไม่แสดงเหตุผลประกอบ หรือเหตุผลไม่เหมาะสม
- 3 คะแนน เลือกตัวเลือกที่เป็นประโยชน์หรือเป็นผลดีต่อตนเองและแสดงเหตุผลประกอบ โดยเหตุผลทำให้เสียสัมพันธภาพ หรือแสดงเหตุผลประกอบโดยอ้างปัจจัยภายนอกตนเอง
- 4 คะแนน เลือกตัวเลือกที่เป็นประโยชน์หรือเป็นผลดีต่อตนเองและแสดงเหตุผลประกอบ โดยเหตุผลนั้นทำให้เห็นว่าตนเองรู้ถึงอันตรายที่มีผลต่อสุขภาพ อีกทั้งไม่ทำให้เสียสัมพันธภาพ

เกณฑ์คะแนนระดับการตัดสินใจ

ได้คะแนนระหว่าง 0 – 10 คะแนน	(ร้อยละ 0 – 50)	มีทักษะการตัดสินใจระดับต่ำ
ได้คะแนนระหว่าง 11 – 15 คะแนน	(ร้อยละ 51 – 79)	มีทักษะการตัดสินใจระดับปานกลาง
ได้คะแนนระหว่าง 16 – 20 คะแนน	(ร้อยละ 80 – 100)	มีทักษะการตัดสินใจระดับสูง

สถานการณ์ / ข้อคำถาม	ตัวเลือก / เกณฑ์การให้คะแนน	คะแนนความคิดเห็นของท่าน			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
		- 1	0	1	
1. ปุยนุ่นรู้จักกับรุ่นพี่ผู้ชายคนหนึ่ง	ก. ไปตามคำชวนของรุ่นพี่ (1 คะแนน)				

<p>โรงเรียน ปยุตน์มีความรู้สึกดีกับรุ่นพี่คนนี้ และคบกันมาระยะหนึ่งจนเริ่มสนิทกันมากขึ้น วันหนึ่งรุ่นพี่คนนี้ได้ชวนปยุตน์ไปเที่ยวที่บ้าน เพราะไม่มีใครอยู่บ้าน ถ้านักเรียนเป็นปยุตน์นักเรียนจะตัดสินใจในสถานการณ์นี้อย่างไร</p>	<p>ข. ไม่ไปตามคำชวนของรุ่นพี่ เพราะถ้าพ่อแม่รู้จะถูกทำโทษ (3 คะแนน) ค. ไม่ไปตามคำชวนของรุ่นพี่ เพราะอาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร (4 คะแนน) ง. ไม่ไปตามคำชวนของรุ่นพี่ แต่ชวนรุ่นพี่ไปดูหนังแทน (2 คะแนน)</p>				
<p>2. สาลี่จะไปเดินเที่ยวห้างสรรพสินค้ากับเพื่อน ๆ จึงใส่ชุดที่ซื้อใหม่ซึ่งสาลี่ชอบมาก คือ เสื้อรัดรูปแขนกุดและกระโปรงสั้น เมื่อคุณแม่เห็นจึงเตือนสาลี่ แล้วบอกให้สาลี่เปลี่ยนชุดใหม่โดยแนะนำให้แต่งกายให้เหมาะสม ถ้านักเรียนเป็นสาลี่นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร</p>	<p>ก. เปลี่ยนชุดตามที่คุณแม่แนะนำ (2 คะแนน) ข. ไม่เปลี่ยนชุด เพราะชอบ และตั้งใจซื้อมาเพื่อใส่ไปวันนี้กับเพื่อน ๆ (1 คะแนน) ค. เปลี่ยนชุดตามที่คุณแม่แนะนำ และพูดกับคุณแม่ว่าคุณแม่นี้เขย่งเลย (3 คะแนน) ง. เปลี่ยนชุดตามที่คุณแม่แนะนำ เพราะจะได้ไม่เสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ (4 คะแนน)</p>				
<p>3. โกโก้ได้ยินเพื่อนผู้ชายคุยกันว่า เมื่อคืนได้ดูหนังไปจากแผ่นซีดี สุดยอดเยี่ยมเลย สนุกมาก แล้วเพื่อนผู้ชายคนหนึ่งก็ยื่นแผ่นซีดีนั้นให้โกโก้แล้วพูดว่า “สนใจมั๊ย ลองเอาไปดูซิ แล้วนายจะติดใจ” ถ้านักเรียนเป็นโกโก้จะตัดสินใจอย่างไร</p>	<p>ก. รับแผ่นซีดีจากเพื่อนไปเปิดดูที่บ้าน (1 คะแนน) ข. ไม่รับแผ่นซีดีจากเพื่อน เพราะถ้านำไปดูจะเกิดความหมกมุ่น อาจแสดงออกทางเพศในทางที่ผิด (4 คะแนน) ค. ไม่รับแผ่นซีดีจากเพื่อน (2 คะแนน) ง. ไม่รับแผ่นซีดีจากเพื่อน เพราะถ้าคนอื่นรู้จะถูกมองว่าเป็นพวกบ้ากาม (3 คะแนน)</p>				

สถานการณ์ / ข้อคำถาม	ตัวเลือก / เกณฑ์การให้คะแนน	คะแนนความคิดเห็นของท่าน			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
		- 1	0	1	
<p>4. ศิลปินเพื่อนชายในกลุ่มชักชวนให้ไปเที่ยวหญิงบริการทางเพศ โดยเพื่อนให้เหตุผลว่าเป็นลูกผู้ชายต้องไปเที่ยวหญิงบริการ จะได้มีประสบการณ์ทางเพศ ถ้านักเรียนเป็นศิลปินนักเรียนจะตัดสินใจใน</p>	<p>ก. ลองไปตามคำชวนของเพื่อน (1 คะแนน) ข. ไม่ไปตามคำชวนของเพื่อน (2 คะแนน) ค. ไม่ไปตามคำชวนของเพื่อน และบอกเพื่อนว่าวิธีนี้ลูกผู้ชายเขาไม่ทำกัน</p>				

สถานการณ์นี้อย่างไร	(3 คะแนน) ง. ไม่ไปตามคำชวนของเพื่อน เพราะอาจติดโรค เอตส์หรือโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้ (4 คะแนน)				
5. น้ำใจเป็นเด็กผิวขาว หน้าตาดี ระหว่างที่เดินทางกลับบ้าน หลังเลิกเรียนมีชายแปลกหน้าคนหนึ่งเดินเข้ามาซักถามทาง และขอให้น้ำใจเดินไปส่งเพราะไปไม่ถูก ถ้านักเรียนเป็นน้ำใจจะตัดสินใจอย่างไร	ก. ไม่ไปส่งชายแปลกหน้า (2 คะแนน) ข. ไม่ไปส่งชายแปลกหน้า เพราะอาจจะถูกจับตัวไป หรือถูกทำร้ายได้ (4 คะแนน) ค. ไม่ไปส่งชายแปลกหน้า เพราะไม่รู้เส้นทางที่ชายแปลกหน้าถาม (3 คะแนน) ง. เดินไปส่งชายแปลกหน้า (1 คะแนน)				

2.2 แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาเรื่องเพศ

แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาเรื่องเพศ ประกอบด้วยสถานการณ์จำลอง มีคำถามทั้งหมด 5 ข้อ แต่ละข้อมี 4 ตัวเลือก เกณฑ์การให้คะแนนคือ

1 คะแนน - ถ้าเลือกตัวเลือกที่ระบุปัญหาที่เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์และไม่มีผลต่อปัญหา หรือเป็นเหตุการณ์ที่ไม่มีในสถานการณ์

- ถ้าเลือกตัวเลือกที่เป็นวิธีการแก้ปัญหาโดยมีพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องเพศ

2 คะแนน - ถ้าเลือกตัวเลือกที่ระบุปัญหาที่เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์และมีผลต่อปัญหา

- ถ้าเลือกตัวเลือกที่เป็นวิธีการแก้ปัญหาไม่ชัดเจนว่าจะมีหรือไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องเพศ

3 คะแนน - ถ้าเลือกตัวเลือกที่ระบุปัญหาที่เป็นสาเหตุของปัญหา หรือข้อเสียของทางเลือกหรือกลัวเสียสัมพันธภาพ

- ถ้าเลือกตัวเลือกที่เป็นวิธีการแก้ปัญหา ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องเพศ แต่มีเหตุผลไม่เหมาะสมหรือไม่มี

4. คะแนน - ถ้าเลือกตัวเลือกที่ระบุปัญหาที่เป็นพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องเพศ

- ถ้าเลือกตัวเลือกที่เป็นวิธีการแก้ปัญหา ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องเพศและมี

เหตุผลเหมาะสม

เกณฑ์คะแนนระดับการแก้ปัญหา

ได้คะแนนระหว่าง 0 – 10 คะแนน	(ร้อยละ 0 – 50)	มีทักษะการแก้ปัญหาระดับต่ำ
ได้คะแนนระหว่าง 11 – 15 คะแนน	(ร้อยละ 51 – 79)	มีทักษะการแก้ปัญหาระดับปานกลาง
ได้คะแนนระหว่าง 16 – 20 คะแนน	(ร้อยละ 80 – 100)	มีทักษะการแก้ปัญหาระดับสูง

สถานการณ์ / ข้อคำถาม	ตัวเลือก / เกณฑ์การให้คะแนน	คะแนนความคิดเห็นของท่าน			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
		- 1	0	1	
<p>สถานการณ์ที่ 1</p> <p>ไบบัวเป็นเด็กสาววัยรุ่นผิวขาว รูปร่างหน้าตาดี วันหนึ่งไบบัวไปซื้อของในห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่ง ขณะที่ซื้อของเสร็จจ่ายเงินเรียบร้อยแล้วและกำลังจะเดินออกจากห้างก็มี รปภ. มาตะโกนเสียงดังว่า “คุณขโมยของแล้วเอาซ่อนไว้ในเสื้อ” แม้ไบบัวจะปฏิเสธอย่างไร รปภ. คนนี้ก็ไม่ฟัง และบอกกับไบบัวว่า “ถ้าไม่ได้เอาไปต้องให้ค้นตัวในห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า”</p> <p>1. นักเรียนคิดว่าปัญหาของไบบัวคืออะไร</p>	<p>ก. ถูกกล่าวหาว่าขโมยของ (2 คะแนน)</p> <p>ข. ไม่สามารถกลับบ้านได้ (1 คะแนน)</p> <p>ค. รปภ. ไม่เชื่อในคำปฏิเสธของไบบัวว่าเธอไม่ได้ขโมยของ (3 คะแนน)</p> <p>ง. รปภ. ต้องการค้นตัวไบบัวในห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า (4 คะแนน)</p>				
<p>2. ถ้านักเรียนเป็นไบบัว นักเรียนจะแก้ปัญหาได้อย่างไร</p>	<p>ก. ยอมให้ รปภ. ค้นตัวแต่ต้องค้นตัวตรงนี้เลย (2 คะแนน)</p> <p>ข. ไม่ยอมให้ รปภ. ค้นตัวไม่ว่า รปภ. จะพูดอย่างไรก็ตาม (3 คะแนน)</p> <p>ค. ไม่ยอมให้ รปภ. ค้นตัว ถ้าจะค้นต้องให้พนักงานหรือ รปภ. ที่เป็นผู้หญิงมาค้น (4 คะแนน)</p> <p>ง. ยอมให้ รปภ. ค้นตัวในห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า เพราะอายคนที่เดินผ่านไป</p>				

	มา และต้องการพิสูจน์ว่าตัวเองไม่ได้ขโมย (1 คะแนน)				
สถานการณ์ที่ 2 วิทยาลัยเดินทางไปโรงเรียนโดยใช้บริการของรถโดยสารประจำทาง มีอยู่วันหนึ่งวัยใสนั่งรถเมล์ปรับอากาศสายหนึ่งโดยนั่งเบาะด้านใน สักพักก็มีชายอายุประมาณ 40 ปี มานั่งด้านข้าง ต่อมาวัยใสรู้สึกได้ว่าชายคนดังกล่าวพยายามเอาแขนมาเบียดที่ตัวเธอ วัยใสจึงขยับตัวเพื่อให้ชายคนนั้นรู้ตัว แต่ก็ยังถูกเบียดและเสียดสีร่างกายจนรู้สึกได้อย่างชัดเจนว่าตั้งใจกระทำ ซึ่งบนรถเมล์มีผู้โดยสารแน่นเต็มคัน จะย้ายเบาะก็ไม่มีที่นั่ง 3. นักเรียนคิดว่าปัญหาของวัยใสคืออะไร	ก. มีผู้ชายขึ้นมานั่งเบาะเดียวกับวัยใส (3 คะแนน) ข. วัยใสเดินทางไปโรงเรียนโดยใช้บริการรถเมล์ (2 คะแนน) ค. วัยใสนั่งหลับขณะโดยสารรถเมล์ (1 คะแนน) ง. วัยใสถูกผู้ชายที่นั่งเบาะเดียวกันเบียดและเสียดสีร่างกาย (4 คะแนน)				

สถานการณ์ / ข้อคำถาม	ตัวเลือก / เกณฑ์การให้คะแนน	คะแนนความคิดเห็นของท่าน			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
		- 1	0	1	
4. ถ้านักเรียนเป็นวัยใส นักเรียนจะแก้ปัญหาอย่างไร	ก. แกล้งนั่งหลับ ทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้ (1 คะแนน) ข. ขยับตัวทุกครั้งเมื่อถูกเบียด เพื่อให้ผู้ชายรู้ว่าเราารู้ (2 คะแนน) ค. ลุกจากเบาะที่นั่ง แล้วลงจากรถเมล์เพื่อรอโดยสารรถเมล์คันใหม่ (3 คะแนน) ง. พุดเสียงดังให้ผู้โดยสารคนอื่น ๆ ที่อยู่บริเวณนั้นได้ยินว่า “ขอโทษนะคะกรุณาย่านั่งเบียดค่ะ” (4 คะแนน)				
สถานการณ์ที่ 3 5. วันนี้ปู่อยู่บ้านคนเดียว เพราะพ่อกับแม่ไปสัมมนาต่างจังหวัด ช่วงบ่ายมีเสียงกริ่งหน้าประตูรั้วบ้านดังขึ้น เมื่อปู่เปิดประตูออกไปดูพบว่าชายคนหนึ่งแต่งตัวสุภาพเรียบร้อย เขาบอกว่าเป็นพนักงานขายสินค้า วันนี้มีสินค้าจะมาแนะนำ ขออนุญาตเข้าไปสาธิตวิธีการใช้ในบ้าน ถ้านักเรียนเป็นปู่ นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร	ก. เปิดประตูรั้ว เพื่อให้พนักงานขายสินค้าเข้ามาแนะนำสินค้าในบ้าน (1 คะแนน) ข. ไม่เปิดประตูให้เข้าบ้าน แต่ออกไปยืนคุยกับพนักงานขายนอกประตูรั้วบ้าน (2 คะแนน) ค. ไม่เปิดประตูให้เข้าบ้าน บอกว่ายังไม่รับสินค้า และรีบโทรหาคุณพ่อและคุณแม่ (4 คะแนน) ง. ไม่เปิดประตูให้เข้าบ้าน และรีบเดินเข้าบ้านทันที (3 คะแนน)				

2.3 แบบวัดทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ทำพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องเพศ

แบบวัดทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ทำพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องเพศ ประกอบด้วย ข้อคำถามที่เป็นสถานการณ์จำลอง ให้ผู้ตอบเลือกตอบจำนวน 5 ข้อ

ในแต่ละข้อมี 4 ตัวเลือก เกณฑ์การให้คะแนน คือ

1 คะแนน เมื่อเลือกตัวเลือกที่ยอมรับรับการชักชวน หรือเลือกตัวเลือกที่ปฏิเสธในครั้งแรก แต่เมื่อถูกเข้าชี้แจงยอมรับคำชวน

2 คะแนน เมื่อเลือกตัวเลือกปฏิเสธและทำให้เสียสัมพันธภาพ คือ ปฏิเสธอย่างเดียวโดยไม่มีข้ออ้างใด ๆ

3 คะแนน เมื่อเลือกตัวเลือกปฏิเสธและทำให้เสียสัมพันธภาพ คือ ปฏิเสธโดยมีข้ออ้าง แต่ไม่ได้บอกความรู้สึกของตนเอง หรือไม่มีการผัดผ่อนหรือต่อรองประกอบ

4 คะแนน เมื่อเลือกตัวเลือกปฏิเสธแล้ว ไม่เสียสัมพันธภาพ คือ

- เลือกการปฏิเสธที่มีความรู้สึกเป็นข้ออ้างประกอบเหตุผล และมีการขอความเห็นใจและขอขอบคุณ

- เลือกการปฏิเสธเมื่อถูกเข้าชี้แจงหรือสปรมาท เลือกการปฏิเสธแบบต่อรองหรือการปฏิเสธแบบผัดผ่อน

เกณฑ์คะแนนทักษะการปฏิเสธ

ผู้วิจัยแบ่งคะแนนทักษะการปฏิเสธ เมื่อถูกชักชวนให้ทำพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องเพศ จำนวน 5 ข้อ มีค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 5 – 15 คะแนน ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน 3 ระดับ คือ

ได้คะแนนระหว่าง 0 – 10 คะแนน	(ร้อยละ 0 – 50)	มีทักษะการปฏิเสธในระดับต่ำ
ได้คะแนนระหว่าง 11 – 15 คะแนน	(ร้อยละ 51 – 79)	ทักษะการปฏิเสธในระดับปานกลาง
ได้คะแนนระหว่าง 16 – 20 คะแนน	(ร้อยละ 80 – 100)	ทักษะการปฏิเสธในระดับสูง

สถานการณ์ / ข้อคำถาม	ตัวเลือก / เกณฑ์การให้คะแนน	คะแนนความคิดเห็นของท่าน			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
		- 1	0	1	
1. กายและแก้วคบกั้นได้ประมาณปีกว่า ๆ	ก. ไปก็ได้ แต่อย่ากลับตึกมากนักนะ				

<p>วันวาเลนไทน์ปีนี้กายพูดกับแก้วว่า “เดี๋ยวคืนนี้เราไปทานข้าว และไปดูหนังกันตอนนะแก้ว” แก้วตอบปฏิเสธ แต่กายพยายามพูดชวนอยู่หลายครั้ง “ไปเถอะนะแก้ว เราไม่เคยไปไหนด้วยกันสองคนเลย” ถ้านักเรียนเป็นแก้วจะพูดตอบกายอย่างไร</p>	<p>(1 คะแนน) ข. ไม่ เราไม่ไปหรอก อย่าเสียเวลาชวนเลย (2 คะแนน) ค. ชอบใจที่ชวน แต่เราว่าไป 2 คน และตอนกลางคืนด้วย มันไม่เหมาะสมนะ เราอย่าไปเลย (4 คะแนน) ง. คงไปไม่ได้ เพราะคืนนี้เราต้องไปงานเลี้ยงกับคุณแม่ (3 คะแนน)</p>				
<p>2. ถ้ามีเพื่อนมายื่นหนังสือการ์ตูนลามกให้นักเรียน แล้วพูดว่า “ลองเอาไปอ่านดูสิมันส์สุด ๆ รับรองสนุกแน่” นักเรียนจะตอบเพื่อนว่าอย่างไร</p>	<p>ก. ไม่ละ นายนี้ต้องเป็นคนที่มีหมกมุ่นอยู่แต่เรื่องแบบนี้แน่ ๆ (2 คะแนน) ข. เราไม่ค่อยชอบอ่าน แต่ถ้านายว่าสนุก ลองดูก็ได้ (1 คะแนน) ค. ไม่เอาดีกว่า เราต้องเรียนพิเศษ ไม่มีเวลาอ่านหรอก (3 คะแนน) ง. ชอบใจนะ เราไม่ชอบอ่าน เราว่าไปอ่านหนังสืออื่นที่สร้างสรรค์ดีกว่า (4 คะแนน)</p>				
<p>3. ขณะที่นักเรียนเดินกลับบ้านคนเดียว ถ้ามีรถคันหนึ่งเข้ามาจอดข้างๆ คนในรถเปิดกระจกแล้วพูดกับนักเรียนว่า “น้องจะไปไหน ขึ้นรถไปกับพี่ม๊วย เดี่ยวพี่ไปส่ง” โดยที่นักเรียนไม่เคยรู้จักกับคนในรถมาก่อน นักเรียนจะพูดตอบเขาว่าอย่างไร</p>	<p>ก. ไม่เป็นไรครับ/ค่ะ ขอขอบคุณครับ/ค่ะ (2 คะแนน) ข. ขอขอบคุณมากครับ/ค่ะ พอดีคุณพ่อรออยู่ข้างหน้าครับ/ค่ะ (4 คะแนน) ค. เกรงใจจังเลยครับ/ค่ะ แต่ถ้าพี่ผ่านทางนี้ไปก็ได้ครับ/ค่ะ (1 คะแนน) ง. ไม่ไปครับ/ค่ะ เดินไปอีกนิดเดี๋ยวก็ถึงแล้วครับ/ค่ะ (3 คะแนน)</p>				

สถานการณ์ / ข้อคำถาม	ตัวเลือก / เกณฑ์การให้คะแนน	คะแนนความคิดเห็นของท่าน			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
		- 1	0	1	
<p>4. ฝ่ายรู้จักกับรุ่นพี่ที่โรงเรียน และคบหาดูใจกันมาแล้วสักระยะหนึ่ง วันหนึ่งรุ่นพี่คนนี้ได้ชวนฝ่ายไปเที่ยวที่บ้าน จะพาไปรู้จักพ่อกับแม่ พอไปถึงที่บ้านของรุ่นพี่ก็พบว่าไม่มีใครอยู่บ้าน เมื่อนั่งคุยกันไปสักพักหนึ่ง รุ่นพี่คนนี้ก็พูดกับฝ่ายว่า “พี่รักฝ่ายนะ ถ้าฝ่ายรักพี่ขอพี่กอดและ</p>	<p>ก. ไม่นะคะ เรายังเรียนอยู่ ถ้าพี่รักฝ่ายจริงก็ต้องรอวันที่เราพร้อม (4 คะแนน) ข. ยังไม่เชื่อว่ารักจริง เพราะฉะนั้นให้กอดและหอมแค่ครั้งเดียวนะคะ (1 คะแนน) ค. ไม่เอาค่ะ อย่าทำอย่างนี้</p>				

<p>หอมแก้มหน่อยได้มั๊ย” ถ้านักเรียนเป็นฝ่ายจะพูดตอบรุ่นพี่อย่างไร</p>	<p>(2 คะแนน) ง. อย่างนะคะ ถ้าพ่อกับแม่ของพี่มาเห็นเข้า จะดูไม่ดี (3 คะแนน)</p>				
<p>5. นุ่นรู้จักกับเพื่อนคนหนึ่งในเฟสบุ๊ก โดยนุ่น รับเขาเป็นเพื่อน และมีการแชทพูดคุยกันทางเฟสบุ๊กตลอด ข้อความที่ใช้คุยกันแสดงให้เห็นถึงความสนิทกันมากขึ้น และนุ่นก็พอใจกับหน้าตาของเขาคือแสดงในรูปโปรไฟล์ วันหนึ่งเขาส่งข้อความมาว่า “คุยกันทางเฟสบุ๊กนานแล้ว อยากเจอตัวจริงจังเลยครับ พรุ่งนี้นัดเจอหน้าโรงหนังห้าง มาบุญครอง ตอน 1 ทุ่ม สะดวกไหมครับ” ถ้านักเรียนเป็นนุ่น นักเรียนจะพิมพ์ข้อความตอบกลับไปว่าอย่างไร</p>	<p>ก. จะดีเหรอคะ จังเจอกันเร็วหน่อยสัก 5 โมงเย็นได้ไหมคะ (1 คะแนน) ข. ขอไม่ไปดีกว่านะคะ (2 คะแนน) ค. คงจะไม่ได้ไปค่ะ เพราะคุณแม่คงไม่อนุญาต (3 คะแนน) ง. ขอขอบคุณที่ชวนค่ะ พอดีมีรายงานต้องทำเยอะมาก เอาไว้โอกาสหน้านะคะ (4 คะแนน)</p>				

ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิเป็นอย่างสูง

(อาจารย์ จินตนา บรรลือศักดิ์)

ตารางแสดงค่า IOC แบบวัดทักษะด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาในเรื่องเพศ

ข้อความ	ผู้ทรงคุณวุฒิ			ผลรวม	ค่า IOC	ผลการวิเคราะห์
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1. ทักษะการตัดสินใจ						
ข้อ 1	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
ข้อ 2	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
ข้อ 3	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
ข้อ 4	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
ข้อ 5	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
2. ทักษะการแก้ปัญหา						
ข้อ 1	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
ข้อ 2	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
ข้อ 3	1	0	1	2	0.67	สอดคล้อง
ข้อ 4	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
ข้อ 5	1	0	1	2	0.67	สอดคล้อง
3. ทักษะการปฏิเสธ						
ข้อ 1	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
ข้อ 2	1	0	1	2	0.67	สอดคล้อง
ข้อ 3	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
ข้อ 4	1	0	1	2	0.67	สอดคล้อง
ข้อ 5	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา

เรื่อง ทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาในสถานการณ์เสี่ยงเรื่องเพศ
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วิชา สุขศึกษา

จำนวน 1 คาบ (50 นาที)
ภาคปลาย

1. มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

มาตรฐาน พ 2.1 เข้าใจและเห็นคุณค่าตนเอง ครอบครัว เพศศึกษา และมีทักษะในการดำเนินชีวิต

ตัวชี้วัด ป.6/2 วิเคราะห์พฤติกรรมเสี่ยงที่อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ การติดเชื้อเอชไอวี และการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร

2. แนวคิดหลัก

การเกิดปัญหาทางเพศในปัจจุบันมีสาเหตุมาจากการมีพฤติกรรมที่เสี่ยง ซึ่งวัยรุ่นมักจะขาดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาในสถานการณ์เสี่ยงเรื่องเพศ ดังนั้นการฝึกทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหา จะช่วยให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตนเพื่อป้องกันตนเองจากสถานการณ์เสี่ยงในเรื่องเพศได้

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อเรียนจบบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. ยกตัวอย่างสถานการณ์เสี่ยงเรื่องเพศได้
2. วิเคราะห์สถานการณ์เสี่ยงในเรื่องเพศและบอกวิธีป้องกันตนเองได้
3. บอกขั้นตอนในการตัดสินใจและแก้ปัญหาได้
4. เกิดความตระหนักในการป้องกันสถานการณ์เสี่ยงเรื่องเพศ
5. ตัดสินใจและแก้ไขปัญหาสถานการณ์เสี่ยงเรื่องเพศจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้

4. สาระการเรียนรู้

1. ลักษณะของสถานการณ์เสี่ยงในเรื่องเพศ
2. ปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดสถานการณ์เสี่ยงในเรื่องเพศ
3. การป้องกันตนเองจากสถานการณ์เสี่ยงในเรื่องเพศ
4. หลักการและขั้นตอนของการตัดสินใจและการแก้ปัญหาในสถานการณ์เสี่ยงเรื่องเพศ

5. กิจกรรมการเรียนรู้

1. ชี้นำ (5 นาที)

- ให้นักเรียนดูภาพวัยรุ่นหญิงแต่งกายใส่เสื้อรัดรูป และกระโปรงสั้นเดินคนเดียวในที่เปลี่ยวแล้วให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้น พร้อมทั้งวิธีป้องกัน จากนั้นครูอธิบายเพิ่มเติม

2. ชี้นสอน (40 นาที)

2.1 ชี้นการให้ข้อมูล (Information)

1. ครูถามคำถามนักเรียนว่า การรู้จักป้องกันตนเองจากสถานการณ์เสี่ยงในเรื่องเพศ มีความจำเป็นหรือไม่ โดยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น

2. ครูอธิบายความรู้กับนักเรียนในเรื่อง “หลักการและขั้นตอนของการตัดสินใจและการแก้ปัญหาในสถานการณ์เสี่ยงเรื่องเพศ”

2.2 ขั้นการสร้างแรงจูงใจ (Motivation)

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเพื่ออภิปรายในหัวข้อ “สถานการณ์เสี่ยงเรื่องเพศในชีวิตประจำวันที่คุณเคยเจอหรือเคยได้ยิน” พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางป้องกันแก้ไข

2.3 ขั้นการพัฒนาทักษะเชิงพฤติกรรม (Behavioral)

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 6 กลุ่ม ฝึกทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาในสถานการณ์เสี่ยงเรื่องเพศ จากใบงานสถานการณ์ที่ครูกำหนดให้ ให้เวลา 15 นาที

2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาแนะนำเสนอการตัดสินใจและการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ของกลุ่มตัวเอง

3. ขั้นสรุป (5 นาที)

ครูกล่าวชมเชย และสรุปประโยชน์ของการทำกิจกรรมฝึกทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาพร้อมทั้งสรุปบทเรียน

6. สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. รูปภาพวัยรุ่นหญิงแต่งกายวาบหวีว เดินคนเดียวในที่เปลี่ยว
2. Powerpoint ประกอบการบรรยาย เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดสถานการณ์เสี่ยงในเรื่องเพศและการป้องกัน”
3. ใบงานสถานการณ์ เรื่อง “การตัดสินใจและการแก้ปัญหาในสถานการณ์เสี่ยงเรื่องเพศ” 6 เรื่อง (แนบท้ายแผนการจัดการเรียนรู้)

7. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการให้ความร่วมมือในการเรียน
2. ความถูกต้องจากการตอบคำถามและร่วมอภิปรายซักถาม
3. ความถูกต้องจากการทำใบงาน เรื่อง “การตัดสินใจและการแก้ปัญหาในสถานการณ์เสี่ยงเรื่องเพศ”

ใบงาน

เรื่อง การตัดสินใจและการแก้ปัญหาในสถานการณ์เสี่ยงเรื่องเพศ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ที่กำหนดให้และตอบคำถามตามขั้นตอนดังนี้

การใช้เทคนิคการตัดสินใจและแก้ปัญหา

การตัดสินใจและแก้ปัญหา สามารถใช้เทคนิค 3Cs ดังนี้

- Clarify กำหนดปัญหาหรือสิ่งที่จะต้องตัดสินใจให้ชัดเจน (รู้ปัญหา)
- Consider พิจารณาทางเลือกหลาย ๆ ทางที่เป็นไปได้และการคาดเดาผลที่จะเกิดขึ้น
- Choose เลือกทางเลือกที่ดีที่สุด

แหล่งที่มา : เอมอชมา วัฒนบูรานนท์. (2548). “การจัดการเรียนรู้ทางสุขศึกษา” การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนางานสุขภาพในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 78.

รายชื่อสมาชิกกลุ่ม

1.
2.
3.
4.
5.
6.

สถานการณ์ที่ 1

นดานัดกลุ่มเพื่อนไปดูหนังกันที่สยาม เมื่อดูหนังเสร็จ เพื่อน ๆ ก็แยกย้ายกันกลับบ้าน นดาขึ้นรถไฟฟ้าอยู่ที่สถานีสยาม เมื่อรถไฟฟ้าจอด นดาเดินขึ้นรถไฟฟ้าซึ่งมีคนยืนอย่างหนาแน่น ขณะที่กำลังโหนราวรถไฟฟ้า นดา รู้สึกว่ามีชายคนหนึ่งยืนอยู่ข้างหลังพยายามเบียดเสียดสีด้านหลังอยู่ตลอด ถ้านักเรียนเป็นนดา นักเรียนจะตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างไร

ขั้นตอนที่ 1 ปัญหา :

.....

ขั้นตอนที่ 2 ทางเลือกที่เป็นไปได้มี.....ทางเลือก

ทางเลือกที่ 1

ข้อดี

ข้อเสีย

ทางเลือกที่ 2

ข้อดี

ข้อเสีย

ทางเลือกที่ 3

 ข้อดี

 ข้อเสีย

ขั้นตอนที่ 3 ทางเลือกที่ดีที่สุด (การตัดสินใจของกลุ่ม).....

เหตุการณ์ตัดสินใจและแก้ปัญหา.....

.....

สถานการณ์ที่ 2

เด็กหญิงส้มเงินเป็นเด็กผิวขาว หน้าตาดี วันหนึ่งคุณแม่ให้ส้มเงินเดินไปซื้อของที่ตลาดนัดท้ายหมู่บ้าน ขณะที่กำลังเดินอยู่ริมถนน มีชายแปลกหน้าคนหนึ่งเดินเข้ามาซักถามทางและขอให้ส้มเงินเดินไปส่งเพราะไปคนเดียวไม่ถูก ถ้านักเรียนเป็นส้มเงินนักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร

ขั้นตอนที่ 1 ปัญหา :

.....

ขั้นตอนที่ 2 ทางเลือกที่เป็นไปได้มี.....ทางเลือก

 ทางเลือกที่ 1

 ข้อดี

 ข้อเสีย

 ทางเลือกที่ 2

 ข้อดี

 ข้อเสีย

 ทางเลือกที่ 3

 ข้อดี

 ข้อเสีย

ขั้นตอนที่ 3 ทางเลือกที่ดีที่สุด (การตัดสินใจของกลุ่ม).....

เหตุการณ์ตัดสินใจและแก้ปัญหา.....

.....

สถานการณ์ที่ 3

น้ำอ้อยต้องอยู่ช่วยงานกีฬาของโรงเรียนหลังเลิกเรียน งานเสร็จประมาณ 1 ทุ่ม หลังจากล่าลากับเพื่อนๆ เสร็จ น้ำอ้อยก็เดินกลับบ้าน ซึ่งบ้านของน้ำอ้อยอยู่ในซอยลึกเป็นทางเปลี่ยว ขณะที่กำลังเดินอยู่นั้นน้ำอ้อยก็รู้สึกว่ามีผู้ชายคนหนึ่ง เดินตามมาได้สักระยะแล้ว ถ้านักเรียนเป็นน้ำอ้อยนักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร

ขั้นตอนที่ 1 ปัญหา :

.....

ขั้นตอนที่ 2 ทางเลือกที่เป็นไปได้มี.....ทางเลือก

ทางเลือกที่ 1

ข้อดี

ข้อเสีย

ทางเลือกที่ 2

ข้อดี

ข้อเสีย

ทางเลือกที่ 3

ข้อดี

ข้อเสีย

ขั้นตอนที่ 3 ทางเลือกที่ดีที่สุด (การตัดสินใจของกลุ่ม).....

เหตุผลการตัดสินใจและแก้ปัญหา.....

.....

สถานการณ์ที่ 4

วันนี้ทับทีมนัดกับเพื่อน ๆ เพื่อจะไปทานอาหารที่ห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่ง ทับทีมแต่งกายโดยใส่เสื้อรัดรูป แขนกุดและกางเกงยีนส์ขาสั้น เมื่อคุณแม่เห็นจึงบอกให้ทับทีมเปลี่ยนชุดใหม่ เพราะถ้าแต่งกายแบบนี้ออกไปอาจเกิดอันตรายทางเพศได้ ถ้านักเรียนเป็นทับทีมนักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร

ขั้นตอนที่ 1 ปัญหา :

.....

ขั้นตอนที่ 2 ทางเลือกที่เป็นไปได้มี.....ทางเลือก

ทางเลือกที่ 1

ข้อดี

ข้อเสีย

ทางเลือกที่ 2

ข้อดี

ข้อเสีย

ทางเลือกที่ 3

ข้อดี

ข้อเสีย

ขั้นตอนที่ 3 ทางเลือกที่ดีที่สุด (การตัดสินใจของกลุ่ม).....

เหตุผลการตัดสินใจและแก้ปัญหา.....

.....

สถานการณ์ที่ 5

ขณะที่น้องแก้มกำลังนั่งรถโดยสารประจำทางอยู่นั้น ได้สังเกตเห็นว่ามีชายคนหนึ่งกำลังจ้องมองมาที่ตัวเองตลอดเวลา เมื่อลองย้ายที่นั่งชายคนดังกล่าวก็ยังคงจ้องมองอยู่ ถ้านักเรียนเป็นน้องแก้มนักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร

ขั้นตอนที่ 1 ปัญหา :

.....

ขั้นตอนที่ 2 ทางเลือกที่เป็นไปได้มี.....ทางเลือก

ทางเลือกที่ 1

ข้อดี

ข้อเสีย

ทางเลือกที่ 2

ข้อดี

ข้อเสีย

ทางเลือกที่ 3

ข้อดี

ข้อเสีย

ขั้นตอนที่ 3 ทางเลือกที่ดีที่สุด (การตัดสินใจของกลุ่ม).....

เหตุผลการตัดสินใจและแก้ปัญหา.....

.....

สถานการณ์ที่ 6

วันนี้เป็นวันที่จ๊กจั่นต้องอยู่บ้านคนเดียว เพราะพ่อกับแม่ไปสัมมนาต่างจังหวัด ในช่วงเย็นของวันนี้เสียงกตอ้ออดหน้าบ้านดังขึ้น เมื่อจ๊กจั่นออกไปที่รั้ว พบว่ามีผู้ชายที่แนะนำตัวว่าเป็นพนักงานขายของจะขออนุญาตเข้ามาในบ้านเพื่อแนะนำสินค้ายี่ห้อหนึ่ง ถ้านักเรียนเป็นจ๊กจั่น นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร

ขั้นตอนที่ 1 ปัญหา :

.....

ขั้นตอนที่ 2 ทางเลือกที่เป็นไปได้มี.....ทางเลือก

ทางเลือกที่ 1

ข้อดี

ข้อเสีย

ทางเลือกที่ 2

ข้อดี

ข้อเสีย

ทางเลือกที่ 3

ข้อดี

ข้อเสีย

ขั้นตอนที่ 3 ทางเลือกที่ดีที่สุด (การตัดสินใจของกลุ่ม).....

เหตุผลการตัดสินใจและแก้ปัญหา.....

.....

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา

เรื่อง พฤติกรรมเสี่ยงที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ การติดเชื้อเอชไอวี

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วิชา สุขศึกษา

จำนวน 1 คาบ (50 นาที)

ภาคปลาย

1. มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

มาตรฐาน พ 2.1 เข้าใจและเห็นคุณค่าตนเอง ครอบครัว เพศศึกษา และมีทักษะในการดำเนินชีวิต

ตัวชี้วัด ป.6/2 วิเคราะห์พฤติกรรมเสี่ยงที่อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ การติดเชื้อเอชไอวี และการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร

2. แนวคิดหลัก

เมื่อเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นจะเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เริ่มมีความสนใจเพศตรงข้าม เกิดความพึงพอใจจนกลายเป็นความรักแบบหนุ่มสาวจนอาจมีพฤติกรรมเกินเลยไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ ก่อให้เกิดปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร หรือการติดเชื้อเอชไอวีตามมา ดังนั้นนักเรียนควรมีความรู้ความเข้าใจถึงวิธีหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงที่จะนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ การติดเชื้อเอชไอวี และการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร โดยรู้จักฝึกทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงดังกล่าว เพื่ออนาคตของตนเองและชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อเรียนจบบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. วิเคราะห์พฤติกรรมเสี่ยงที่อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ การติดเชื้อเอชไอวี และการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร
2. ตระหนักถึงความสำคัญในการป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงที่อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ การติดเชื้อเอชไอวี และการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร
3. ปฏิเสธได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงที่อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ การติดเชื้อเอชไอวี และการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร

4. สารการเรียนรู้

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงที่อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ การติดเชื้อเอชไอวี และการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร
2. การป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงที่อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ การติดเชื้อเอชไอวี และการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร
3. หลักการและขั้นตอนของการปฏิเสธ เมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงที่อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ การติดเชื้อเอชไอวี และการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร

5. กิจกรรมการเรียนรู้

1. ชำนาญ (5 นาที)

ครูนำสถิติการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นไทย และสถิติการติดเชื้อเอชไอวีมาให้นักเรียนดูแล้วร่วมอภิปรายกับนักเรียน โดยถามคำถามว่านักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้างกับตัวเลขสถิติที่เพิ่มขึ้น และนักเรียนคิดว่าปัญหาการตั้งครรภ์และการติดเชื้อเอชไอวี ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างไรบ้าง

2. ขั้นสอน (40 นาที)

2.1 ขั้นการให้ข้อมูล (Information)

1. ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ว่าพฤติกรรมเสี่ยงที่อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ การติดเชื้อเอชไอวี และการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรมีอะไรบ้าง
2. ครูอธิบายเพิ่มเติมโดยให้ความรู้ในหัวข้อ “พฤติกรรมเสี่ยงที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ การติดเชื้อเอชไอวี และการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร

2.2 ขั้นการสร้างแรงจูงใจ (Motivation)

1. ครูถามคำถามนักเรียนว่า นักเรียนคิดว่า “เอสดี” เป็นเรื่องไกลตัวหรือใกล้ตัว เพราะเหตุใด
2. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมแล่นน้ำ โดยชี้แจงว่ากิจกรรมนี้เป็นการศึกษาโอกาสเสี่ยงต่อการได้รับเชื้อเอชไอวีและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ซึ่งจะใช้การแล่นน้ำในแก้วกับเพื่อน ๆ และนำไปหยดน้ำยาดูการเปลี่ยนสี ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้
 - เตรียมแก้วใสใส่น้ำเปล่าจำนวน 2 เท่าของผู้เรียน ใส่น้ำเปล่าลงในแก้วทุกใบประมาณครึ่งแก้ว ใส่น้ำส้มเขียวหวานหรือโซดาที่ผสมแล้วในแก้วใส 1 ใบ แยกแก้วที่ใส่น้ำเปล่า 6 ใบ และนำแก้วที่ใส่น้ำส้มเขียวหวานหรือโซดาวางปนกับแก้วที่เหลือ นำกระบอกฉีดยาใส่ไว้ในแต่ละแก้ว
 - ขออาสาสมัครนักเรียน 6 คน ให้ถือแก้วน้ำที่แยกไว้ 6 แก้ว ให้อาสาสมัครดูน้ำในแก้วของตัวเองประมาณครึ่งกระบอกฉีดยาไปเก็บไว้ในแก้วเปล่าคนละ 1 แก้ว แยกแก้วน้ำชุดที่ 2 ของอาสาสมัครไว้ต่างหาก
 - แจกแก้วใส่น้ำเปล่าที่เหลือให้กับนักเรียนที่เหลือทั้งหมดคนละ 1 แก้ว ให้นักเรียนสังเกตน้ำในแก้วของตัวเองว่าเหมือนหรือต่างจากเพื่อนอย่างไร จากนั้นให้ดูน้ำในแก้วของตนเองประมาณครึ่งกระบอกฉีดยาไปเก็บไว้ในแก้วเปล่า
 - ให้นักเรียนทุกคนยกเว้นอาสาสมัครมาขึ้นเป็นวงกลม และให้จับคู่เพื่อดูน้ำในแก้วของตัวเองลงไปในแก้วของคู่ จากนั้นให้ทุกคนจับคู่ใหม่ โดยไม่ให้ซ้ำกับคนเดิมที่เคยแยกแล้ว (รอบที่ 2 – 4) และแล่นน้ำกันเหมือนรอบแรก รอบที่ 5 ให้อาสาสมัครทั้ง 6 คน เข้ามาร่วมเล่นด้วย
 - ให้ทุกคนกลับมานั่งที่ โดยนำแก้วน้ำวางไว้หน้าตัวเอง แล้วครูบอกนักเรียนว่า เราไม่สามารถดูจากภายนอกได้ว่าใครได้รับเชื้อเอชไอวี มีเพียงวิธีเดียวคือตรวจเลือดหาเชื้อ HIV ซึ่งในกิจกรรมนี้เราตรวจได้จากแก้วน้ำ จากนั้นถามนักเรียนว่าใครต้องการตรวจหาเชื้อในแก้วน้ำของตัวเองบ้าง
 - ครูนำสารละลายฟีนอล์ฟทาไลน์หยดใส่แก้วของนักเรียน ถ้าน้ำเปลี่ยนเป็นสีแดงแสดงว่ามีเชื้อ HIV จากนั้นถามความรู้สึกของนักเรียนคนที่แก้วน้ำเปลี่ยนสี แล้วครูอธิบายเพิ่มเติมว่าอาสาสมัครที่แล่นน้ำเพียงครั้งเดียว เปรียบเหมือนการมีเพศสัมพันธ์เพียงครั้งเดียว ครั้งแรก หรือมีกับคนคนเดียว ก็มีโอกาสดูดเชื้อเอชไอวีได้เช่นกัน

2.3 ขั้นการพัฒนาทักษะเชิงพฤติกรรม (Behavioral)

1. ครูอธิบายขั้นตอนและทักษะการปฏิเสธโดยใช้ Powerpoint
2. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน ฝึกทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงที่อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ การติดเชื้อเอชไอวี และการตั้งครรรภ์ก่อนวัยอันควร โดยทั้ง 3 คน จะต้องแสดงบทบาทสมมติเป็นผู้ชวน ผู้ถูกชวน และผู้สังเกตการณ์ คนที่ทำหน้าที่สังเกตจะต้องเขียนประเมินการฝึกทักษะลงในใบประเมินที่ครูแจกให้
3. ครูสุ่มนักเรียนบางกลุ่มให้ออกมาพูดเพื่อแสดงทักษะการปฏิเสธ จากนั้นครูสรุปเพิ่มเติม

3. ขั้นสรุป (5 นาที)

ครูกล่าวชมเชยที่นักเรียนตั้งใจทำกิจกรรมในวันนี้ และสรุปประโยชน์ของทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงที่อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ การติดเชื้อเอชไอวี และการตั้งครรรภ์ก่อนวัยอันควร

6. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. Powerpoint หัวข้อต่อไปนี้
 - 1.1 สถิติการตั้งครรรภ์ในวัยรุ่นไทย
 - 1.2 พฤติกรรมเสี่ยงที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ การติดเชื้อเอชไอวี และการตั้งครรรภ์ก่อนวัยอันควร
 - 1.3 ทักษะการปฏิเสธ
2. อุปกรณ์สำหรับจัดกิจกรรมแล่นน้ำ

- 2.1 แก้วใส่น้ำจำนวนสองเท่าของผู้เรียน
- 2.2 น้ำเปล่า
- 2.3 สารโซเดียมไฮดรอกไซด์
- 2.4 สารละลายฟีนอล์ฟทาลีน
- 2.5 กระจกฉีดยา
3. ใบงาน เรื่อง ทักษะการปฏิเสธ (แนบท้ายแผนการจัดการเรียนรู้)
4. ใบประเมินการฝึกทักษะการปฏิเสธ (แนบท้ายแผนการจัดการเรียนรู้)

7. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการณ์ให้ความร่วมมือในการเรียน
2. ประเมินจากการตอบคำถามและร่วมอภิปรายซักถาม
3. ความตั้งใจในการทำกิจกรรมแลกเปลี่ยน และฝึกทักษะการปฏิเสธ
4. ประเมินจากใบประเมินการฝึกทักษะการปฏิเสธ

แหล่งที่มาของกิจกรรมแลกเปลี่ยน

องค์การแพธ. (2547) คู่มือการจัดกระบวนการเรียนรู้เพศศึกษาสำหรับเยาวชนในช่วงชั้น 2 – 4. ม.ป.ท., หน้า 47 – 51.

ใบงาน เรื่อง ทักษะการปฏิเสธ

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มย่อย กลุ่มละ 3 คน โดยทั้ง 3 คน จะต้องแสดงบทบาทสมมติเป็นผู้ชวน ผู้ถูกชวนและผู้สังเกตการณ์ คนที่ทำหน้าที่สังเกตจะต้องเขียนประเมินการฝึกทักษะในประเด็นทักษะที่ผู้สอนแจกให้ ดังนั้น ในแต่ละกลุ่มจะทำการฝึก 3 รอบ ดังนี้

รอบที่ 1 ใช้สถานการณ์ที่ 1

A เป็นผู้ชวน B เป็นผู้ถูกชวน C เป็นผู้สังเกตการณ์และประเมินผล

รอบที่ 2 ใช้สถานการณ์ที่ 2

B เป็นผู้ชวน C เป็นผู้ถูกชวน A เป็นผู้สังเกตการณ์และประเมินผล

รอบที่ 3 ใช้สถานการณ์ที่ 3

C เป็นผู้ชวน A เป็นผู้ถูกชวน B เป็นผู้สังเกตการณ์และประเมินผล

สถานการณ์ที่ 1

ช่วงวันหยุดบ้านของบอมไม่มีใครอยู่เลย บอมจึงชวนน้ำหวานมาเที่ยวบ้านของเขา

สถานการณ์ที่ 2

ดาวกำลังกังวลใจเรื่องผลการเรียน เข้มจึงชวนไปเที่ยวสถานบันเทิงในเวลากลางคืนตามลำพัง

สถานการณ์ที่ 3

ป๊องชวนฟ้าไปเที่ยวทะเลในช่วงเทศกาลหยุดยาวปีใหม่กับเพื่อน ๆ ของป๊อง

ใบประเมินการฝึกทักษะการปฏิเสธ
สถานการณ์ที่

ผู้ชวน.....ผู้ถูกชวน.....

ขั้นตอน	ผลการประเมิน	
	มี	ไม่มี
1. การปฏิเสธอย่างชัดเจน		
2. แสดงความรู้สึกอย่างชัดเจนประกอบเหตุผล		
3. การขอความเห็นชอบ		
4. แสดงการขอบคุณ เมื่อผู้ชวนยอมรับ		

ข้อควรปรับปรุง

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....
ผู้ประเมิน

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา
เรื่อง ผลกระทบของการตั้งครรภ์ในวัยเรียน
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วิชา สุขศึกษา
จำนวน 1 คาบ (50 นาที)
ภาคปลาย

1. มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

มาตรฐาน พ 2.1 เข้าใจและเห็นคุณค่าตนเอง ครอบครัว เพศศึกษา และมีทักษะในการดำเนินชีวิต
ตัวชี้วัด ป.6/2 วิเคราะห์พฤติกรรมเสี่ยงที่อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ การติดเชื้อเอชไอวี และการตั้งครรภ์
ก่อนวัยอันควร

2. แนวคิดหลัก

การตั้งครรภ์ในวัยเรียนก่อให้เกิดผลกระทบทั้งต่อตนเอง ต่อครอบครัว ต่อสังคมและประเทศชาติ นักเรียนทุกคนจึงต้องหลีกเลี่ยงโดยการไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่คาดคิด

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อเรียนจบบทเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. บอกผลกระทบของการตั้งครรภ์ในวัยเรียนได้
2. ตระหนักถึงการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน
3. บอกการป้องกันการพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ได้
4. แก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่อาจนำไปสู่การตั้งครรภ์ในวัยเรียนได้

4. สาระการเรียนรู้

1. ผลกระทบของการตั้งครรภ์ในวัยเรียน
2. การป้องกันการพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์
3. หลักการและขั้นตอนของการแก้ปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์

5. กิจกรรมการเรียนรู้

1. ชี้นำ (5 นาที)

ให้นักเรียนดูข้อมูลสถิติของการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร แล้วร่วมอภิปรายถึงประเด็นปัญหา

2. ชั้นสอน (40 นาที)

2.1 ชั้นการให้ข้อมูล (Information)

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 4 คน ช่วยกันทำผังความคิดในหัวข้อ “ผลกระทบของการตั้งครรภ์ในวัยเรียน” ลงในใบงาน

2. ครูอธิบายความรู้ในหัวข้อ “ผลกระทบของการตั้งครรภ์ในวัยเรียน” โดยใช้ Powerpoint

2.2 ชั้นการสร้างแรงจูงใจ (Motivation)

1. ให้นักเรียนดูคลิปโฆษณาของบริษัทไทยประกันชีวิต ตอน “ลูกสาว” แล้วถามความรู้สึกของนักเรียนว่ารู้สึกอย่างไร

2. ครูแจกคลิปหนีบกระดาษให้นักเรียนคนละ 1 ตัว ให้นักเรียนดึงให้ตรงภายใน 30 วินาที และให้งอเหมือนเดิมภายใน 30 วินาที จากนั้นถามนักเรียนว่าทำให้งอเป็นรูปร่างเหมือนเดิมได้หรือไม่ ซึ่งกิจกรรมนี้สะท้อนชีวิตว่า หากทำผิดพลาดไปแล้วเป็นเรื่องยากที่จะกลับมาเหมือนเดิม

2.3 ชั้นการพัฒนาทักษะเชิงพฤติกรรม (Behavioral)

1. ครูอธิบายหลักการและขั้นตอนของการแก้ปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์

2. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ฝึกการแก้ปัญหา เรื่อง “จะไปตีหม้อย” แล้วให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอ จากนั้นครูอธิบายเพิ่มเติม

6. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. Powerpoint หัวข้อต่อไปนี้
 - สถิติของการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร
 - ผลกระทบของการตั้งครรภ์ในวัยเรียน
 - การป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์
 - หลักการและขั้นตอนของการแก้ปัญหา
2. คลิปโฆษณาของบริษัทไทยประกันชีวิต ตอน “ลูกสาว” (แหล่งที่มาจาก <http://youtube.com/watch?v=eZ299jF4QZ4>)
3. คลิปหนีบกระดาษ (จำนวนเท่านักเรียน)
4. ใบงาน เรื่อง “ผลกระทบของการตั้งครรภ์ในวัยเรียน” (แนบท้ายแผนการจัดการเรียนรู้)
5. ใบงาน เรื่อง “จะไปตีหม้อย” (แนบท้ายแผนการจัดการเรียนรู้)

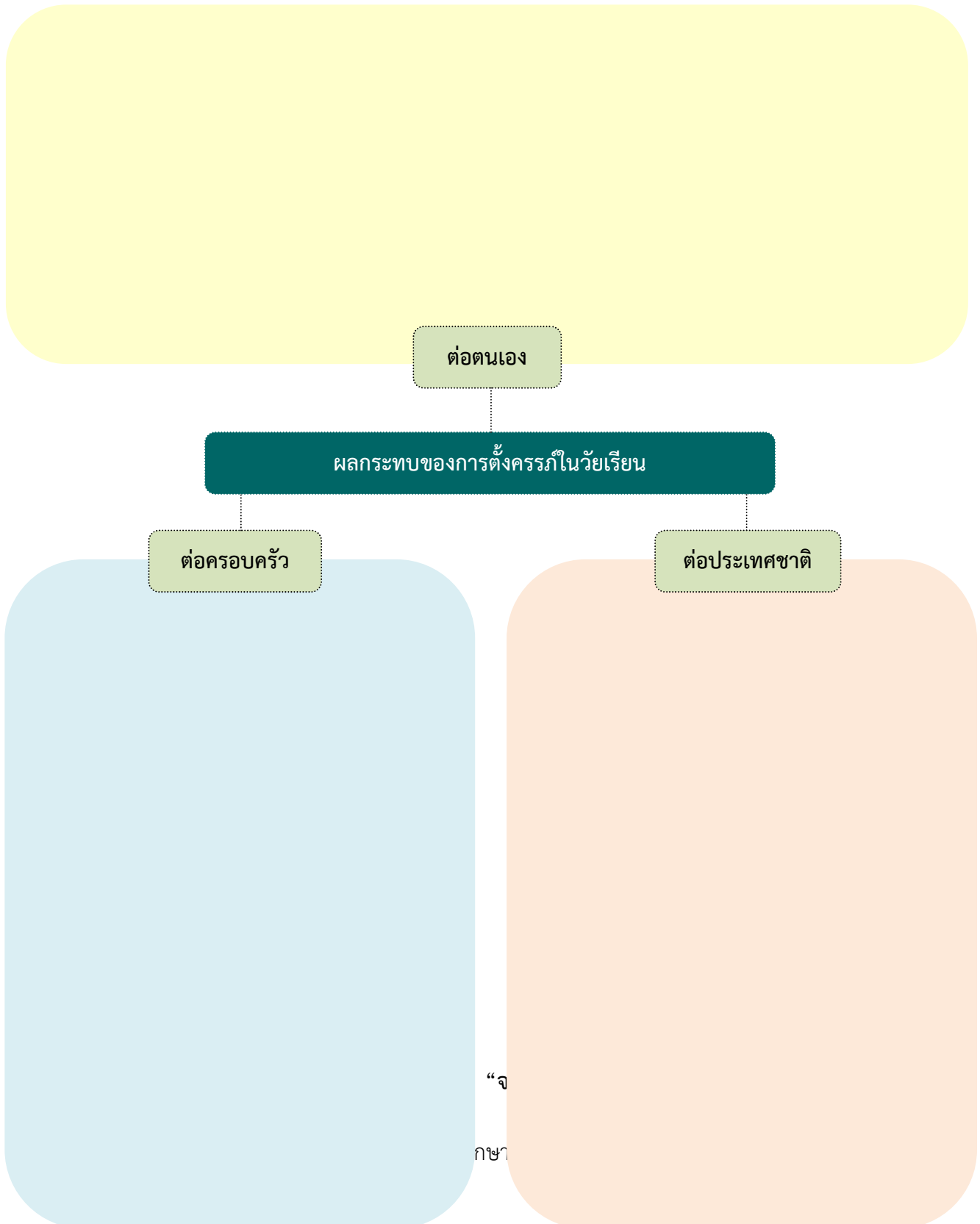
7. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการณ์ให้ความร่วมมือในการเรียน
2. ประเมินจากการตอบคำถามและร่วมอภิปรายซักถาม
3. ดูจากความสนใจในการทำกิจกรรม
4. ประเมินจากความถูกต้องจากการทำใบงาน

ใบงาน

เรื่อง ผลกระทบของการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

คำสั่ง ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 4 – 5 คน ช่วยกันทำแผนผังความคิดในหัวข้อ “ผลกระทบของการตั้งครรภ์ในวัยเรียน”

กรณีศึกษาเรื่อง “จะไปติ่มม้ย”

นุชเป็นเด็กผิวขาว หน้าตาดี เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นุชเดินทางมาโรงเรียนและกลับบ้านเองทุกวัน เพราะพ่อแม่ทำงานอยู่ไกลกว่าจะกลับถึงบ้านก็มีดค่า วันหนึ่งมีเพื่อนในห้องเรียนมาบอกกับนุชว่าบอยซึ่งเป็นนักเรียนชายเรียนอยู่ชั้น ป.6 เช่นกัน แต่อยู่คนละห้องกับนุช กำลังแอบชอบนุชอยู่ บอยก็เป็นเด็กชายที่หน้าตาดี ตัวนุชเองเมื่อรู้เช่นนั้นก็มีใจให้กับบอย บอยให้เพื่อนผู้หญิงมาขอเบอร์โทรศัพท์ของนุช หลังจากนั้นทั้งสองก็

พูดคุยติดต่อกันทางโทรศัพท์เป็นประจำ และเริ่มสนิทกันมากขึ้น เวลาเลิกเรียนก่อนจะกลับบ้านก็นั่งคุยสอ
คนหรือบางวันก็นั่งทานข้าวด้วยกัน ความเป็นเพื่อนจึงกลายเป็นความรักแบบหนุ่มสาว

มีอยู่วันหนึ่งซึ่งเป็นวันเสาร์ นักเรียน ป.6 ต้องมาทำกิจกรรมที่โรงเรียนเป็นเวลาครึ่งวัน หลังจากเลิกจากการ
ทำกิจกรรมแล้ว บอยชวนนุชไปเที่ยวที่บ้านบอกว่า “วันนี้ไปนั่งคุยที่บ้านบอยมัย ไม่มีใครอยู่บ้านหรอก เดียวขา
กลับบอยออกมาส่ง” ใจหนึ่งนุชก็อยากไป แต่อีกใจหนึ่งก็กลัวพ่อกับแม่รู้ ต้องถูกทำโทษแน่ ๆ หรือกังวลว่าถ้ามี
คนอื่นเห็นจะดูไม่ดี ถ้านักเรียนเป็นนุชนักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร ?

1. สิ่งที่ทำให้ชีวิตกังวลคือ.....
2. กำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาของนุชมี.....ทางเลือก
 - 1).....
 - 2).....
 - 3).....
3. วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย ของแต่ละทางเลือก

ทางเลือก	ข้อดี	ข้อเสีย
1.
2.
3.

4. นุชควรตัดสินใจเลือกทางเลือกที่.....
เพราะ.....
5. การแก้ไขข้อเสียของทางเลือกที่ตัดสินใจคือ
.....
.....
.....
.....
.....

3. อายุ ปี
4. นักเรียนเคยพูดคุยเรื่องเพศกับบุคคลใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
1. พ่อแม่ / ผู้ปกครอง
 2. ครู / อาจารย์
 3. ญาติพี่น้อง
 4. เพื่อน
 5. อื่น ๆ ระบุ.....
4. นักเรียนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องเพศจากสื่อใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
1. วิทยุ
 2. โทรทัศน์
 3. อินเทอร์เน็ต
 4. หนังสือพิมพ์
 5. หนังสือการ์ตูน
 6. นิตยสาร / วารสาร
 7. อื่น ๆ ระบุ.....
5. นักเรียนเคยมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเพศหรือไม่
1. ไม่เคย (ไม่ต้องตอบข้อ 6)
 2. เคย ระบุ.....
6. นักเรียนได้แก้ปัญหาเรื่องเพศที่เกิดขึ้นหรือไม่/อย่างไร
1. ไม่ได้แก้ปัญหา
 2. แก้ปัญหาโดยวิธี
-

ตอนที่ 2 แบบวัดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาในเรื่องเพศ

2.1 แบบวัดทักษะการตัดสินใจในเรื่องเพศ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ที่กำหนดให้ต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย x ทับข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ปุยนุ่นรู้จักกับรุ่นพี่ผู้ชายที่โรงเรียน เธอมีความรู้สึกดีกับรุ่นพี่คนนี้ และคบกันมาระยะหนึ่งจนเริ่มสนิทกันมากขึ้น วันหนึ่งรุ่นพี่คนนี้ได้ชวนเธอไปเที่ยวที่บ้าน เพราะไม่มีใครอยู่บ้าน ถ้านักเรียนเป็นปุยนุ่นนักเรียนจะตัดสินใจในสถานการณ์นี้อย่างไร
 - ก. ไปตามคำชวนของรุ่นพี่
 - ข. ไม่ไปตามคำชวนของรุ่นพี่ เพราะถ้าพ่อแม่รู้จะถูกทำโทษ
 - ค. ไม่ไปตามคำชวนของรุ่นพี่ เพราะอาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร
 - ง. ไม่ไปตามคำชวนของรุ่นพี่ แต่ชวนรุ่นพี่ไปชมภาพยนตร์แทน

2. สาลี่จะไปเดินเที่ยวห้างสรรพสินค้ากับเพื่อน ๆ จึงใส่ชุดที่ซื้อมาใหม่ ซึ่งเธอชอบมาก เป็นเสื้อรัดรูปแขนงุดและกระโปรงสั้น เมื่อคุณแม่เห็นจึงว่ากล่าวตักเตือนและแนะนำให้เธอเปลี่ยนชุดใหม่ให้เหมาะสม ถ้านักเรียนเป็นสาลี่ นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร
 - ก. เปลี่ยนชุดตามที่คุณแม่แนะนำทันที
 - ข. ไม่เปลี่ยนชุด เพราะชอบ และตั้งใจซื้อมาเพื่อใส่ไปวันนี้กับเพื่อน ๆ
 - ค. เปลี่ยนชุดตามที่คุณแม่แนะนำ และพูดกับคุณแม่ว่า คุณแม่นี้เขยจิงเลย
 - ง. เปลี่ยนชุดตามที่คุณแม่แนะนำ เพราะจะได้ไม่เสี่ยงต่อการถูกล้วงละเมิดทางเพศ

3. โกโก้ได้ยืนเพื่อนผู้ชายคุยกันว่า เมื่อคืนได้ดูหนังไปจากแผ่นซีดี สุดยอดเยี่ยมเลย สนุกมาก แล้วเพื่อนผู้ชายคนหนึ่งก็ยื่นแผ่นซีดีนั้นให้โกโก้แล้วพูดว่า “สนใจมั๊ย ลองเอาไปดูซิ แล้วนายจะติดใจ” ถ้านักเรียนเป็นโกโก้จะตัดสินใจอย่างไร
 - ก. รับแผ่นซีดีจากเพื่อนไปเปิดดูที่บ้าน
 - ข. ไม่รับแผ่นซีดีจากเพื่อน เพราะถ้านำไปดูจะเกิดความหมกมุ่นและอาจแสดงออกทางเพศในทางไม่เหมาะสม
 - ค. ไม่รับแผ่นซีดีจากเพื่อน
 - ง. ไม่รับแผ่นซีดีจากเพื่อน เพราะถ้าคนอื่นรู้จะถูกมองว่าเป็นพวกบ้ากาม

4. ศิลากลูกเพื่อนชายในกลุ่มชักชวนให้ไปเที่ยวหญิงบริการทางเพศ โดยเพื่อนให้เหตุผลว่าเป็นลูกผู้ชายต้องไปเที่ยวหญิงบริการ จะได้มีประสบการณ์ทางเพศ ถ้านักเรียนเป็นศิลปินนักเรียนจะตัดสินใจในสถานการณ์นี้อย่างไร
 - ก. เกรงใจเพื่อนจึงไปตามคำชวนของเพื่อน
 - ข. ไม่ไปตามคำชวนของเพื่อน
 - ค. ไม่ไปตามคำชวนของเพื่อน และบอกเพื่อนว่าวิธีนี้ลูกผู้ชายเขาไม่ทำกัน
 - ง. ไม่ไปตามคำชวนของเพื่อน เพราะอาจติดโรคเอดส์หรือโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้

5. น้ำใจเป็นเด็กผิวขาว หน้าตาดี ระหว่างที่เดินทางกลับบ้านหลังเลิกเรียนมีชายแปลกหน้าคนหนึ่งเดินเข้ามาชักถามทาง และขอให้เธอเดินไปส่งเพราะไปไม่ถูก ถ้านักเรียนเป็นน้ำใจจะตัดสินใจอย่างไร
 - ก. ไม่ไปส่งชายแปลกหน้า
 - ข. ไม่ไปส่งชายแปลกหน้า เพราะไม่ใช่หน้าที่ อาจจะถูกจับตัวไป หรือถูกทำร้าย
 - ค. ไม่ไปส่งชายแปลกหน้า เพราะไม่รู้เส้นทางที่ชายแปลกหน้าถาม
 - ง. เดินไปส่งชายแปลกหน้า เพราะสงสาร

2.2 แบบวัดทักษะการแก้ไขปัญหาในเรื่องเพศ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ที่กำหนดให้ต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย x หน้าข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว

สถานการณ์ที่ 1

ไบบัวเป็นเด็กสาววัยรุ่น ผิวขาว รูปร่างหน้าตาดี วันหนึ่งไบบัวไปซื้อของในห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่ง ขณะที่ซื้อของเสร็จ จ่ายเงินเรียบร้อยและกำลังจะเดินออกจากห้าง ก็มี รปภ. มาตะโกนเสียงดังว่า “คุณขโมยของแล้วเอาซ่อนไว้ในเสื้อ” แม้ไบบัวจะปฏิเสธอย่างไร รปภ. คนนี้ก็ไม่ฟัง และบอกกับไบบัวว่า “ถ้าไม่ได้เอาไปต้องไปถูกตรวจในห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า”

1. นักเรียนคิดว่าปัญหาของไบบัวคืออะไร
 - ก. ถูกกล่าวหาว่าขโมยของ
 - ข. ไม่สามารถกลับบ้านได้
 - ค. รปภ. ไม่เชื่อในคำปฏิเสธของไบบัวว่าเธอไม่ได้ขโมยของ
 - ง. รปภ. ต้องการค้นตัวไบบัวในห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า

2. ถ้านักเรียนเป็นไบบัว นักเรียนจะแก้ปัญหาได้อย่างไร
 - ก. ยอมให้ รปภ. ค้นตัวแต่ต้องค้นตัวโดยมีคนอื่นอยู่ด้วย
 - ข. ไม่ยอมให้ รปภ. ค้นตัวไม่ว่า รปภ. จะพูดอย่างไรก็ตาม
 - ค. ไม่ยอมให้ รปภ. ค้นตัว ถ้าจะค้นต้องให้พนักงานหรือ รปภ. ที่เป็นผู้หญิงมาค้น
 - ง. ยอมให้ รปภ. ค้นตัวในห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า เพราะอายคนที่เดินผ่านไปมา และต้องการพิสูจน์ว่าตัวเองไม่ได้ขโมย

สถานการณ์ที่ 2

วัยใสเดินทางไปโรงเรียนโดยใช้บริการของรถโดยสารประจำทาง มีอยู่วันหนึ่งวัยใสนั่งรถเมล์ปรับอากาศสายหนึ่งโดยนั่งเบาะด้านใน สักพักก็มีชายอายุประมาณ 40 ปี มานั่งด้านข้าง ต่อมาวัยใสรู้สึกได้ว่าชายคนดังกล่าวพยายามเอาแขนมาเบียดที่ตัวเธอ วัยใสจึงขยับตัวเพื่อให้ชายคนนั้นรู้ตัว แต่ก็ยังถูกเบียดและเสียดสีร่างกายจนรู้สึกได้ อย่างชัดเจนว่าตั้งใจกระทำ ซึ่งบนรถเมล์มีผู้โดยสารแน่นเต็มคัน จะย้ายเบาะก็ไม่มีที่นั่ง

3. นักเรียนคิดว่าปัญหาของวัยใสคืออะไร
 - ก. มีผู้ชายขึ้นมานั่งเบาะเดียวกับวัยใส
 - ข. วัยใสเดินทางไปโรงเรียนโดยใช้บริการรถเมล์
 - ค. วัยใสนั่งหลับขณะโดยสารรถเมล์
 - ง. วัยใสถูกผู้ชายที่นั่งเบาะเดียวกันเบียดและเสียดสีร่างกาย

4. ถ้านักเรียนเป็นวัยใส นักเรียนจะแก้ปัญหาได้อย่างไร
 - ก. แกล้งนั่งหลับ ทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้
 - ข. ขยับตัวทุกครั้งเมื่อถูกเบียด เพื่อให้ผู้ชายรู้ว่าเรารู้
 - ค. ลุกจากเบาะที่นั่ง แล้วลงจากรถเมล์เพื่อรอโดยสารรถเมล์คันใหม่
 - ง. พูดเสียงดังให้ผู้โดยสารคนอื่น ๆ ที่อยู่บริเวณนั้นได้ยินว่า “คุณไม่สบายหรือคะ”

สถานการณ์ที่ 3

5. วันนี้ปู่เฝ้าอยู่บ้านคนเดียว เพราะพ่อกับแม่ไปสัมมนาต่างจังหวัด ช่วงบ่ายมีเสียงกริ่งหน้าประตูรั้วบ้านดังขึ้น เมื่อปู่เปิดเดินออกไปดูพบว่า มีชายคนหนึ่งแต่งตัวสุภาพเรียบร้อย เขาบอกว่าเป็นพนักงานขายสินค้า นัดหมายคุณพ่อให้มาติดตั้งอุปกรณ์ในบ้าน ขออนุญาตเข้าไปติดตั้งและสาธิตวิธีการใช้ในบ้าน ถ้านักเรียนเป็นปู่ นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร
- ไม่เปิดประตูให้เข้าบ้าน แต่ออกไปยืนคุยกับพนักงานขายนอกประตูรั้วบ้าน
 - ไม่เปิดประตูให้เข้าบ้าน ยืนในบ้านคุยกับพนักงานขายที่อยู่นอกประตูรั้วบ้าน
 - ไม่เปิดประตูให้เข้าบ้าน บอกว่ากรุณาอัสกักรู และกลับเข้าบ้านเพื่อโทรสอบถามคุณพ่อคุณแม่
 - ไม่เปิดประตูให้เข้าบ้าน และรีบเดินเข้าบ้านทันที

2.3 แบบวัดทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ทำพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องเพศ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ที่กำหนดให้ต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย x หน้าข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว

- กานต์และแก้วคบกันได้ประมาณปีกว่า ๆ วันวาเลนไทน์ปีนี้กานต์พูดกับแก้วว่า “เดี๋ยวคืนนี้เราไปกินข้าว และไปดูหนังกันตอนนะแก้ว” แก้วตอบปฏิเสธ แต่กานต์พยายามพูดชวนอยู่หลายครั้ง “ไปเถอะนะแก้ว เราไม่เคยไปไหนด้วยกันสองคนเลย” ถ้านักเรียนเป็นแก้วจะพูดตอบกานต์อย่างไร
 - ไปก็ได้ แต่อย่ากลับดึกมากนักนะ
 - เราไม่ไปหรอก อย่าเสียเวลาชวนเลย
 - ขบใจที่ชวน แต่เราว่าไปสองคนและตอนกลางคืนด้วย มันไม่เหมาะสมนะ เราอย่าไปเลย
 - คงไปไม่ได้ เพราะคืนนี้เราต้องไปงานเลี้ยงกับคุณแม่
- ถ้ามีเพื่อนมายื่นหนังสือการ์ตูนหาวบหิวให้นักเรียน แล้วพูดว่า “ลองเอาไปอ่านดูสิมันส์สุด ๆ รับรองสนุกแน่” นักเรียนจะตอบเพื่อนว่าอย่างไร
 - ไม่ล่ะ นายนี้ต้องเป็นคนที่ชอบเรื่องแบบนี้แน่ ๆ
 - เราไม่ค่อยชอบอ่าน แต่ถ้านายว่าสนุก ลองดูก็ได้
 - ไม่เอาดีกว่า เราไม่มีเวลามาอ่านหรอกต้องเรียนพิเศษ
 - ขบใจนะ เราไม่ชอบอ่าน เราว่าไปอ่านหนังสืออื่นที่สร้างสรรค์ดีกว่า
- ขณะที่นักเรียนเดินกลับบ้านคนเดียว ถ้ามีรถคันหนึ่งเข้ามาจอดข้างๆ คนในรถเปิดกระจกแล้วพูดกับนักเรียนว่า “น้องจะไปไหน ขึ้นรถไปกับพี่มั๊ย เดี่ยวพี่ไปส่ง” โดยที่นักเรียนไม่เคยรู้จักกับคนในรถมาก่อน นักเรียนจะพูดตอบเขาว่าอย่างไร
 - ไม่เป็นไรครับ/ค่ะ ขอขอบคุณครับ/ค่ะ
 - ขอบคุณมากครับ/ค่ะ พอดีคุณพ่อรออยู่ข้างหน้าครับ/ค่ะ
 - เกรงใจจึงเลยครับ/ค่ะ แต่ถ้าพี่ผ่านทางนี้ไปก็ได้ครับ/ค่ะ
 - ไม่ไปครับ/ค่ะ เดินไปอีกนิดเดียวก็ถึงแล้วครับ/ค่ะ
- ฝ่ายรู้จักกับรุ่นพี่ผู้ชายที่โรงเรียน และคบหาดูใจกันมาแล้วสักระยะหนึ่ง วันหนึ่งรุ่นพี่คนนี้ได้ชวนฝ่ายไปเที่ยวที่บ้าน จะพาไปรู้จักพ่อกับแม่ พอไปถึงที่บ้านของรุ่นพี่ สวัสดิ์พ่อกับแม่แล้ว ก็นั่งคุยกันสองคนในห้องรับแขก เมื่อนั่งคุยกันไปสักพักหนึ่ง รุ่นพี่คนนี้ก็พูดกับฝ่ายว่า “พี่รักฝ่ายนะ ถ้าฝ่ายรักพี่ขอพี่กอดและหอมแก้มหน่อยได้มั๊ย” ถ้านักเรียนเป็นฝ่ายจะพูดตอบรุ่นพี่อย่างไร
 - ไม่นะคะ เรายังเรียนอยู่ ถ้าพี่รักฝ่ายจริงก็ต้องรอวันที่เราพร้อม

- ข. ยังไม่เชื่อว่ารักจริง เพราะฉะนั้นให้กอดและหอมแค่ครั้งเดียวนะคะ
 - ค. ไม่เอาค่ะ อย่าทำอย่างนี้เด็ดขาด
 - ง. อย่างนะคะ ถ้าพอกับแม่ของพี่มาเห็นเข้า จะดูไม่ดี
5. นิดรู้จักกับเพื่อนคนหนึ่งในเฟซบุ๊ก โดยนิด รับเขาเป็นเพื่อน และมีการแชทพูดคุยกันอยู่ตลอดเวลา ทำให้นิด และเพื่อนคนนั้นสนิทสนมกัน และนิดก็พอใจกับหน้าตาของเขาที่แสดงในรูปโปรไฟล์ วันหนึ่งเขาส่งข้อความมาว่า “คุยกันทางเฟซบุ๊กนานแล้ว อยากเจอตัวจริงจังเลยครั้บ พຽงนี้ัดเจอหน้าโรงหน่งห้ำง มาบุญครองตอน 1 ทุ่ม สะดวกไหมครั้บ” ถ้านักเรียนเป็นนิด นักเรียนจะพิมพ์ข้อความตอบกลับไปว่าอย่างไร
- ก. จะดีเหอคะ ัจนเจอกันเร็วหน่อยสัก 5 โมงเย็นได้ไหมคะ
 - ข. ขอไม่ไปดีกว่านะคะ
 - ค. ขอไม่ไปนะคะ คุณแม่ไม่อนุญาตให้ออกนอกบ้านคนเดียววตอนกลางคืน
 - ง. ขอบคุณที่ชวนคะ พอดีมีรายงานต้องทำเยอะมาก